

Ozioma Jesu Kristi Lẹkẹ Kẹ Matiu Dọn De Ẹ

Ndi Mụ Jizọs' Kraịstị

¹ Onwan wụ Ẹkụkwọ wẹ gi gba ndi mụ Jizọsị, nwa Defidi, nwa Ebrahim.

Gha Ebrahim D'e ru Defidi

² Ebrahim wụ nedi Aziki, Aziki wụ nedi Jekọpụ, Jekọpụ wụ nedi Juda lẹ umunẹ-ẹ-ikennyẹ. ³ Juda wụ nedi Pẹrezị lẹ Zera. Nne mụ ni wẹ wụ Tama. Pẹrezị wụ nedi Hez'ronu, Hez'ronu wụ nedi Aram, ⁴ Aram wụ nedi Aminadabu, Aminadabu wụ nedi Nashonu, Nashonu wụ nedi Salumonu, ⁵ Salumonu wụ nedi Buzi, nne Buzi wụ Rehabu. Buzi wụ nedi Obedi, nne Obedi wụ Rutu. Obedi wụ nedi Jese. ⁶ Jese wụ nedi eze wụ Defidi.

Gha Defidi D'e ru Ogen Wẹ Gi Werị Wẹ Si Ali Babilonu

Eze wụ Defidi wụ nedi Solomonu, hun nne ẹ [te] wụ nwunye Yuria. ⁷ Solomonu wụ nedi Rehobuam, Rehobuam wụ nedi Abija; Abija wụ nedi Asa, ⁸ Asa wụ nedi Jehoshafati; Jehoshafati wụ nedi Joram—hun wuzi Jehoram; Joram wụ nedi Uzia. ⁹ Uzia wụ nedi Jotam, Jotam wụ nedi Ahazi; Ahazi wụ nedi Hezikaya. ¹⁰ Hezikaya wụ nedi Manase, Manase wụ nedi Emosi; Emosi wụ nedi Josaya. ¹¹ Josaya no mụ

Jẹkọnaya (hụn wụ Jẹhoyakìn) lẹ umunẹ-ẹ-ikennyẹ—ogẹn wẹ kẹ wẹ gi wepu wẹ alì wẹ, we wẹ si alì Babilonu.

Gha Ogen Wẹ Gi Weri Wẹ Si Alì Babilonu D'e Ru Ogen Kraịstì

¹² Ogen wẹ gi wepuguu wẹ si Babilonu, Jẹkọnaya nọ mu Shiatelu, Shiatelu wụ nedi Zerubabelu, ¹³ Zerubabelu wụ nedi Abiyudu, Abiyudu wụ nedi Eliyakim, Eliyakim wụ nedi Azọ, ¹⁴ Azọ wụ nedi Zadoku, Zadoku wụ nedi Akim, Akim wụ nedi Elayudu, ¹⁵ Elayudu wụ nedi Eleaza, Eleaza wụ nedi Matani, Matani wụ nedi Jekopu, ¹⁶ Jekopu wụ nedi Josefụ, di Meri—onye hụn mu Jizosì, hụn w'a kpo Kraịstì hụn wụ “Onye Ahụn Osolobue Tume.”

¹⁷ Ya wụ, agbo wẹ ile gha ogen Ebrahim d'e ru ogen Defidi wụ agbo mmenọ; gha ogen Defidi d'e ru ogen wẹ gi we wẹ si alì Babilonu wụ agbo mmenọ; gha ogen wẹ gi wesi wẹ Babilonu d'e ru ogen Kraịstì wụ agbo mmenọ.

Omumu Jizos' Kraịstì

¹⁸ Enina kẹ wẹ don mu Jizosì wụ Mezaya: e kweriole wẹ ni nne ẹ wụ Meri jenkọ d'a lu Josefụ. Kani, ni wẹ d'a nogbama nke di-le-nwunye, Meri a turuguo ime ghahani iken Mmon-nso. ¹⁹ Make ni Josefụ hụn 'ya ni 'ya jenkọ d'a lu wụ onye eziomume leni o choni n'o gbe ifenren ye ẹ ihun id'enya ihian ile, o no bu ẹ obi n'o siko d'e kpechan a nzuzue. ²⁰ Kani, ogen o gi e ro ihieni, o no ro nro. Ime nro hu, o no hụn mmon-ozì Di-nwonni-enyi k'o bia d'e kunrun ẹ, si, “Josefụ nwa Defidi, atule egun; luma Meri, make ni nwa o ri ime ẹ gha aka Mmon-nso bia. ²¹ O jenkọ d'a mu okennyẹ; i jenkọ d'a kpo

nwa hụ Jesu/Jizọsị* makele iya jenkọ d'a zuofuha ndi nke e ime njo we.”

²² Ihiẹn ndini ile me keni we gi mezu ihien Onye-nwonna-enyi ku ghahani onye-amuma: o si, ²³ “Lee e, okpoho keleni marin okennyẹ jenkọ d'a tu ime, mu okennyẹ; we jenkọ d'a kpo nwa hụ ‘Imanuelu’, ya wu, ‘Osolobue son enyi nodi’.”

²⁴ Ogen Josefụ gi tēhin, o no me ihien mmon-ozu Di-nwonna-enyi gwa a. O no luma Meri; ²⁵ kanị, aranhini we nke di le nwunye d'e ru ogen o gi mugu okennyẹ ibuzo a ahun. Josefụ no kpo a Jizọsị/Jesu.

Isi Nke Ẹbụọ

Ndi Ahun Gha Azuun Owuwa-nya-anwun Bia

¹ We mu Jesu ime obodo Betulehem hun ri azuun Judia ogen Herodu gi wu eze. Ogen hu, ndi marin ihien kokise ri e ku no gha ali ri azuun owuwa-nya-anwun bia Jerusalem, ² a ju ajuju, si, “Elebe ke onye hu we mu nke ohun hun wu eze ndi Ju ri? Make ni, enyi a hunole kokishia ku oku e k'o puha ogen enyi gi ri ali ri azuun owuwa-nya-anwun; enyi bia d'e fe e.”

³ Ogen eze wu Herodu gi nu ihieni, obi eruzini 'ya le ndi Jerusalem ile ali. ⁴ O no kpo gbama ndi-isi nchu-ejan le ndi-nkuzi Iwu, ju we, si, “Elebe ke we de ni iya ke we jenkọ d'a no mu Mezaya, Onye Hu Osolobue Tume?”

⁵ We no za, si, “Betulehem hun ri Judia ro, make ni onye-amuma de, si,

⁶ ‘Betulehem hun ri ime Juda,

* **Isi Nke Mbụ:**21 Anị ẹfani wu Onye-nzuopuha.

ezioku ro ni i wu obodo me ekere ime ndi okiki
Juda;

kani onye-okiki jenko d'a gha ime i puha,
hun jenko d'a ki ndi nke m wu ndi Izrelu.' ”

⁷ 'Ya Herodu no kpo ndi hu marin ihien kokise ri e
ku, gi nzuzue ju we ogen we gi hun kokise hu. ⁸ 'Ya
o no zi we jen Betulehem, si, "Jen ni; chokenme ni
nwata hu. Onu hun a, bia ni d'a gwa m, ni mme le
enwen m jenzi d'e fe e."

⁹ Ogen we gi nuchanringu ihien eze ku, we no
jenme ebe we jenko! Kokise hu no puhazi, du we
ru Betulehem; e ru we ebe nwata hu ri, o no wuzo.

¹⁰ Ogen we gi hun kokishia hu, ighoghoho no jun we
obi. ¹¹ Ogen we gi banye ime ulo hu, hun nwata hu
le nne e wu Meri, we no sekpu, fe nwata hu. 'Ya
we no topu ekpa we buche ihien nanranni ri ichen-
ichen, ye e goru le frankisensi le maa.

¹² Makeni Osolobue a dolo we eka-ntin ime nro si
w'e kinle azuun d'e kunrun Herodu, we no ghasi
uzo ozo lashi ali we.

Josefu E Gi Nzuzue We We Gbasi Ijptu

¹³ Ogen we gi lamaguu, mmon-ozu Di-nwonnienyi no bia d'e kunrun Josefu ime nro, si a, "Lihio to! Weri nwata hu le nne e gbasi Ijptu; nodi ni ebahun d'e ru ogen m jenko d'a gwa i, makeni Herodu e bugu a obi n'o jenko d'a cho nwata hu keni o gbu e."

¹⁴ 'Ya Josefu no lihi, gi ime uhinhin weri nwata hu le nne e si Ijptu. ¹⁵ We no nodi ebuhu d'e ru ogen Herodu gi nwun. Onwan ke ihien ahun Di-nwonnienyi gi onye-amuma ku gi mezu, ni "Ime Ijptu ke m gha kpopuha nwa m."

Herodu A Si We Gbu Umueka

¹⁶ Ogen Herodu gi hun ni ndi hu marin ihien kokise ri e ku e meole e ero, eje-olulu no bume e. O no zi ndi hun o zi, we no jen d'e gbupu umueka-ikennye ile ri Betulehem le ali ndi hu nokunmen'e, ikennye ndi hun ri ahua ebuo le ndi keleni ru ahua ebuo—ogen ndi ahun marin enya kokise gwa a ni ya ke we hun ya wu kokise k'o gha gbako ogen, me ihienni o me.

¹⁷ 'Ya ke we gi mezu ihien Osolobue gi onye-amuma wu Jerimaya ku, si,

¹⁸ “We nu olu ohu ime obodo Rama, o hu a kwan—e goo ntan, e goo imon. Rechelu ro—o ri a kwan umu a; o nini we huhu a, make ni a nwunchanringuo we.”

A Gha We Ijptu Lua

¹⁹ Ogen Herodu gi nwunhunguu, mmnon-ozu Dinwonna-enyi no bia d'e kunrun Josefu ime nro ime ali Ijptu, ²⁰ si a, “Lihi, weri nwata hu le nne e si ali Izrelu, make ni ndi ri a cho ni we gbu nwata hu a nwunguo.” ²¹ O no tēhin, weri nwata hu le nne e si ali Izrelu.

²² Kani, ogen o gi nu ni Akilahusu rikin eze nedi e wu Herodu, a ki Judia, egun anin'a jen ebehu. A doguzi w'a eka-ntin ime nro, o no si egerere Galili.

²³ O no jen d'e biri ime obodo w'a kpo Nazareti. Eri ra ke ihien ahun ndi-amuma ku, si, “We jenko d'a kpo a onye Nazareti” gi mezu.

Isi Nke Eto

Ozi Jonu Hun E Me Mirin-Chuku Zi

¹ O ru, Jọnu hụn e mę mirin-Chuku nọ fūha ime atụ Judia, a hị,

² “Rogharị nị, makęni Alị-eze elu-igwee a rịgọ nsue!”

³ Jọnu nị wụ onyę hụ onyę-amụma wụ Azaya ku oku ę oge n o gi sị,

“Olu onyę ohu rị a han ime atụ,

a sị,

‘kwa nị nị Di-nwọnni-ęnyi ụzọ;

meme ni ụzọ a n'o zinrin’.”

⁴ Ẹwuru wę gi ęnenren anụ w'a kpọ kamelụ* męmę kę Jọnu e yi; akpukpọ-anụ kę wę gi męmę akpukpọ-ukun ę; ihien-oriri ę wụ igurube lę mirin-ęnwun rị ofia.

⁵ Ndi Jerusalem lę ndi Judia ile lę ndi obodo ile nọkunmę Iyi Jodani hụ e jęn d'e kunrun ę. ⁶ Wę hụ e kupuha njo wę, o hụ e mę wę mirin-Chuku ime mirin Jodani.

⁷ Kanị, oge n o gi hụn ndi bu oda ime ndi itu-Farisi lę ndi itu-Sadusi kę wę rị a bia n'o mę wę mirin-Chuku ahun o rị e mę, o nọ sị wę, “Igunrun agwo! Onyę sị unu gba nị iwe lę onuma Osolobue lalanị oso?! ⁸ Miko nị nwan mkpuru gho sị nị onu e roghariguo; ⁹ atukwole ni enwen unu ntụ, a sị, ‘Ebrahim wụ nedi ęnyi nū!’ Makęni, m rị a gwakwo onu, Osolobue jęnkọ d'a saęka gha omuma ndini wepuha nị Ebrahim umu.” ¹⁰ “Anyun a rịgole nwan ukun osisi, e che: osisi owule mleni ezigbo mkpuru, e gbutu w'ę tuye okun. ¹¹ Mmę nwen gi mirin-mmaka e mę unu mirin-Chuku, unu gi a gho sị nị unu e roghariguo; kale onyę hụn lala m

* **Isi Nke Ẹtọ:4** “anyinnyan-mkpukpukę”

azuun ka m iken ohunma-ohunma—erudeni m onye hun jenkọ d'e bu akpukpo-uku a—o jenkọ d'e gi Mmon-nsọ le okun me onu mirin-Chuku. ¹² Ihiẹn o gi a fuchan oka ri a eka: o siko d'a fuchanpu oka ile ri ebe o no a kuko oka a, kpompuchanrin oka a ye ebe o buto oka, kpogbamazi efifia oka buche ime okun hu we ghaleni e ri-eka e tinyun.”

Jonu E Me Jizosi Mirin-Chuku
(Mak 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ 'Ya Jizosi no gha Galili bia Iyi Jodani d'e kunrun Jonu ni Jonu me e mirin-Chuku. ¹⁴ Jonu te juaju, si Jizosi, “Mme te furu ni m bia ni me m mirin-Chuku, kani 'yu bia nwan d'e kunrun m?”

¹⁵ Jesu no si, “Hapu a no ri erira kiken ni; o furu ni enyi mezukwama ihiẹn ile Osolobue cho.” 'Ya Jonu no kweri me e mirin-Chuku.

¹⁶ Jonu e meguu Jizosi mirin-Chuku, hun Jizosi gihu ghaguu ime mirin pula, elu-igwee no kpupun'a ideminzi; o no hun Mmon Osolobue k'o gi udi nduru hidanla, bia ebe o ri, bekwasi a.

¹⁷ Idumuzi, olu no gha elu-igwee si, “Onwan wu ezi Nwa m; ihiẹn e a suoka m.”

Isi Nke Ẹnọ

Ekwensu A Nwan Jizosi

¹ 'Ya ke Mmon-nsọ no duru Jizosi si ime atu keni Ekwensu nwan a. ² Jizosi bu onu ukin kin le efinnai—orogbo akpu-uhuokin ogunna; omegu, egun no gunma a. ³ 'Ya ke onye-onwunwan hu no bia, si a, “Omēni 'yu wu Nwa Osolobue, si omuma ndini henrinsomme ogbe bredi.”

⁴ Kanị Jesu nọ sị a, “E deguọ w'a ime Ẽkukwo-nsọ nị, ‘Thian a ra gi ihien-oriri sụọ a rị ndun, oku ile gha Osolobue ọnu puha ke we gi a rị ndun.’ ”

⁵ 'Ya ke Ekwensu nọ weri ẹ si ime obodo nsọ wu Jerusalem, w'e tume mkp'onunu Ulo-nsọ, ⁶ sị a, “Omele iyu wu Nwa Osolobue, tuha enwen i ye ali. Makele, e deguọ w'a ime Ẽkukwo-nsọ, sị, ‘O jenko d'e ye ndi mmọn-ozị ẹ iwu banyen'i; we siko d'a pari i, amangbe y'a kpogburu omuma.’ ”

⁷ Jizosi nọ sị a, “E deguozikwo w'a ime Ehuhuo-nsọ, sị, ‘Anwankwole Di-nwonni-enyi wu Chuku i.’ ” ⁸ Ekwensu nọ werizi ẹ si elu-ugu jen elu oda-oda, ghosikwama a ali-eze ile rị uwa le ogho we, ⁹ sị a, “M k'e ye i ihien ndini ile, omeni y'e keni m isi ali.”

¹⁰ 'Ya Jizosi nọ sị a, “Ekwensu, puni m! Makeni, e deguọ w'a ime Ẽkukwo-nsọ, sị, ‘Di-nwonni-enyi wu Osolobue i k'i k'e keni isi-ali; iya sụọ k'i k'e fe.’ ”

¹¹ 'Ya ke Ekwensu nọ la Jizosi to, ndi mmọn-ozị nọ puha, yeme ẹ ihien rị a mkpa.

*Jizosi E Bidon Orun A Ime Galili
(Mak 1.14-15; Luk 4.14-15)*

¹² Ogen Jizosi gi nu nị e buguọ we Jonu che ime ulo-ngan, o nọ si Galili. ¹³ O nọ gha Nazareti rị ime Galili pu, jen d'e biri ime obodo Kapanom hun rizi Galili, ehụ mirin Galili, egberẹ Zebulunụ le Naf'tali — ¹⁴ keni ihien onye-amuma wu Azaya ku mezu. Azaya sị,

¹⁵ “Ali Zebulunụ le ali Naf'tali,
hun risonme uzo ‘Ohimin’ —
we fetuguu Iyi Jodani;
Galili we ile rị,

alì ndì wụlèni ndì Ju jun!
 16 Ndi bi ime ishi
 a hunole oken ukpe;
 ukpe e nwunmeguoni
 ndi bi ali onyinyon-onwun.”

17 Jizosi no gha ogen hu zime ozi, a si, “Roghari ni, make ni Ali-eze Osolobue a riguo nsue!”

*Jizosi A Kpo Ndi Okun-Azun Enọ
 (Mak 1.16-20; Luk 5.1-11)*

18 Ogen Jizosi gi ghako mkpenren mirin Galili, o no hun umune-ikennyefebu, Saimonu (hun w'a kpo Pita) le Anduru nwene e, ebe we ri a tu oga e ye ime mirin ahun, (make ni we wu ndi a kun azun).
 19 O no si we, “Sonme ni m, m jenko d'e me unu wuru ndi a kuha ihian rike azun.” 20 We no na oga we to ozigbo, sonme e.

21 Ogen o gi jenshi ihun, o nozi hun umune ebuo ozo, Jemisi nwa Zebedi le Jonu nwene e; uwe le nedi we ri ime ugbo, e donzi oga we. O no kpo we ebubu.
 22 We no lato ugbo-mirin hu ni nedi we, sonme e ozigbo.

*Jizosi A Kuzi, O Zi Ozioma, O Gwo Oria
 (Luk 6.17-19)*

23 Jesu no ghagbari Galili ile, a kuzi ime ulo-ofufe ndi Ju, e zi ozioma Ali-eze, a zuo emu le oria ile ri ichen-ichen ri a kuni we. 24 'Ya ke otiti e no ghagbari ali Siria ile; we no wehe n'e ndi ile emu ri a ku, ndi bu oria ichen-ichen le ndi ihien ri a turu, ndi ibobo le ndi oro le ndi eje-mmom ri ime we—o no zuo we. 25 Igunrun hi-ogbe no gha Galili le obodo iri hu nogbamanu wu Dikapolisi, le Jerusalem le Judia le n fetu Iyi Jodani sonme e.

Isi Nke Isen

Nkuzi Jizọsị Nọ Elu Oke Kuzi

¹ Ogeṅ Jesu gi hụn igunrun ihian hụ, ọ nọ si enu oke; ọ nodiḡuḡu ali, 'ya ụmụ-azụḡun a nọ bia d'e kunrun e.

Ndi Nke We Ka Mma (Luk 6.20-23)

- ² O nọ kuzime we, si,
³ “Ngọzi ri ni ndi la enwen we toni Osolobue ime mmon*,
 makeṅi Ali-eze elu-igwee wu nke we!
⁴ Ngọzi ri ni ndi hụn ri a kwanni,
 makeṅi we jenko d'a rokọ we obi.
⁵ Ngọzi ri ni ndi hụn e welua enwen we ali,
 makele we siko d'e nwonrin uwa ile.
⁶ Ngọzi ri ni ndi ọ ri a gun ni ihien ile ri ke Osolobue don cho a,
 a gun we ke ihien-oriri le ihien-orira —
 makeṅi, efo jenko d'e jun we.
⁷ Ngọzi ri ni ndi hụn e me ebere,
 makele we siko d'e me ni we ebere.
⁸ Ngọzi ri ni ndi obi we ri ochan,
 makeṅi we siko d'a hụn Osolobue.
⁹ Ngọzi ri ni ndi hụn e me ni udon ri,
 makeṅi we siko d'a kpọ we ụmụ Osolobue.
¹⁰ Ngọzi ri ni ndi we ri e kpokpo makeṅi we ri e bi ke Osolobue don cho a,
 makeṅi Ali-eze elu-igwee wu nke we.”
¹¹ “Ngọzi wu nke onu we gha a kpari unu, e kpokpo unu,

---

* **Isi Nke Isen:3** ...ndi wu “igbennye” ime mmon.

e gi ifiri m e buo unu udi eje-ihien ile ri ichen-ichen.
 12 Ghoghọ ni; efo 'ya sọọ unu usọọ —
 makele ugwo-orun onu hi-ogbe ime elu-igwee!
 Make ni, erira ke we don kpokpo ndi-amuma ndi hun
 buni unu uzo.”

Nnu Le Ukpẹ

(Mak 9.50; Luk 14.34-35)

13 “Unu wu nnu uwa, kani owuni nnu asozini usuo, eghani k'o jenkọ d'a don sọomazi usuo? O nwonzini ihien owule we gi e e me, kama, w'a ma a e tuhu, a zogbumẹ w'e.

14 Unu wu ukpe uwa. Obodo we tunye elu oke asaeka zueri. 15 Ozozị, ihian a ra munyedikwo ukpe zueme e okpuru afere, kama, w'e bu e e che enu ihien, keni ihian ile gi e legha uzo. 16 Mezikwoni ni erira: ni ni ukpe onu nwun hun ihian e legha, keni we hun orun-oma unu, gi e ja Nedi onu ri elu-igwee mma.”

Nkuzi Banyeni Iwu

17 “Erokwole ni ni m bia d'a kagbu Iwu Mozizi mobu ihien ndi-amuma de. Abiani m d'a kagbu we, kama, m bia d'e mezu we. 18 Make ni, m ri a gwa unu ezioku, d'e ru mgbe elu-igwee le uwa ghafe, o nwonna mkpuru-ekukwo owule mobu ihien we vinyede mkpuru-ekukwo, hun ri ime Iwu, hun jenkọ d'a ghafeni bu o mezuni—ke hun kachanrin ntin. 19 'Ya wu ni onye owule dan iwu ohu ime iwu ndini, kuzi ndi ozọ erira, we sikọ d'a kpo a onye hun kachanrin ekerẹ ime Ali-eze elu-igwee. Kani, onye hun e meni we, a kuzi we, we sikọ d'a kpo a oken-ihian ime Ali-eze elu-igwee. 20 Ezioku ke m ri a gwa onu, mmani unu ka ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi

uche Osolobue e me, onu asaeka banye Ali-eze elu-igwee.”

Nkuzi banyeni Ibu-olulu

²¹ “Onu a nuguo ni we si ndi akan, ‘Egbule ni ochu; we siko d’a ma onye owule gbu-ochu ikpe.’

²² Kani, mme le enwen m si onu ni we siko d’a ma onye owule buni nwene e olulu† ikpe; onye owule kpo nwene e iyi jenko Ogwa Ndi-isi; okun-mmom ri e che onye owule kpo nwene e ‘Onye-nzuzu!’ ”

²³ “Yawu, omeni i ri e ye oyiye i ebahun w’a nodi e ye oyiye, y’a no ebenu nyanhan n’o nwon ihien i me, hun nwene i gi bu iwe i obi, ²⁴ la oyiye i to ebenu w’a no e ye oyiye, pu, iyu le nwene i suokingu, i kebe kinhen d’e ye oyiye i.”

²⁵ “Iyu le onye-ikpe i suokin egwa, ebe ‘yu le ‘ya keleni ru ogwa, amangbe o weri i ye oka-ikpe, oka-ikpe e weri i ye onye ewuru-ogi, a tu we i ye ulo-ngan; ²⁶ M ri a gwa i ezioku, y’a saeka faha d’e ru mgbe i kuguu ikobo ikpazuun we be i.”

Nkuzi Banyeni Ughere

²⁷ “Unu a nuguo ni we si we, ‘Agherele.’ ²⁸ Kani mme le enwen m ri a gwa onu ni onye owule lee okpoho enya, o la a enya, e meole mgba a ime obi e. ²⁹ Omeni enya eka-nni i a han i e me njo, gupu a tuhu. O ka i mma ni mkpamkpa ehui i ohu arizi a, kari ni we tu ehui i ile ye okun-mmom. ³⁰ Omeni eka-ihien i a han i e me njo, bepui a tuhu. O ka i mma ni mkpamkpa ehui i ohu arizi a, kari ni we tu ehui i ile ye ime okun-mmom.”

---

† **Isi Nke Isen:22** mọbụ: ...onye owule buni nwene e olulu bu o nwonni ihien nwene e me.

Nkuzi Banyeni Mkpechan

(*Mat 19.9; Mak 10.11-12; Luk 16.18*)

³¹ “Wẹ sịzikwọ, ‘Onyẹ ọwụlẹ kpechan nwunye ẹ jẹnkọ d’e ye ẹ ẹkụkwọ ghọsị n’o kpechanọlẹ a.’

³² Kanị mmẹ lẹ enwẹn m rị a gwa ọnu nị onyẹ ọwụlẹ kpechan nwunye ẹ, wezuka nị nwunye ẹ zọ ukụ ye ofia, rị e me ẹ n’o zọ oku ye ofia. Onyẹ ọwụlẹ lụ okpoho wẹ kpechangụ na nwunye ihian.”

Nkuzi Banyeni Ikun-iyi

³³ “Ozọ, ọnu a nuguozị nị wẹ sị ndị akan, ‘Ekunlẹ Osolobue tụ ntu; i jẹnkọ d’e me ni Di-nwonn-enyi ihien i kunn’e.’ ³⁴ Kanị mmẹ lẹ enwẹn m sị unu, ekunkwọlẹ ihien-owule, kaka. Ekunkwọlẹ elu-igwee, make ni ‘ya wu ukpo Osolobue; ³⁵ ekunlẹ uwa, makele ‘ya wu ihien o gi a tukwasị ukụ a; ekunlẹ Jerusalem, make ni ‘ya wu obodo Eze uku hu; ³⁶ ekunkwọlẹ isi i, make ni y’e ri-eka gbeshuto ntutu ohu n’o chanma uchan mobu n’o gime ngi. ³⁷ Sihu ‘Eghe’ mobu ‘Mba’; ihien owule kari onwan gha eka Eje-onye hu bia.”

Nkuzi Banyeni Mmegwari

(*Luk 6.29-30*)

³⁸ “Unu a nuguo nị wẹ sị, ‘Onyẹ tikpo ihian enya ohu, wẹ tikpogwari a enya ohu; onyẹ tikwon ihian eze ohu, wẹ tikwongwari a eze ohu.’ ³⁹ Kama, mmẹ lẹ enwẹn m sị i emegwari lẹ onyẹ me i eje-ihien. Kama, omeni ihian a ma i ora nti eka-nni, y’e bu azuun hun-ebọ zimen’e. ⁴⁰ Onyẹ cho n’o kpe i narin i ewuru i yi ime, yezikwo a hun i yiye elu e. ⁴¹ Onyẹ waye i olu n’i jẹn maili ohu, y’e sọn ẹ jẹn maili ebuo. ⁴² Onyẹ ọwụlẹ rịo i ihien, y’e ye e; onyẹ ọwụlẹ cho n’o zinarin i ihien, ajule.”

Inwe Ihien-osisuo Ndi-inenren I

⁴³ “Onu a nuguo ni we si, ‘I siko d’e nweriri ihien-osisuo ndi-oma i, ze izize ndi-inenren i.’ ⁴⁴ Kani mme le enwen m si unu ‘E nwe ni ihien-osisuo jenni ndi-inenren onu; e me ni ni ndi ri e kpokpo ni unu ekpere.’ ⁴⁵ Onwan siko d’a ghosi nke-esi ni onu wu umu Nedi unu hun ri elu-igwee. Makeni o me anwun a e tikpu ke onye-njo ke onye-oma; o zi mirin e jenni ndi e me ihien o cho le ndi ghaleni e me ihien o cho. ⁴⁶ Makeni, omele ndi ihien i a suo suo ke ihien we a suo i, elee ugwo-orun k’i k’e nwonhen? Ele erira ke ndi a na ugwo-isi, ndi hu we gi njo marin, e me? ⁴⁷ Ozozu, omeni ndi nke i suo ke y’e kele, k’i gi mekaru ndi ozozu? Ele erira ke ndi kwerileni e me? ⁴⁸ Zu ni nwan oke ke Nedi unu hun ri elu-igwee don zu oke.”

Isi Nke Isin

Emekwole Ni We Hun I

¹ “Kpachanpukwo ni enya amamgbe ihien onu ri e meni Osolobue a wuru ni unu ri e me ni we hun unu; makeni unu me e, onu anarinkozi ugwo-orun eka Nedi unu hun ri elu-igwee.”

Nkuzi Banyeni Imeni Ndi-igbennye Ohunma

² “Ya wu, ogen owule onu ri e ye ndi igbennye ihien, akule ni egogo* rike ke ndi-ihunna don e me ime ulo-ofufe le okp'uzo, keni ihian ile hun uzo ja we mma. M ri a gwa unu ezioku, a narinchanringwole we ugwo-orun we. ³ Kama, unu gha e ye ndi-igbennye ihien, anile ni eka-ekpen onu marin ihien

---

* **Isi Nke Isin:2** Egbuleni opi.

eka-nni unu ri e me, ⁴ keni ihien unu me ni ndi-igbennye wuru ihien zuerini; ni Nedi unu hun a hun ihien zuerini ku onu ugwo.”

Nkuzi Banyeni Ekpere

⁵ “Ozozu, unu gha e me ekpere, emele ni ke ndi-ihunnai, makeni o soso we ni w'e turu ime ulo-ofufe le okp'uzo e me ekpere, keni ihian hun we. Ezioku ke m ri a gwa unu, a narinchanringuole we ugwo-orun we. ⁶ Kama, unu jenkoni d'e me ekpere, ban ni mmulo, gunma uzọ, me ekpere jenni Nedi onu hun we ghaleni e legha; Nedi unu hun a hun ihien zuerini siko d'a ku onu ugwo.”

⁷ “Kani unu gha e me ekpere, aghale ni e ku oku ohu, e kudonzi e noke ke ndi hun ghaleni e fe Osolobue don e me, makeni we ri e ro ni otutu-oku we ke we siko d'e gi nu ekpere we. ⁸ Anole ni nwan ke we, makeni Nedi onu a maringho ihien ri unu mkpa ni unu d'a rioma a.” ⁹ “Ya wu, e me ni nwan ekpere enina:

‘Nedi enyi hun ri elu-igwee,
we donme efan i nsọ.

¹⁰ Ali-eze i ya bia d'a kima,

uche i ya me elu-uwu, rike ke o don e me elu-igwee.

¹¹ Ye enyi ihien enyi jenkọ d'e ri tanni;

¹² gbaghari enyi eje-ihien ndi enyi me, noke ke enyi don gbaghari ndi hun me enyi eje-ihien.

¹³ Edule enyi ye ime onwunwan,

ka gbafuha enyi eka Eje-onye hu.’ ”

¹⁴ “Eghee, onu gbaghari ndi ozọ eje-ihien we me unu, Nedi unu hun ri elu-igwee siko d'a gbagharizikwo onu; ¹⁵ kani, owuni unu agbagharini

ndị ọzọ eje-ihien ndị we me unu, Nedi unu a gbaghariko unu eje-ihien ndi unu me.”

Nkuzi Banyeni Ibu-onu

¹⁶ “Ogen ọwule unu ri e bu-onu, eronmele ni ihun rike ndi ihunnai. We ronme ihun, keni ihian ile hun ni we ri e bu onu. Ezioku ke m ri a gwa unu, a narinchanringuole we ugwo-orun we.”

¹⁷ “Kama, onu gha e bu onu, te ni uden isi unu n'o den, fin ni ihun, onu a ha ntutu, ¹⁸ amamgbe w'a marin ni unu ri e bu onu, keni Nedi unu suo, hun we ghaleni a hun, marin; Nedi onu hun a hun ihien zuerini siko d'a ku unu ugwo.”

Aku-le-uba Hun Ri Elu-igwee

¹⁹ “Akpatole ni ni enwen unu aku-le-uba ime uwani, ebe ekika siko d'a saeka ripu a, ebe o siko d'a saeka gba nchara, ebe ohin siko d'a saeka gbukpo banye, zun. ²⁰ Kama, a kpaton ni ni enwen onu aku-le-uba elu-igwee, ebe ekika jenkoleni d'e ri-eka ripu a, ebe o jenkoleni d'a no gba nchara, ebe ohin jenkoleni d'a saeka gbukpo. ²¹ Makeni ebe aku-le-uba unu ri, iya ke obi onu jenkod d'a rizi.”

Ukpe Hun Zu Oke

²² “Enya wu ukpe hun ri ehụ. 'Ya wu, omeni enya unu ri iken, ehụ unu ile jenkod d'e nwon ukpe. ²³ Kani, omelē enya onu ari iken, ehū unu ile siko d'a wu ishi-ishi. O me nwan ni ukpe hu ri ime unu wu ishi, ishi hu siko d'a kari eka!”

Odibo A Ra Saeka Fee Nna Ebuo

²⁴ “O nwonni onye a saeka e fe nna ebuo, makele, ohu k'a rikemē e mkpa, hun-ebō arikako a mkpa;

mọbụ o wechanrịn enwẹn ẹ ye ohu, legberi hụn-
 ẹbọ: y'a sakọ ẹka fe Osolobue ịe ẹgho.”

Ehuele Uhue, Chọquu Nke Osolobue

²⁵ “Ya wụ, m ị a gwa ọnụ, ehuele ni uhue ihien
 unu jenko d'e ri mọbụ ihien unu siko d'a ra gi ị
 ndun mọbụ ihien unu jenko d'e yiye ẹhụ ọnụ. Ẹle
 ndun ka ihien-oriri mkpa? Ẹle ẹhụ ka ẹkwa mkpa?
²⁶ Lekpode ni nnunụ ndi hụn e fehunmeni: w'a ra
 kun ihien mọbụ e we ihien ugbo mọbụ donme ihien
 ime oban, bu Nedi ọnụ hụn ị elu-igwee hu e ye we
 ihien-oriri. Ẹle unu ka we mkpa a ị? ²⁷ Onye ime
 unu siko d'a saeka gi uhue o ị e hue gi mgbahunme
 okuloku ohu tocheni? ²⁸ Ki haịn ọnụ gizi e hue uhue
 ihien unu jenko d'e yi? Lekpode ni ke obobo ị ime
 ofia don e sue: w'a ra run ọrun, w'a ra kpa ẹkwa;
²⁹ kani, m ị a gwa ọnụ ni, ke Solomonu nwehanle
 ogho, o yini ihien owule rihan mma ke obobo ohu
 ime ndini. ³⁰ Omeni Osolobue e yime efifia ị ogige
 ihien ị mma enina—efifia hụn ị ndun tanni, eki
 fon e bu we che ime okun—o yimeko unu hụn ka
 mma? Euu, ndi okukwe nta! ³¹ 'Ya wụ, ehuele ni
 nwan uhue, a si, 'Ki enyi k'e ri?' mọbụ 'Ki enyi k'a
 ra?' mọbụ 'Ki enyi k'e yi?' ³² Ndi kwerileni, uwe
 a chu ihien ndini we, bu ezioku-ezioku, Nedi unu
 hụn ị elu-igwee a maringho ni ihien ndini ile ị ọnụ
 mkpa; ³³ kama, chomagude ni Ali-eze Osolobue ịe
 ihien Osolobue cho, o siko d'e yezikwo unu ihien
 ndini ile.”

³⁴ “Ya wụ, ehuele ni uhue banyeni ekile, makeni
 ekile siko d'e nwon nsongbu nke ẹ; nsongbu uhuhin
 e zuguo n'a.”

Isi Nke ̄sa

Ikin Ibe i Ikpe

¹ “Amale ndi-ozọ ikpe amamgbe Osolobue a ma i ikpe. ² K'i don han enen ke Osolobue siko d'a don han n'i. Eka i gi mayeni ihian ihien ke Osolobue jenko d'e gi mayen'i.

³ Ki hain i gi a hun irinrin-nkun ri nwene i enya, kan'i y'a ra hun ogwe-nkun ri i enya? ⁴ Nani ke y'e donzi saeka si nwene i, 'Ni m wepu i irinrin-nkun ri i enya' bu ogwe-nkun ri 'yu le enwen i enya? ⁵ Onye ihunna! Bu uzọ wefu ogwe-nkun ri i enya, keni i hun uzọ legha irinrin-nkun ri nwene i enya ohunma mefu.”

Egile Ihien Ri Nso Gu Egu

⁶ “Eyekwole nkite ihien ri nso; atukwole ihien ri i mkpa yeni ezin, amamgbe w'a zokpukpogu a, maye i ogun, ru i ehụ.”

Rio, Cho, Du Eka

⁷ “Rio ni, we siko d'e ye onu; cho ni, unu siko d'a hun; du ni eka, we siko d'a kpopuni onu uzọ. ⁸ Makeni onye owule rion'i jenko d'e nwonhen; onye owule choni siko d'a hun; we siko d'a kpopuni onye owule du eka uzọ. ⁹ Onye ime onu jenko d'e ye nwa a akpuru-omuma omeni o rio a brede ¹⁰ mobu ye e agwo omeni o rio a azun? ¹¹ 'Ya wu, omeni unu wu ndi njo marin ke unu don e ye umu onu ihien ri mma, Nedi onu ri elu-igwee eyeko ndi ri a rion'a ihien ka mma? ¹² 'Ya wu, ihien owule i ri e me, e me ndi ozọ ihien i cho ni we me i: onwan wegbase ihien ile Iwu le ndi-amuma ku.”

Uzo Me Warara

13 “Ghasi ni ọ̀nụ-mgbọ̀n hụ mẹ warara. Makẹni, ọ̀nụ-mgbọ̀n wẹ gha a banye ntikpọ shia ashia, ụzọ a rizi kwọ nfe, ndi hụn a gha ụzọ hụ bu ọda. 14 Kanị, ọ̀nụ-mgbọ̀n wẹ gha a banye ndun mẹ warara, ụzọ a zezikwọ e ze, ndi a hụn n'a ebuni ọda.”

Osisi Lẹ Mkpuru A

15 “Kpachanpu ni enya banyeni ndi amuma-ntu: w'e konrin rike si wẹ wu atunrun, a bia d'e kunrun unu, kale, eje-eworo ke wẹ wu. 16 Unu jenkọ d'e gi mkpuru wẹ marin wẹ. Ihian a ra ghorị grepu enu abi-ogun; ihian a ra ghorị figi elu ogun-le-ekirika. 17 Eriira k'o gizi mẹ ni mkpuru ri mma ke osisi ri mma a mi, kanị mkpuru rileni mma ke osisi rileni mma a mi. 18 Osisi ri mma asako eka mi mkpuru rileni mma; osisi rileni mma a sako eka mi mkpuru ri mma. 19 Osisi owule hun mileni mkpuru ri mma, e gbutu wẹ e, tu ye okun. 20 Eghee, mkpuru ndini mi k'i jenkọ d'e gi marin wẹ.”

“A Marin M'i!”

21 “Ele ndi ile hun a kpo m ‘Onye-nwonna-enyi, Onye-nwonna-enyi’ jenkọ d'a banye Ali-eze elu-igwee, kanị, ndi hun e mẹ uche Nedi m hun ri elu-igwee, uwe suo. 22 Uhuohin hu, ndi bu ọda jenkọ d'a si m, ‘Di-nwonna-enyi, Di-nwonna-enyi! Ele efan i ke enyi gi bu amuma? Ele efan i ke enyi gi chupu eje-mmon, run oken orun-atumenya ri ichen-ichen?’ 23 Ogen hu, m siko d'a gwapu wẹ, si, ‘O nwonna ogen m gi marin onu; gha ni ebe m ri pu! Unu ndi e mẹ eje-ihien.’ ”

Mmadu Ebuo Ahun Ri A Tun Ulo

24 “Ya wu, onye owule hun nu oku ndini m ri e ku, gi we run orun, siko d'a no ke onye hu marin ihien, hun tun ulo a ye elu omuma. 25 Mirin no zue, ide-mirin no huhe, oken ufere a kpokwasị ulo hu, kani o dani, make ni we runye e elu omuma. 26 Kani, onye owule nu oku ndini m ri e ku bu o gini we run orun siko d'a ri ke onye-nzuzu, hun tun ulo a ye elu uzunzun. 27 Mirin no zue, ide-mirin no huhe, oken ufere no kpokwasị ulo hu, o no dan, dankpochanrin ohunma-ohunma!”

Jizosi Ke Oku Ri Eka

28 “Ogen Jizosi gi kugu ihien ndini we, nkuzi e no tu igunrun hu ile enya. 29 Make ni o kuzi we noke onye oku ri eka a, ele rike ndi-nkuzi Iwu we.”

Isi Nke Ɛsato

Jizosi A Zuọ Onye-oti

(Mak 1.40-45; Luk 5.12-16)

1 Ogen Jesu gi hidan enu oke hu, igunrun hi-ogbe no sonme e. 2 “Ya Okennye ohu wu onye-oti no bia d'e kunrun e, gbun'e osekpụ si, “Di-nwonnini-enyi, owuni y'a chogho, i k'e ri-eka zuo m, a ri m ochan.”

3 Jesu no tinpu eka, metu a, si, “A chogho m, dinhin ni ri ochan.” Ozigbo, oti hu no gha a ehupu, o no ri ochan. 4 Jizosi no si a, “Hun a n'o nwonnini onye igwa ihienni; ka we enweni d'a ghosi onye nchuejan, ye ye oyiye hu Mozizi ku ime Iwu—gi ghosi we ni y'a dinhinguo.”

Jizosi A Zuọ Odibo Onye-isi-agma Ndi Rom

(Luk 7.1-10)

⁵ Ogeṅ Jizọsị gi banhan ime Kapanom, onye Romu ohu wu oki-agma, hun a ki ndi-agma ogun-isen no bia d'e kunrun e, rjo a, ⁶ si, “Di-okpa, emu ri a ku odibo m, o dine edine ulo—o ra sa aka mehunme, o ri ime oken afunfun.” ⁷ Jizọsị no si a, “M siko d'a bia d'a zuo a.”

⁸ Kanị onyeni a ki ndi-agma ogun-isen no si a, “Di-okpa, eruni m onye i siko d'a banhan iwe e, ka kuhu oku suo, odibo m k'a dinhin. ⁹ Makeni, mme nwen ri okpuru ihian, nwonzikwo ndi-agma ri okpuru m. M'a si onye ohu, ‘Jen,’ o jen; m'a si onye ozọ, ‘Bia,’ o bia; siji igbon m, ‘Me ihieni,’ o me e.”

¹⁰ Ogeṅ Jizọsị gi nu ihien o ku, o tu a enya; o no si ndi ri e son n'e, “M ri a gwa onu ezioku, ahuntuni m onye Izrelu nwe okukwe no enina. ¹¹ M ri a gwa unu, ndi bu oda siko d'a gha azuun ile bia, ke azuun owuwa-enya-anwun ke azuun ndidan enya-anwun, bia d'e son Ebrahim le Aziki le Jekopu e ri oriri ime Ali-eze elu-igwee; ¹² kanị umu Ali-eze,* siko d'a wu ndi we tu ye ezi ime ishi, ebe we jenkọ d'a no a kwan ekwan, a ta nkwenren-eze.” ¹³ O no si onye hu hun a ki ndi-agma ogun-isen, “Jenme; ya rin'i k'i don kweri.”

Ogeṅ hu hura, odibo e no dinhin.

*Jizọsị A Zuo Ndi Bu Oda
(Mak 1.29-34; Luk 4.38-41)*

¹⁴ Ogeṅ Jizọsị gi banye iwe Pita, o no hun ni nne nwunye Pita dine edine—emu ri a ku a, ehụ-okun ri e nwun e. ¹⁵ O no metu a aka, 'ya ehụ-okun hu no hapu a. O no lihi, leme Jizọsị obia.

* **Isi Nke Ɛsatọ:12** ndi hun nke a banye n'e

16 Oge ẹnyasi hụ, wẹ nọ wẹhẹ ni Jizọsị ndị bu ọda eje-mmọn risonme ime wẹ, ọ nọ gi oku-onu chupusonme mmọn ndini wẹ, zuozikwo ndi ile emu ri a ku. 17 Enina k'o don mezu ihien Chuku gi onye-amuma wu Azaya ku. Azaya si, “O wepu oria enyi, buru emu enyi.”

Ihien Isọn Jizọsị Chọ
(Luk 9.57-62)

18 Oge Jizọsị gi hun igunrun hi-ogbe nahunme n'e, ọ nọ si umu-azuun a fetu mirin hu. 19 'Ya onye-nkuzi Iwu nọ bia d'e kunrun e, si a, “Di-nwonni-enyi, m jenko d'e son i ebe owule i jenko.”

20 Jizọsị nọ si, “Ufu won okporo; nnunu e fe elu won ekuu; kanị mme wu Nwa nke Ihian e won ebe m'e buche isi m.” 21 Onye ozọ ime umu-azuun a nọ si a, “Di-okpa, ni m jenguu d'e li nedi m.”

22 Kanị Jizọsị nọ si a, “Sonme m, hapu ndi nwunni ni wẹ li ndi nke wẹ nwunni.”

Jizọsị E Tinyun Ebi
(Mak 4.35-41; Luk 8.22-25)

23 Oge o gi banyeguu ime ugbo-mirin, umu-azuun a nọ son e banye. 24 Idenmizi, ebi nọ kpoma, hun wu ni ebiri-mirin nọ kponbanma ime ugbo hu; kale Jizọsị ri uran. 25 'Ya wẹ nọ jen d'a kpotien e, si, “Di-nwonni-enyi, zuopuha enyi! Enyi e d'a la iwi!”

26 O nọ si wẹ, “Ki hain onu gi a tu egun? Unu ndi okukwe nta!” 'Ya ọ nọ lihi oto, jugbo ebi hu le ebiri-mirin hu. Ebe owule nọ mecharin rajuu.

27 O tukenme wẹ enya. Wẹ nọ si, “Elee udi ihian wu onwan? Hun wu ni ufere le ebiri-mirin e hume n'e isi!”

*Jizọsị A Zuọ Mmadu Ɛbuọ Eje-mmọn Rị Ime We
(Mak 5.1-20; Luk 8.26-39)*

²⁸ Oge n o gi ru azuun hun-ebọ—hun wu ali ndi Gadara, ikennyẹ ebuọ eje-mmọn rị ime we nọ gha ikpekpe bia d'e kunrun ẹ. We tumẹ ẹnya, e gbogbo, nke wu ni o nwonni onye a saeka a ghafe azuun hu. ²⁹ Idumuzi we nọ yi oro, si, “K'i gi ẹnyi e me Nwa Osolobue? I bia d'e ye ẹnyi afunfun bu oge e ke ru?”

³⁰ Igunrun ezin rị ehụ ebẹhụ a kpa nni. ³¹ Eje-mmọn ndi hu nọ rịọ Jesu, si, “Omele y'a chupu ẹnyi, dodo zi ẹnyi ye ime igunrun ezin hu.”

³² 'Ya o nọ si we, “Jenme ni!” 'Ya we nọ puha, banyesomme ime ezin ndi hu. Igunrun ezin hu ile nọ kpọtụ, zunban ime mirin hu, ragbu enwen we.

³³ Ndi rị e du ezin ndi hu nọ gbasi ime obodo d'a gwa we ihien ile meni le ihien me ikennyẹ ndi hu eje-mmọn te rị ime we. ³⁴ 'Ya ndi obodo hu nọ puha d'e kunrun Jizọsị; oge we gi hun a, we nọ rịọ a n'ọ gha egerẹ we pu.

Isi Nke Itenei

*Jizọsị A Zuọ Onye-oro
(Mak 2.1-12; Luk 5.17-26)*

¹ Jizọsị nọ banye ime ugbo-mirin, fetu mirin si obodo ẹ. ² 'Ya we nọ gi ute buhen'e okennyẹ ohu oro kinmin. Oge Jizọsị gi hun okukwe we, o nọ si onyeni oro kinmin, “Atule egun nwa m, a gbaghariguo we i njo i.”

³ 'Ya ndi hu ime ndi-nkuzi Iwu nọ si enwen we, “Okennyeni rị e ku aru.”

⁴ Kani oge Jizosi gi marin ihien we ri e ro, o no si, “Ki hain onu gi e ro eje-ihien ime obi onu? ⁵ Elee hun ka nfe: i si, ‘A gbaghariguwo we i njo i,’ ra i si, ‘Lih i ot o j en me i j en?’ ⁶ Kani, m j en ko d'a ghosi unu ni Nwa nke Ihian nwon iken o gi a gbaghari njo elu-uwani.” O no si onye hu oro kinmin, “Lih i ot o! Heri ute i, lama iwe i!”

⁷ Okenny e hu no lih i ot o, lama iwe e. ⁸ Oge igunrun ihian ri ebegu gi hun ihien ni, egun no tu we, 'ya we no ja Osolobue hun ye ihian udi ikenni mma.

Jizosi A kpo Matiu
(Mak 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Oge Jizosi gi gha ebahun puko, o no hun onye ohu efan a wu Matiu ebe o nodi ali ime ulo-orun ndi a na ugwo-isi. O no si a, “Sonme m,” o no lih i ot o, sonme e.

¹⁰ Oge Jizosi gi nodi ali ime ulo iwe Matiu e ri ihien-oriri, ndi bu oda ime ndi a na ugwo-isi le ndi njo no bia d'e du 'ya le umu-azuun a ri ihien-oriri.

¹¹ Oge ndi Itu-Farisi gi hun ihien ni, we no si umu-azuun a, “Ki hain onye-nkuzi onu gi e son ndi a na ugwo-isi le ndi njo e ri ihien-oriri?”

¹² Kani, oge Jizosi gi nu a, o no si we, “Ndi eh iu ri iken a ra cho dibie, kama, ndi eh u rileni iken wu ndi a cho dibie. ¹³ Jen ni d'a mu ihien okuni Ekukwo-nsoku wu, ‘M cho omiken, ele ichu-ejan.’ Make ni, ele ndi ri-ochan ke m bia d'a kpo ni we roghari, kani ndi njo.”

Ajuju Banyeni Ibu-onu
(Mak 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴ Umụ-azụun Jọnu nọ bịa d'e kunrun Jizọsi, jụ a, si, “Kị haịn ẹnị lẹ ndị Itu-Farisi gi e bu ọnu mbụ-lẹ-ẹbọ, kanị umụ-azụun i a ra bu ọnu?”

¹⁵ Jizọsi nọ za wẹ, si, “Nị ndị bịa agbamekukwo sukuru ebe okennyẹ rị a gba ekukwo keleni pu? Ogen lala hun wẹ e gi wehụ a ime igunrun wẹ, ogen hu, wẹ jenkọ d'e bume ọnu.”

¹⁶ “O nwonni onyẹ e gi ekwa ohun taleni a kwakin nke akan. Makeni, ekwa ohun hu wẹ gi kwakin ẹ siko d'a dokapu, ebahun ọ doka a jowaye njo. ¹⁷ W'a ra gizikwo ihien akan gbaye manya ohun. Makeni wẹ gi ẹ, ọ gbawa, manya a kwanhu, ihien wẹ gi gbaye ẹ a la iwi. Kama, w'a gba manya ohun e ye ime ihien ohun, ogen ahun wẹ ebuo alako iwi.”

*Jesu A Zuo Okpoho Hu Ihien Ri A Gba, Kpotien
Nwata Nwunhuni
(Mak 5.21-43; Luk 8.40-56)*

¹⁸ Ebe ọ rị a gwa wẹ ihien ndini wẹ, onyẹ ohu ime ndi-isi wẹ nọ banhan, gbu n'ẹ osekpụ, si, “Nwa-m-okpoho nwunhunu kikenni, ka bịa d'e bu ẹka i kwasị a—makele, i bu ẹka i kwasị a, ọ siko d'a rị ndun.”

¹⁹ 'Ya Jizọsi nọ lihi ọtọ sọnmẹ ẹ, 'ya lẹ umụ-azụun a. ²⁰ Idemizi, okpoho ohu ihien rị a gba kete ahụ mmẹbuo nọ ghaha azụun Jizọsi, metu ntin efe Jizọsi ẹka. ²¹ Makeni ọ si enwen ẹ, “M metuhu ewuru ẹ ẹka, m siko d'a rị mma.”

²² Jizọsi nọ gbeshu, ogen o gi hun a, ọ nọ si a, “A tula egun nwa m, okukwe i e meole i dinhin.” Okpoho hu nọ dinhin ²³ Ogen Jizọsi gi ru iwe onyẹ-isi hu, hun ndi rị e gbu ekpiti lẹ igunrun ihian ke wẹ rị a zun uzun, ²⁴ ọ nọ si wẹ, “Pu ni, ni nwata

hụ anwunni, uration k'ọ ri.” Wẹ nọ muma a emu. ²⁵ Ogen wẹ gi wepuguu igunrun hụ ezi, ọ nọ banye, kwonon nwata hụ aka, nwata hụ nọ lihi. ²⁶ Ihienni nọ kpogbama egbere hụ ile.

Jizosi A Zuọ Ndi Enya-ishi Ebuo

²⁷ Ogen Jizosi gi gha ebegu puko, ikennyẹ ebuo enya kpu ishi nọ sonme e, e yi oro, a si, “Me omiken enyi nwa Defidi!”

²⁸ Ogen o gi banye ime ulo, ndi enya-ishi hụ nọ bia d'e kunrun e. O nọ si wẹ, “Unu e kwerigho ni m sikọ d'a saeka me ihienni?” Wẹ nọ si a, “Eghee, Dinwonni-enyi.”

²⁹ 'Ya ọ nọ metu wẹ aka enya, si, “Ya ri ni onu ke unu don kweri.” ³⁰ 'Ya enya wẹ nọ shiapu, wẹ nọ leghama uzọ. Ya Jizosi nọ dokenme wẹ aka-ntin, si wẹ, “Anikwole ni onye owule marin ihienni.”

³¹ Kanị a pu wẹ, wẹ nọ kusunme oku e egbere hụ ile.

Jizosi A Zuọ Onye Ghaleni E Ku Oku

³² Ogen ndi ahun enya te kpu ishi gi puko, ndi ozo nọ wehe onye-odin eje-mmọn ri ime e d'e kunrun Jizosi. ³³ Ogen Jesu gi chupuguu eje-mmọn hụ, onye-odin hụ nọ kume oku. O tikenme igunrun hụ enya. Wẹ nọ si, “A huntuni wẹ ihen nọ enina ime Izrelu.” ³⁴ Kanị ndi Itu-Farisi nọ si, “O gi iken onye-isi eje-mmọn a chupu eje-mmọn.”

Orun Rini E Hike. Kanị Ndi K'a Runn'a Ebuni Oda

³⁵ Jizosi nọ ghama obodo-obodo, ke ndi shiani ke ndi me ekerẹ, a kuzi ime ulo-ofufe ndi Ju, e zi ozioma Ali-eze, a zuo udi emu le oria ile. ³⁶ Ogen o gi hun igunrun ndi hụ risonme ime obodo ndi

hụ, omikēn wẹ nọ mēmẹ ẹ, makēni wẹ nọ kẹ ndị obi rulēni ali, ndị nwelēni onyẹ e yeni wẹ ẹka—rīkẹ atunrūn nwōnlēni onyẹ-ndu. ³⁷ O nọ sị ụmụ-azụn a, “Thiēn-ugbo wẹ siko d'a ghọ e hīkẹ, kanị ndị ọrūn ebuni ọda. ³⁸ Mẹ ni nwan ekpere rīọ Osolobue, Onyẹ hūn nwōn ugbo, n'o zihẹ ndị-ọrūn siko d'a ghọ n'a ihīēn-ugbo ẹ.”

Isi Nke Iri

Ndị-ozī Mmēbuọ Pụ-ichēn
(Mak 3.13-19; Luk 6.12-16)

¹ Jizosị nọ kpọ ụmụ-azụn a mmēbuọ, ye wẹ ikēn w'e gi chupụ eje-mmōn lẹ ikēn w'e gi zuọ ụdị emu ile lẹ ọrīa ile. ² Ndịni wụ ẹfan ndị-ozī hụ pụ-ichēn mmēbuọ, ndị apōstū mmēbuọ: ndị ibuzọ wụ Saimōnū hūn w'a kpọ Pita nī Andurū nwēnẹ ẹ; Jemisi nwa Zēbedi lẹ Jōnū nwēnẹ ẹ; ³ ndị ọzọ wụ Filipu lẹ Batolomi; Tamōsị nī Matiu (Matiu hūn e te na ụgwō-isi); Jemisi nwa Alifiosị lẹ Tadiosị;* ⁴ Saimōnū hūn te rī ndị gi ẹka-ikēn e mē ni wẹ chupụ ndị Rom rī a kị alị wẹ; onyẹ ọzọ wụ Judas' Iskarotū hūn ren'ẹ oge ikpazūn.

Orūn Mmadū Mmēbuọ Hụ
(Mak 6.7-13; Luk 9.1-6)

⁵ Jizosị nọ zipụ mmadū mmēbuonī, sị wẹ, “Ejēnkwole ni d'e kunrun ndị wulēni ndi Ju; abanyekwole ni obodo ndi ali Sameria ọwule. ⁶ Kanị, jēnmē ni d'e kunrun ndi Izrelū, atunrūn Osolobue huni. ⁷ Onū jēnkōnī, e zi ni ozioma, a sị, ‘Alī-eze elu-igwee a rīguo nsue.’ ⁸ Zuọ nī ndi emu rī a kụ, kpōtiēn ni ndi nwunni, zuọ nī ndi oti—kēni

* **Isi Nke Iri:3** Lebayosū

wẹ rị ọchan, chupụ nị eje-mmon. Ụnụ nwonhẹn ẹ ofe, ye n'ẹ ofe. ⁹ Ewerile ni ego ọwule. ¹⁰ Ebulẹ ni ẹkpa; ewerile ni ẹwuru mọbu akp'okụ ọzọ che ni hun ụnụ yi; ewerile ni ọkpọ. Makeni, o furu ni wẹ ye ndi-orun ihien wẹ gi e bi.”

¹¹ “Obodo ọwule ọnụ banye, ke hun shia ẹfo ke hun shialeni, chori nị onye furuni. Nodi nị iwe e d'e ru ogen ụnụ e gi gha obodo ahun pu. ¹² Ọnụ gha a banye ime ulo hu, kele ni wẹ. ¹³ Omeni ndi ri ulo hu e furughọ nke-esi, udon hu ụnụ kele a ri nị wẹ; kanị omeni efuruni wẹ, udon ụnụ e kinhenni ụnụ azuun. ¹⁴ Onye ọwule mọbu obodo ọwule nabanhanleni ọnụ mọbu ju n'o gonko ozi ụnụ ntin, ụnụ pukonị iwe onye hu mọbu obodo hu, tichanpu nị ejan ri ọnụ oku to n'a. ¹⁵ Ezioku ke m ri a gwa ụnụ, o siko d'a ka obodo hu njọ kari ali Sodom-le-Gomora Uhuohin Ichin-ikpe.”

Ukpokpo Hun Lalani

(Mak 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ “Lee n'ẹ, m ri e zipu ọnụ noke ebe wẹ nọ zi atunrun jen ebe eworo† ri. E gi ni akọ e bi, rike agwo, ka ri nị ke nduru hun ghaleni a ru onye ọwule ehụ. ¹⁷ Kpachanpu nị enya ebe ihian ri, makeni wẹ jenko d'e wejen ọnụ ogwa ri ichen-ichen, fian ụnụ mkpinsin ime ulo-ofufe wẹ. ¹⁸ Wẹ siko d'e gi ufiri m dokpun ọnụ jenni ndi Govano le ndi-nze, onwan jenko d'e me keni ụnụ shia nị m eri id'enya wẹ le id'enya ndi ali ndi ọzọ ile wulen ndi Ju. ¹⁹ Kanị ogen w'e gi we ọnụ ye wẹ, ehuele ni uhue banyeni ihien ụnụ jenko d'e ku mọbu ke ụnụ a don ku ẹ, makeni ụnụ jenko d'e nwonhẹn ihien ụnụ jenko d'e

† **Isi Nke Iri:16** wofu

ku ozigbo hu. ²⁰ Makeni ele unu jenkọ d'e ku, kama, Mmon Nedi onu jenkọ d'e gi unu ku.”

²¹ “Umune jenkọ d'e we umune we ye we gbu; ndi nedi jenkọ d'e we umu we ye we gbu; umu jenkọ d'e bunumanị ndi muni we, me we gbu we. ²² Ize unu jenkọ d'a ban ihian ile make ufiri efan m, kani onye hun din ndidi d'e ru njendemẹ jenkọ d'e nwe nzuopuha. ²³ We kpokpo onu ime obodo ohu, gbasị ni hun sọnn'e. M ri a gwa unu ezioku ni unu gini d'e jenchanringuu obodo ile ri Izrelu, Nwa nke Ihian siko d'a bia.

²⁴ Onye we ri a zun ara kari onye ri a zunn'a, odibo ara kari nna a. ²⁵ O hughọ mma ni onye we ri azun ri ke onye ri a zunn'a le ni odibo ri ke nna a. Owule we kpo nna hun nwon ulo 'Bezibo' (onye-isi eje-mmom ile), ki we jenkọ d'a kpo ndi ulo a?”

Onye Hun Furu W'a Tu Egun E (Luk 12.2-7)

²⁶ “Ya wu, atule ni nwan egun we. Makeni o nwonni ihien kpumeni hun jenkoleni d'e kpupu, mobu hun zuerini hun jenkoleni d'a wa. ²⁷ Ihien m gwa onu ime ishi, ku n'e ifonrin-ifon; ihien we kagwa unu, gi n'e yi oro elu ulo. ²⁸ Atule ni egun ndi hun siko d'a saeka gbu ehụ bu a sa we eka gbu ume-ndun; ka tu ni egun onye hu siko d'a saeka tikpo ke ume-ndun ke ehịu ime okun-mmom. ²⁹ Ele ebuo ikobọ ke w'e re achu? Kani o nwonni achu ohu hun siko d'a dan ali omeni Nedi unu a ni n'a dan. ³⁰ Ke ntutu ri unu isi, we gun we a gun. ³¹ Ya wu, atule ni nwan egun, onu ka mkpa a ri karide achu bu oda.”

Ikupu A N'i Wụ Nke Kraisti Lẹ Ighorị Nị Y'ele Nke E
(Luk 12.8-9)

³² “Ya wụ, onye ọwụlẹ nọ id'anya ihian kupu a n'ọ wụ nke m, 'ya kẹ m jenkọ d'a nọ id'anya Nedi m hun ri elu-igwee kuzikwo a n'ọ wụ nke m. ³³ Kani onye ọwụlẹ nọ id'anya ihian ghorị, si n'ọ marin m, m jenkọ d'a nọ id'anya Nedi m hun ri elu-igwee sizikwo ni a marin m'a.”

Ele Udon Kani Opi-a-gha
(Luk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ “Erokwole ni ni m bia d'e me ihian ile henrin ohu elu uwa? Mba, ezioku kẹ m ri a gwa unu, ele iri-ohu kani opi-a-gha hun e kebeni. ³⁵ Makeni m bia d'e kebe okennyẹ lẹ nedi e, okpoho lẹ nne e, nwunye-nwa lẹ nne-di e. ³⁶ Ndi ulọ ihian jenkọ d'a wụ eje-inenren we.”

³⁷ “Onye ọwụlẹ ihien nedi e mobu nne e ka a suo kari kẹ ihien m don a suo a efuruni onye siko d'e sonni m; onye ihien nwa-a-okennyẹ mobu nwa-a-okpoho ka a suo kari kẹ ihien m don a suo a efuruni onye siko d'e sonni m. ³⁸ Onye ọwụlẹ hun buruleni obe† e sonme m e furuni onye jenkọ d'e son ni m. ³⁹ Onye ọwụlẹ cho n'ọ ghe isi e, isi e a to, kani onye hun tuhu ndun a make ufiri m jenkọ d'a hun a.”

Ugwọ-ọrụn Ndi-ozu Jesu Lẹ Ndi Nabanhanni We
(Mak 9.41)

---

† **Isi Nke Iri:38** Ogen ahun, ndi Rom e gi obe we gi osisi memẹ e gbu onye we ma ikpe-onwun. Onye hu e buru obe e sonme ndi-agma hun jenkọ d'a kpogbun'e. We kpomaguu a elu-obe, a nodi we ebegu e che nche d'e ru ni o nwunhun.

40 “Onye ọwụle nabanhan unu, nabanhan m; onye hun nabanhan ni m nabanhan onye zihenim. 41 Onye ọwụle hun nabanhan onye-amuma makeni o wu onye-amuma jenko d'e nwonhen ugwo-orun onye-amuma; onye ọwụle hun nabanhan onye hun e bi ke Osolobue cho makeni o bi ke Osolobue cho jenko d'e nwonhen ugwo-orun onye e bi ke Osolobue cho. 42 Onye ọwụle ye onye ohu ime ndini me ekere mkpu mirin-oyi ohude makeni o wu nwa-azuun m, m ri a gwa unu ezioku, ugwo-orun onye hu etuhuko.”

Isi Nke Mmanaj

Ndi-ozu Jonu Hun E Mirin-Chuku Zihe (Luk 7.18-35)

1 Ogen Jizosi gi gwaguun umu-azuun a mmebuo hu ihien ndi we jenko d'e me, o no gha ebenu pu d'a kuzime, e zi ozi ime obodo we ndi shia-efo. 2 Ogen Jonu hun e me mirin-Chuku gi no ulo-ngan nu ihien ndi hu Kraisti ri e me, o no zi umu-azuun a d'e kunrun e, 3 si a, “Iyu wu onye hu siko d'a biani ra enyi siko d'e leme enya onye ozu?”

4 Jizosi no za we, si, “Jen ni d'a gwa Jonu ihien onu ri a nu le ihien unu ri a hun: 5 ndi enya te kpu ishi a hunmaguo uzọ; ndi nguro e jenneguọ ijen; ndi oti hu a dinhin, a wuru ndi ri ochan; ndi odin a numaguo ihien, we hu e weli ndi nwunni, we hu e zi ndi igbenye ozioma. 6 Ngozi ya ri ni onye gileni ihien o hun m ehụ nweme obi-ebuo!”

7 Ogen umu-azuun Jonu gi puko, Jizosi no gwama igunrun hu oku Jonu, si, “Kini ke onu jen ime atu d'e lee? Efi fia ufere ri e buhunme? 8 Kini ke

unu jenzi nwan d'e lee? Onye yi ekwa nanranni? Kaka, ogwa ndi-nze ke we no a hun ndi yi ekwa oma nanranni. ⁹ Kini ke unu jenzi nwan d'e lee? Onye-amuma? M si onu eghee, o karide onye-amuma. ¹⁰ Hunni wu onye hu we de banyen'e, si,

'Lee e,
m ri e zi onye ozi m
n'o buru n'i uzo,
kwademe n'i uzo.'

¹¹ Ezioku ke m ri a gwa unu, ime ndi ikpoho mu, o ke nwon onye owule hun ka Jonu hun e me mirin-Chuku. Kani onye hun kachanrin ntin ime Ali-eze elu-igwee ka a. ¹² Gha ogen Jonu hun e me mirin-Chuku gi bidon orun a d'e ru ogenni, Ali-eze elu-igwee hu e gi iken-iken a gha ihun, ndi-iken huzi e gi iken a banye e. ¹³ Makeni ndi-amuma ile le Iwu Mozizi busonme amuma, kusonme uche Osolobue d'e ru ogen Jonu gi bia. ¹⁴ Omeni unu jenkọ d'e kweri, Jonu le enwen e wu Elaija hu we de n'o lalalala. ¹⁵ Onye hun nwon ntin 'ya nu."

¹⁶ "Kini ke m sikọ d'e gi nwan ma atu agboni? O no ke umueka nodi ali ime afia, a hi ibe we, a si,

¹⁷ 'Enyi gi ekpiri bu ebu a souni,
onu e tenni egu;

enyi e ye olu ekwan,
unu akwanni ekwan.'

¹⁸ Makeni, ogen Jonu gi bia, o rini, o rani—we si, 'Eje-mmọn ri ime e.' ¹⁹ Mme wu Nwa nke Ihian a bia, m hu e ri, a ra—we si, 'Lee onye oken ihien-oriri, onye-manya, owu ndi a na ugwo-isi le ndi ozo we gi njo marin k'o wu.' Kani, ihien we gi a marin amamihien wu ihien o runpuha."

*Jesu A Banmanị Obodo Ndi Hụn Kwerileni Ozi
Wẹ Zi Wẹ Mban
(Luk 10.13-15)*

²⁰ 'Ya ọ nọ banmanị obodo ndi hụ ọ ka ọrụn-atụmenya a rụn ime wẹ mban, makeni e rogharini wẹ. ²¹ “O sikọ d'a fụ ụnụ ndi Korazin' ọrụn! O sikọ d'a fụ ụnụ ndi Bẹsaiida ọrụn! Makeni omeni ime ali Taya-le-Sidonu ke wẹ nọ rụn oken ọrụn-atụmenya ndi wẹ rụn ime Korazin le Bẹsaiida, nke o teke ndi Taya-le-Sidonu roghari, yiri ekwa ahio, kpon ntun kpu enwen wẹ gi ghosi ni e roghariguọ wẹ.” ²² “M ri nwan a gwa onu, nke Taya-le-Sidonu k'a ka nke unu mma Uhuohin Okinkin-ikpe. ²³ Ke iyu wu obodo Kapanom, wẹ sikọ d'e busi i elu-igwee? Mba, wẹ jenkọ d'e wetu i si ali-mmon. Makeni, omeni ime *eje-ali* ahun wu Sodom ke wẹ nọ rụn oken ọrụn-atụmenya ndi wẹ rụn ime i, nke o me ni ọ hụ a d'e ru tanni. ²⁴ M ri nwan a gwa i, nke Sodom k'a ka nke i mma Uhuohin Okinkin-ikpe!”

*Bia Ni D'e Kunrun M Ni Onu Zu Iken
(Luk 10.21-22)*

²⁵ Ogen hụ, Jizosi nọ si, “M ri e kele i Baba, Onye nwon elu-igwee le uwa, makeni i zuemeni ndi marin ihien le ndi nwe uche ihien ndini, we e ghosi umu-ndu. ²⁶ Eghese Baba, enina k'o don suo i.” ²⁷ “Nedi m e buguọ ihien ile che m aka. O nwonni onye owule marin Nwa wezuka Chuku-Nedi; o nwonni onye owule marin Chuku-Nedi wezuka Nwa, lezi onye owule Nwa cho n'o me e n'o marin Chuku-Nedi.

²⁸ Bia ni d'e kunrun m, unu ndi ndun guu, ndi bu ibu nyinni, m jenkọ d'e ye unu izu-iken. ²⁹ Yiri ni

agbun m—yoku m*, unu a munarin m; makeni m wu onye ri juu, hun e welua enwen e ali ime obi. Onu me e, ume-ndun unu e zu iken. ³⁰ Agbun yoku m† a ra kenren, ibu m'e buye ihian ara nyin.”

Isi Nke Mmẹbụọ

*Ajuju Banyeni Uhuohin Izu-iken
(Mak 2.23-28; Luk 6.1-5)*

¹ Ogen hu, o ru Uhuohin Izu-iken ohu, Jizosi ghafeko ugbo we kun oka-witi; egun hu a gun umu-azuun a, 'ya we no ghorima oka-witi a ta. ² Ogen ndi Itu-Farisi gi hun ihienni, we no si a, “Y'a hun a, umu-azuun i e memegole ihien iwu si w'e mele Uhuohin Izu-iken.”

³ O no si we, “Unu e ke guntu ihien Defidi me ogen egun gi ri a gun 'ya le ndi 'ya le we wi? ⁴ K'o don banye ulo Osolobue, ri bredi-nsọ ahun w'e bupuhani Osolobue, hun iwu si n'o furuni ni iya mọbu ndi ya le we wi ri e, ni ndi nchu-egan sọ* e ri e?” ⁵ “Ra onu e ke guntu ime Iwu k'o don wuru ni, o ru Uhuohin Izu-iken, ndi nchu-egan ri a run orun ime Ulo-nsọ a dan iwu Izu-iken† bu ikpe amanị we?”

⁶ M ri nwan a gwa unu ni ihien ka Ulo-nsọ ri ebeni! ⁷ Omeni unu te marin ali okuni: ‘M cho omiken ele ichu-egan‡,’ onu e ke gha a ma onye

* **Isi Nke Mmanaj:29** Griki: Yiri ni yoku m. Yoku wu ihien we gi e kengbama efin ebuo we gi a run orun-ugbo keni we saeka jen ahanmahan. † **Isi Nke Mmanaj:30** Griki: yoku m * **Isi Nke Mmẹbụọ:4** 1 Samuelu 21.1-6 † **Isi Nke Mmẹbụọ:5** ghahani irun orun Ulo-nsọ Uhuohin Izu-iken ‡ **Isi Nke Mmẹbụọ:7** Hosaya 6.6 k'o ri

nwọnleni ihien o me ikpe. ⁸ Makeni, mme wu Nwa nke Ihian ke oku Uhuohin Izu-iken ri eka.”

Okennyē Eka Ohu Nwunhun
(Mak 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹ Jesu no gha ebahun pu, banye ulo-ofufe we. ¹⁰ O nwon okennyē eka ohu nwunhun ri ebegu. Ndi-Itu-Farisi ndi hu choko ihien w'e gi ma Jesu ikpe, we no ju a utaa, si, “Iwu kwerioghō ni we zuo ndi emu ri a ku Uhuohin Izu-iken?” ¹¹ O no si we, “Omeni onye ohu ime onu nwon atunrun ohu suo, ni atunrun hu a danban ime olu Uhuohin Izu-iken, o zuko eka ye e, wepuha? ¹² Bu ihian ka mkpa oda-oda kari atunrun. 'Ya wu, iwu e kwerioghō ni w'e me ihien ri mma Uhuohin Izu-iken.” ¹³ 'Ya o no si okennyē hu, “Tinpū eka i.” O tinpū a, o no ri mma ke hun-ebō. ¹⁴ Kani, ndi Itu-Farisi ahun no pu d'e ri n'e ngo ke we siko d'a don gbu e.

Odibo Osolobue Hori

¹⁵ Ogen Jizosi gi marin ihien ndi Itu-Farisi ahun romē, o no gha ebahun pu, ndi bu oda no sonme e, o no zuochanrin we ile. ¹⁶ O no do we eka ntin w'a nile ihian marin ni iya ro. ¹⁷ Onwan wu igi mezu ihien Osolobue gi onye-amuma wu Azaya ku, si,
¹⁸ “Ledē odibo m, hun m hori; ezi odibo m ro; ihien e a suoka m.
M jenkō d'e bu Mmon-nsō m kwasī a; o jenkō d'a ghosi ndi ali ndi ozō ile ri uwa ezigbo enen.
¹⁹ O dokō ndondo mōbu yi oro; o nwonni onye siko d'a nu olu e ogbara-ogbe.
²⁰ O kpagipuko efifia-ridi ri a kpagini mōbu tinyunpu ukpe ri e tinyunni,
d'e ru ni o ye ezi-omume mmeri.

21 Ndi ali ndi ozo ile jenkò d'e gide efan a nwon olil'anya."

Jizosi Le Bezibo

22 'Ya we no wehen'e onye eje-mmón ri ime e, hun o meni a ra legha uzo, a ra ku oku. O no zuo a, onye enya-mpin odin hu no kume oku, hunma uzo.

23 O no tugenme igunrun hu enya, we no si, "Onwan wude nwan Nwa Defidi ra?" 24 Kanj ogen ndi Itu-Farisi gi nu a, we no si, "Iken Bezibo, onye-isi eje-mmón ile, ke okennyeni gihu a chupu eje-mmón."

25 Jizosi a maringuo ihien we ri e ro ime obi we, o no si, "O nwónni ali-eze owule kebeni hun we jenkoleni d'a la iwi; o nwónni obodo mobu ikpunulo kebeni hun sikò d'a toni. 26 Omele Ekwensu ri a chupu Ekwensu, o kebeguo enwen e. Nani ke ali-eze e e don nwan to? 27 Omeni iken Bezibo ke m gi a chupu eje-mmón, iken onye ke ndi nke unu gi a chupu we? 'Ya wu, uwe jenkò d'a ma onu ikpe. 28 Kanj, omeni iken Mmon-nsò Osolobue ke m gi a chupu eje-mmón, 'ya wu ni Ali-eze Osolobue e ruguole ebe unu ri. 29 Nani ke ihian e don saeka banhan iwe diken, kwari ibu e, mmani o bu uzo kenmeguo a? Eghee, o kenmeguu a k'o no saeka kwari ihien ri iwe e.

30 Onye owule hun rileni azuun nke m ri a luson m ogun; onye owule hun ghaleni e son m e kponkikome ri e kponyiya. 31 M ri nwan a gwa unu ni we jenkò d'a gbaghari ihian njo owule, gbaghari we aru owule we ku, kanj agbaghariko we onye ku aru banyeni Mmon-nsò. 32 We jenkò d'a gbaghari onye owule kuja oku mme wu Nwa nke Ihian;

kanị, agbagharịkọ wẹ onyẹ kuja oku Mmōn-nso, agbagharịkọ w'a kẹ ogenni kẹ ogen lalani.”

Osisi Lẹ Mkpuru A

³³ “Meme osisi n'ọ rị mma, mkpuru a jenkọ d'a rị mma; meme osisi n'ọ jọ njo, mkpuru a siko d'a jọ njo—makeni mkpuru osisi kẹ wẹ gi a marin a.

³⁴ Igunrun agwo! Nani kẹ unu a don saeka ku ihien rị mma ebe onu wu ndi-njo? Ihien jun ihian ime obi y'a gha a onu a puha. ³⁵ Ezigbo ihian, a gha ihien rị mma rị a ime e wepuha ihien oma, kanị eje-ihian a gha eje-ihien rị a ime e wepuha eje-ihien. ³⁶ M rị a gwa unu n'o ru Uhuohin Ichin-ikpe, ihian jenkọ d'a za ajuju banyeni oku ile nwonleni isi hun wẹ ku. ³⁷ Makeni wẹ jenkọ d'e gi ihien i ku ma i ikpe, gizikwo ihien i ku si ni ikpe a mani i.”

A Si Wẹ Jesu Ghosi Wẹ Ahima Pu-ichen

³⁸ 'Ya ndi hu ime ndi-nkuzi Iwu lẹ ndi Itu-Farisi no si Jesu, “Onye-nkuzi, enyi cho n'i ghosi enyi ahima pu-ichen hun gha eka Osolobue bia.” ³⁹ Kanị o no si wẹ, “Eje-agbo enya rileni uzọ ohu si wẹ ghosi wẹ ahima! Kale, o nwonni ahima wẹ jenkọ d'a ghosi wẹ wezuka ihien me onye-amuma wu Jona: ⁴⁰ erira Jona don nodi ime efọ azun hu hi-ogbe akpu-uhuohin eto kẹ mme wu Nwa nke Ihian siko d'a nodi ime ali akpu-uhuohin eto.

⁴¹ Ndi Ninive jenkọ d'a puha osheri Ogen Okinkin-ikpe, shiagbu ndi agboni eri, makeni e roghariogho wẹ ogen Jona gi zi wẹ ozi Osolobue—bu ihien ka Jona rị ebeni!

⁴² Eze-okpoho ali Shiba, ali hu rị azuun ndidan-mirin, jenkọ d'a puha osheri Ogen Okinkin-ikpe, shiagbu ndi agboni eri. Makeni, o gha ali tegbu

enwẹn ẹ bịa d'e gọn amamihien Solomonu ntin; ka lee nwan, ihien ka Solomonu ri ebeni!”

Ihien E Wekinhen Eje-mmọn We Chupuguu
(Luk 11.24-26)

⁴³ “Eje-mmọn gha ime ihian pu, o ghasonme ebe mirin rileni, a cho ebe o siko d'a no zu iken. Omeni o hunni, ⁴⁴ o jenkọ d'a si enwẹn ẹ, ‘M siko d'e kin-azuun iwe m hun m gha puha.’ O bia, hun a ni o nwonni ihien rin'a, ni a zachanringuo w'a, donzichanrin a, ⁴⁵ o jen d'e wehe eje-mmọn esa ozo hun ka ya le enwẹn ẹ njo, 'ya le we a wi banye ebenu d'e biri. Onodi ikpazuun onye hu a ka njo kari nke mbu. Eriira k'o jenkọ d'a rizikwo ni ndi eje-agboni.”

Nne Le Umune Jizosi
(Mak 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Ogen Jizosi gi ri a gwa igunrun hu oku, nne ẹ le umune-ẹ-ikennyẹ no bia d'e turu ihun ezi, a cho ni we gwa a oku. [⁴⁷ Ya ke onye ohu no si, “Lee, nne i le umune i ikennyẹ turu ihun ezi, we cho ni we gwa i oku.”] ⁴⁸ Kani, o no za onye hu gwa n'a, si, “Onye wu nne m? Elee ndi wu umune-m-ikennyẹ?” ⁴⁹ O no zin umu-azuun a eka, si, “Ndiri ri ebeni wu nne m le umune-m-ikennyẹ. ⁵⁰ Makeni onye owule hun e me uche Nedi m hun ri elu-igwee wu nwene-m-okennyẹ le nwene-m-okpoho le nne m.”

Isi Nke Mmepo

Ilu Jesu Gi Onye-ugbo Ta
(Mak 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Uhuohin hu, Jizosi no gha ime ulo pu, jen d'a nodi ali mkpenren mirin Galili. ² Igunrun hi-ogbe

nọ fihunmę ę, hụn wu nị o nọ banye imę ugbo, nọdị alị, igunrun hụ ile nọ turu mkpenren mirin. ³ O nọ gi ilu gwa wę ihien bu oda, si, “Gon ni ntin! O nwe onye-ugbo jen d'a gha mkpuru imę ugbo.

⁴ Ogen o gi ri a gha a, mkpuru ndi hu imę wę a danye okp'uzo, nnunu nọ bia d'e ripu wę. ⁵ Mkpuru ndi ozo a danye ali-omuma ebe ejan rileni oda, pu ozigbo makele ejan ari a oda. ⁶ Kanj, ogen anwun gi wa, o ma wę, wę nọ shinwun, makeni enwon wę nkpoğun. ⁷ Mkpuru ndi ozo a danye ebe ogun ri, ogun ndi hu nọ sue, dungbu wę. ⁸ Mkpuru ndi ozo a danye ali ri mma, mi mkpuru; ndi hu imę wę a mi uzo ogun isen, ndi hu uzo ogun eto, ndi hu iri kwasị ogun.

⁹ Onye nwon ntin 'ya nu.”

*Ihien Hain Jesu Gi A Tasonme Ilu
(Mak 4.10-12; Luk 8.9-10)*

¹⁰ Ya ke umu-azuun Jizosi nọ bia d'e kunrun ę, si, “Ki hain i gi e gi ilu a gwa wę oku?”

¹¹ O nọ za wę, si, “E yeguo wę unu oghere onu e gi marin ihien-mini risonme Ali-eze elu-igwee, kanj eyeni wę wę. ¹² Makeni onye hun nwonni ke wę jenkọ d'e yecheni, keni o nwe mmagi-mmagi; kanj onye hun nwonleni, wę k'a napu a hun o nwede.”

¹³ “Ihien hain m gi e gi ilu a gwa wę oku wu nị wę ri e lee ilee, kanj a ri w'a hun uzo; w'e gon ntin, kanj a ri w'a nu, a ri w'a ghoha. ¹⁴ Ihien onye-amuma wu Azaya ku e meguo ebe wę ri—Azaya si,

‘Nke esi,

onu jenkọ d'a nu,

kale o nwonni ogen unu e gi ghoha;

unu jenkọ d'e lee ilee,

kani o nwonni ogen unu e gi legha uzọ, ¹⁵ makeni
 ndini a ra ghoha,
 ntin we a kpokinguọ,
 a nyunmaguọ we enya,
 amangbe w'e gi enya we legha uzọ, gi ntin we nu
 ihien,
 gi uche we ghoha,
 gbehuto d'e kunrun m,
 a gbaghari m we njo we—ya ke Osolobue ku.' ”

¹⁶ “Kani, we gozi enya onu agozi, 'ya hain we gi ri
 a hun uzọ; we gozizikwo ntin unu agozi, 'ya hain we
 gi ri a nu ihien. ¹⁷ Ezioku ke m ri a gwa unu, ndi-
 amuma bu oda le ndi bu oda hun me ihien Chuku
 cho e te choguọ ni we hun ihien onu ri a hun, kani
 a hunni w'a; a choguọzi we ni we nu ihien unu ri a
 nu, kani anuni w'a.”

Ihien Jesu Gi Ilu Onye-ugbo Hu Kuzi
(Mak 4.13-20; Luk 8.11-15)

¹⁸ “Nu ni nwan nkowa ilu hu m gi onye-ugbo ta:
¹⁹ Ogen ihian gi nu oku Ali-eze bu o ghohan'a, Eje-
 onye hu a bia, o junarin a ihien we kunye ime obi
 e. Onwan wu hun we kunye okp'uzọ. ²⁰ Hun danye
 ali-omuma wu onye hu hun nu oku hu, gi ighogho
 nabanhan a ozigbo. ²¹ Kani, makeni onye hu e
 nwe nkpogun, o tohu ekere. Ogen nsongbu mobu
 ukpokpo e gi bia make oku hu, o danpu ozigbo.
²² Hun we kunye ime ogun wu onye hu hun nu oku
 hu, kani uhue ihien uwanị le ihien olij'anya aku-
 le-uba uwanị a kpangbu oku hu, o minị mkpuru.
²³ Kani, mkpuru we kunye ali ri mma wu ndi hu
 hun nu oku hu, ghoha a, mi mkpuru ezie-ezie: ndi

hụ ime wẹ a mi ụzọ oğun-isen, ndi hụ a mi ụzọ oğun-
etọ, ndi hụ a mi ụzọ iri-kwasi-oğun.”

Ilu Jesu Gi Ata-witi Ta

²⁴ O nọ ta ni wẹ ilu ozo, si,

“Ali-eze elu-igwee rike ebe ihian nọ kun mkpuru
ri mma ime ugbo e. ²⁵ Kani, ebe ihian ri uran,
enenren nọ bia d'a kun ata-witi ye ime oka-witi ndi
hụ pu. ²⁶ Ogen ihien-ugbo ndini gi nwan sueguu,
mima mkpuru, ata-witi ndi hụ nozikwo puha.

²⁷ 'Ya ndi idibo ahun nọ bia d'e kunrun onye hụ
nwe ugbo, si a, 'Di-okpa, ele mkpuru ri mma k'i
kanye ime ugbo i? Nani ke ata-witi don banzi a?’

²⁸ O nọ si wẹ, 'Onye-iwe me ihienni.'

Ndi idibo ndi hụ nọ si a, 'Ni enyi jen nwan d'e
huepu ata-witi ndi hụ?’

²⁹ Kani o nọ si, 'Mba, amangbe onu e huepu 'ya
le oka-witi. ³⁰ Hapu ni wẹ ebuo ni wẹ suegbame d'e
ru ogen wẹ gi e be oka-witi. O ru ogen wẹ gi e be oka-
witi, a si m ndi jenkọ d'e be n'e, “Bu ni ụzọ huepu
ata-witi kenmesonme wẹ ukun-ukun d'a dun okun,
unu e bepaha oka-witi buche ebe m'e buche ihien-
ugbo.” ’ ”

Ilu Jesu Gi Mkpuru Mostadi Ta (Mak 4.30-32; Luk 13.18-19)

³¹ O nọ ta ni wẹ ilu ozo, si, “Ali-eze elu-igwee nọ
ke akpuru mostadi ohu hun onye ohu weri, kanye
ime ugbo e. ³² Iya kachanrin ntin ime mkpuru ile,
kani o sueguu, 'ya kachanrin ogbe e hi ime ihien-
akunkun ndi hun hikeleni, o hande ke osisi, nke wu
ni nnunu a bia d'a kpa ekuu e ye agalaba a.”

Ilu Jesu Gi Yisti Ta
(Luk 13.20-21)

³³ O nọ ta ni wẹ ilu ọzọ, si, “Ali-eze elu-igwee riķe yisti brędi gi a fụ hụn okpoho ohu gi gwogbama flawa wẹ gi e shi brędi hụn k'e jun ihien nọķe adana etọ d'e ru n'ọ ghagbari flawa hụ ile.”

Ihien Haij Jizosi Gi E Gi Ilu A kuzi
(Mak 4.33-34)

³⁴ Jizosi gi ilu gwa igunrun hụ ihien ndini ile. O nwonni ihien o gileni ilu gwa wẹ. ³⁵ Onwan wụ igi mezu ihien onye-amuma ku, si, “M jenkọ d'a shiapu onu m e gi ilu e ku, m jenkọ d'a gha e ku ihien zuerini kete w'a tunle iyetọ uwa.”

Jizosi A Kowa Ilu Ata-witi Hu

³⁶ 'Ya ọ nọ na igunrun hụ to si ime ulo. Umuzunun a nọ bia d'e kunrun e, si a, “Kowa ni enyi ilu ata-witi hụ wẹ kunye ime ugbo.” ³⁷ O nọ za, si, “Onye hụ kun mkpuru ri mma wụ Nwa nke Ihian. ³⁸ Ugbo hụ wụ uwa; mkpuru hụ hụn ri mma wụ umu Ali-eze; ata-witi hụ wụ umu Eje-onye hụ. ³⁹ Enenren ahun kun ata-witi ndi hụ wụ Ekwensu; ogen hụ wẹ jenkọ d'e gi gho ihien-ugbo hụ wụ ogugu ogenni; ndi ahun jenkọ d'a ghon'a wụ ndi mmon-ozu. ⁴⁰ Ke wẹ don huepu ata-witi ndi hụ, wegbama wẹ dun okun, erira k'o jenkọ d'a ri ogugu-ogen. ⁴¹ Nwa nke Ihian jenkọ d'e zi ndi mmon-ozu e. Wẹ jenkọ d'e kponpu ihien owule e buhe njole ndi ile e me eje-ihien ime Ali-eze e, ⁴² tu wẹ ye oken okun hụ. Ebehu, ihian jenkọ d'a ri a kwan ekwan, a ta

nkwenren-eze. ⁴³ Ogen hu, ndi ezi-omume k'e time ke enya-anwun ime Ali-eze Nedi we. Onye hun nwon ntin 'ya nu."

Ilu Ndi Jesu Gi Ihien Ri Oken-mkpa Zuerini Ta

⁴⁴ "Ali-eze elu-igwee ri ke ihien ri oken-mkpa zueri ime ugbo, hun onye ohu hun, zuemezi e, gi ighoghọ jen d'e rechanrin ihien ile o nwon, bia d'e nonrin ali hu."

⁴⁵ "Ozozị, Ali-eze elu-igwee no ke ebe onye-afia ri a chosonme ihien ri mkpa a koni. ⁴⁶ Ogen o gi hun hun a kokenmeni rigbu enwen e mkpa, o no jen, rechanrin ihien ile o nwe, bia d'e nonrin e."

Ilu Jesu Gi Oga Ta

⁴⁷ "Ozozị, Ali-eze elu-igwee rike oga we tuye ime ohimin, o no nwundon udi azun ile ri ichen-ichen. ⁴⁸ Ogen o gi jun, we no dokpunpuha a mkpenren mirin; ya we no nodi ali, hopuha ndi ri mma, buche ime ukpali, kpon ndi rileni mma tuhu. ⁴⁹ Erira k'o jenkọ d'a ri o ru ogugu-ogen. Ndi mmon-ozị jenkọ d'a puha, hopu ndi-njo ebe ndi-oma ri, ⁵⁰ kpon we ye oken okun hu. Ebehu, ihian jenkọ d'a ri a kwan ekwan, a ta nkwenren-eze."

Ezioku Nke Ohun Le Nke Akan

⁵¹ Jizosi no ju, si, "Onu a ghotaguo ihien ndini ile?" We no si a, "Eghee." ⁵² O no si we, "Ya wu ni onye nkuzi Iwu owule we zun make Ali-eze elu-igwee noke onye nwon ulo, hun gha ebe o donme ihien e wefuha ke ihien ohun ke ihien akan."

A ju We Jizosi Ime Nazareti (Mak 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Oğen Jizosì gi taguù ilu ndinì wẹ, ọ nọ gha ebahun pu, ⁵⁴si obodo ẹ. Ọ nọ kuzimẹ wẹ ime ụlo- ofufe wẹ, hun wu ni nkuzi ẹ nọ tu wẹ ẹnya, wẹ nọ si, “Elebe ke okennyeni nọ nwehen amamihienni le orun-atumęnya ndinì ọ rì a run? ⁵⁵ Ełe nwa Kapinta wu onwan? Efan nne ẹ ełe Meri? Ełe Jemisi le Josefụ le Saimonu le Judasi wu umunẹ-ẹ-ikennyẹ? ⁵⁶ Ełe ẹnyi le umunẹ-ẹ-ikpoho rì ebeni? Elebe ke okennyeni gha nwehen ihien ndinì ile?” ⁵⁷ 'Ya wẹ nọ weme n'ẹ iwe. Jizosì nọ si wẹ, “W'a gbaye onyẹ-amuma agbaye ebe ile mmanì ime alì a le ezi-le-ulo a.” ⁵⁸ Ọ runni orun-atumęnya bu ọda ebẹhu makeni ekwerini ni w'ẹ.

Isi Nke Mmę̀ọ

Onwun Jonu Hun E Me Mirin-Chuku (Mak 6.14-21; Luk 9.7-9)

¹ Oğen hu, Herodu hun rì a kị Galili nọ nu ihien Jizosì rì e me, ² ọ nọ si ndi idibo ẹ, “Onyeni wu Jonu hun e me mirin-Chuku. Ọ ghaguo onwun lihi, 'ya haìn o gi nwon iken o gi e me ihien ndinì.”

³ Herodu ku erira makeni Herodu nwunrun Jonu, ken ẹ egbun, bu ẹ che ime ụlo-ngan make ufiri Herodiasì nwunye nweñe ẹ wu Filipu, ⁴ makele o teguo Jonu gwama a, si, “Iwu ekwerikwonì n'i siko d'a lu a.” ⁵ O te cho n'o gbu Jonu, kale egun ihien ndi alì k'e me anin'a makeni wẹ weri Jonu rike onyẹ-amuma.

⁶ Kanì, o ru uhuohin hu wẹ gi a nyanhan omumu Herodu, nwa-okpoho Herodiasì mu nọ tenni wẹ egu, efo nọ suo Herodu usuo, ⁷ hun wu ni Herodu

nọ kwe ę nkwa, kun iyi, n'o siko d'e y'ę ihien ọwụle ọ chọ.

⁸ Nnẹ ę nọ dunye ę, ọ nọ si Herodu, “Gi afere ni ye m isi Jonu hun e me mirin-Chuku.”

⁹ O nọ fu eze, kani ọ nọ gi ifiri iyi o kun le ndi obia a si we ye nwata-okpoho hu 'ya. ¹⁰ O nọ zi we, we nọ jen d'e bepụ Jonu isi ime ulo-ngan. ¹¹ We nọ gi efere buhe ę, we ę ye nwata-okpoho hu, ọ nọ w'e jenni nne ę.

¹² Umụ-azụun Jonu nọ bia, buru ehụ a li, jen d'a gwa Jizosi.

*Jizosi E Ye Igunrun Hi-ogbe Ihien-oriri
(Mak 6.30-34; Luk 9.10-17; Jon 6.1-14)*

¹³ Ogen Jizosi gi nu onwan, ya sọo nọ gi ugbo-mirin gha ebefu pu, si ebe ihian rileni. Kani ogen ndi ri ebahun gi nu n'o pugo, we nọ gi ukụ gha ime obodo ndi hu sonme ę. ¹⁴ Ogen o gi ru mkpenren mirin, ọ nọ hun igunrun hi-ogbe. O nọ me omiken we, zuo ndi emu ri a ku.

¹⁵ O ru ogen enyasi, umu-azun a nọ bia d'e kunrun ę, si, “O nwonna onye bi ebeni, bu eki e gigo. Si igunrunni la, ni we jen ime obodo ndi me ekere-ekere risonme ebeni d'e nonrisonme ihien-oriri.”

¹⁶ Jizosi nọ si, “Ele hun w'e gi lama; ye ni we ihien-oriri.” ¹⁷ We nọ si a, “Ogbe bredi isen le azun ebuo sọo ke enyi nwon ebeni.” ¹⁸ O nọ si we, “Wehe ni ni m we.”

¹⁹ 'Ya ọ nọ si igunrun hu nodi ali enu irurue ri ebahun. O nọ weri ogbe bredi isen hu le azun ebuo hu, lee enya elu-igwee, ye ekele, bebe bredi ndi hu ye umu-azun, we nọ ye igunrun hu. ²⁰ We ile nọ

rijunchanrịn efo. 'Ya wẹ nọ tutukome ifunfun ẹ hōdunị, o jun ụkpali mmebuo.

²¹ Ndi hun ri bredi wu ihien nọke ikennyẹ ogun-iri kwasị nnu-mmebuo*, wezuka ikpoho le umueka.

Jizosi Le Pita E Jen Ijen Elu Mirin
(Mak 6.45-52; Jon 6.15-21)

²² 'Ya Jizosi nọ si umu-azuun a banye ime ugbo-mirin buru n'e ụzọ jenne azuun hun-ebọ. 'Ya le enwen ẹ nọ nodi gbashia igunrun hu. ²³ O gbashiaagu wẹ, 'ya suo nọ nyinrin ugu d'e me ekpere. O ru ogen enyasi, 'ya suo hu ebegu. ²⁴ Kani, ugbo-mirin hu e jenteguogen hu, ebiri-mirin hu e ti ugbo hu, e tiki ẹ azuun—make ni ufere ri a gha ihun e fehe. ²⁵ O ru ụzọ-utuntun biribiri, Jesu nọ jenne ijen elu mirin Galili hu d'e kunrun wẹ. ²⁶ Ogen umu-azuun a gi hun a k'o jela ijen elu mirin hu, 'ya egun nọ tuma wẹ. Wẹ nọ si, "Onye-mmọn ro!" Wẹ nọ gi egun yi oro. ²⁷ Kani, o nọ kuyeni wẹ oku ozigbo, si, "Kwondon ni obi unu, mme ro, atule ni egun."

²⁸ Pita nọ si a, "Di-nwonna-enyi, owule iyu ro, si m bia d'e kunrun i elu mirin." ²⁹ Jesu nọ si a, "Bia." 'Ya Pita nọ gha ime ugbo-mirin hu puha, jenne ijen elu mirin, buruko Jizosi.

³⁰ Ogen o gi hun oken ufere hu, egun nọ bia a, o nọ rubanma ime mirin. Ya o nọ yi oro, si, "Di-nwonna-enyi, zuopuha m!" ³¹ Jizosi nọ tinpu eka ozigbo kwondon ẹ, si, "Onye okukwe-nta! Ki hain i gi nwon obi-ebu?" ³² Ogen wẹ gi banye ime ugbo-mirin hu, oken ufere hu nọ kusị. ³³ Ndi hun ri

* **Isi Nke Mmẹnọ:**21 ikennyẹ nnu-uku isen

ime ụgbọ-mirin hụ nọ gbu n'ẹ osekpu, sị, “Ezioku-ezioku, iyi wu Nwa Osolobue.”

Jizọsị A Zuọ Ndị Emu Ime Obodo Gēnēsareti
(Mak 6.53-56)

³⁴ Ogen wẹ gi fetuguu mirin, wẹ nọ puha obodo Gēnēsareti. ³⁵ Ogen ndi obodo hụ gi marin ni Jesu ro, wẹ nọ zi ozi ghagbari egberẹ hụ ile, wēhēsōmēn'ẹ kẹ wẹ han emu ri a ku. ³⁶ Wẹ nọ riọ a ni wẹ metude ntin ewuru ẹ ẹka; kẹ wẹ han metun'a nọ dnhin.

Isi Nke Mmisen

Odinali Ndi-akan
(Mak 7.1-13)

¹ 'Ya ndi Itu-Farisi le ndi-nkuzi Iwu nọ gha Jerusalem bia d'e kunrun Jizosi, si a, ² “Ki hain umu-azun i gileni a gbaye odinali ndi nedi enyi kan? W'a ra kwọ ẹka wẹ kebe ri ihien-oriri.” ³ O nọ za wẹ, si, “Ki hain onu gi a dan iwu Osolobue keni unu kwadon odinali onu? ⁴ Makeni Osolobue ye iwu, si, ‘Gbaye nedi i le nne i,’ sizi, ‘Onye owule kuja oku nedi ẹ mọbu nne ẹ, wẹ k'e gburiri onye ahun.’ ⁵ Kanị unu si, ‘Onye si nedi ẹ mọbu nne ẹ, “E wegwo m ihien nke m'e ye i ye Osolobue oyie,” o rizini mkpa n'o gi ihien o nwe gbaye nedi ẹ mọbu nne ẹ.’ ⁶ 'Ya wu, onu e gi ifiri odinali unu e me oku Osolobue a wuru ihien la iwi. ⁷ Ndi ihunna ke unu wu! Amuma Azaya bu banyeni unu wu ezioku! Azaya si ni Osolobue si, ⁸ ‘Onunu-ire suo kẹ ndini gi a gbaye m, obi wẹ e teke ebe m ri.

9 Wẹ rị e fe m mmaka,
ihien w'a kuzi
wụ odinali ihian mmaka tume.' ”

Ihien Ndi Hun E Meru Ihian
(Mak 7.14-23)

10 Jesu no kpozunhan igunrun hu ebe o ri, si we,
“Gon ni ntin; ghota ni! 11 Ele ihien banye ihian onu e
meru a, kan ihien gha onu puha, 'ya e meru ihian.”
12 'Ya umu-azuun a no bia d'e kunrun e, si a, “Y'a
maringho ni iwe we ndi Itu-Farisi ogen we gi nu
ihienni i ku?”

13 O no za, si, “We jenkọ d'e huepu ihien owule
Nedi m ri elu-igwee kunleni. 14 Hatu ni we, we wu
ndi-ndu hun enya kpu ishi—owuni onye enya-ishi
e du onye enya-ishi, we ebuo jenkọ d'a danye ime
olu.” 15 Ya Pita no si a, “Kowa ni enyi ilu nei.”

16 'Ya o no si, “Onu nwen e ke ghotakwo nwan?
17 Unu a hun n'a ni ihien owule banye onu e si
efo, gha erira shi mgbugbu-nsin? 18 Kan ihien gha
onu fuha gha obi ihian puha—iya wu ihien e meru
ihian. 19 Makeni ime obi ke ihien ndini gha a puha:
eye-iroro, igbu-ochu, ina-nwunye-ihian le izo-uku-
eye-ofia, mgba-nzuzue, izun-ohin, ishia eri-ntu le
nkuto. 20 Ihien ndini we nwe e meru ihian. Kan,
igi aka we kwoleni ri ihien-oriri ara meru ihian.”

Okukwe Okpoho Ohu Nwa A Nwon Nsongbu
(Mak 7.24-30)

21 Jizosi no gha ebegu pu, si egerere Taya-le-
Sidonu. 22 Ogen hu hura, okpoho onye ali hu wu
Kena hun gha egerere ahun bia no puha, yime oro,
a si, “Euu Di-nwonni-enyi, Nwa Defidi, me omiken
m, eje-mmom ri ime nwa-m-okpoho, o ri e songbu e

oda-oda.” ²³ Kanị Jesu azan'a kaka. Umụ-azụun nọ bịa, rịọ a, si, “Gwa a lama, makañi ọ rị e yisọn ẹnị oro.”

²⁴ Jesu nọ si, “Wẹ zi m d'e kunrun atunrun Izrelu huni sọ.”

²⁵ 'Ya kẹ okpoho hụ nọ bịa, sekpu alị ihun ẹ, si, “Di-nwọnni-ẹnị, ye ni m ẹka.”

²⁶ Jesu nọ si, “Ọ rini mma ni wẹ tụ bredi umuẹka ye ni nkite.”

²⁷ Okpoho hụ nọ si a, “Egheẹ Di-nwọnni-ẹnị, kanị, kẹ nkite e ri ifunfun gha ebe ndi nwọnni wẹ rị e ri ihien-oriri a dan.”

²⁸ 'Ya Jizọsi nọ si, “Euu okpoho, okukwe i e hike ogbe! 'Ya rị ni i k'i don cho.” Nwa a hụ nọ dnhin ozigbo.

Jizọsi A Zuọ Ndi Bu oda

²⁹ Jizọsi nọ gha ebahun pu, si mkpenren “Ohimin” Galili. Ọ nọ nyinrin enu oke, nọdi alị ebahun. ³⁰ Wẹ hụ e huhẹ d'e kunrun ẹ, e wehẹ n'ẹ ndi nguro, ndi ọro, ndi ẹnya-ishi, ndi odin le imerinme ndi ọzo—e bu wẹ a tọ ukụ a. Ọ nọ zuọ wẹ, ³¹ nke wu ni ọ tụ igunrun hụ ẹnya kẹ wẹ don rị a hun ebe ndi odin rị e ku oku, ndi ọro e zuzi oke, ndi nguro e jenme ijen, ndi ẹnya-ishi a hunma ụzọ, wẹ nọ ja Osolobue Izrelu mma.

Jizọsi E Yezi Igunrun Ọzọ Hi-ogbe Ihien-oriri (Mak 8.1-10)

³² 'Ya Jizọsi nọ kpozunhan umu-azụun a ebe ọ rị, si, “Omiken igunrunni rị e mẹ m, makañi mme le wẹ a nọpuguo akp'ohin eto, kale ihien wẹ siko d'e ri a rị a, bu a choni m ni wẹ bu egun la, amamgbe w'a dantosonme ụzọ.”

³³ Ụmụ-azụun a nọ jụ a, si, “Elebe ke enyi jenkọ d'a nọ wẹhẹ brẹdi k'e zu igunrunni ri ime atụ ebeni?”

³⁴ Jizọsi nọ si wẹ, “Ogbe ole ke unu gi?” Wẹ nọ si a, “Ogbe ẹsa lẹ azun mẹ kirikiri buleni ọda.”

³⁵ Ọ nọ si igunrun hụ nọdi akpakali. ³⁶ Ọ nọ weri ogbe ẹsa hụ lẹ azun ndi hụ; o yegụu ekele, ọ nọ bebe wẹ ye umu-azun a. Umụ-azun a nọ we wẹ ye igunrun hụ.

³⁷ Wẹ ile nọ rijunchanrin ẹfọ: wẹ nọ tutukome ifunfun ẹ hodunị, o jun ukpali ẹsa.

³⁸ Ndi hun ri ihien-oririni wu ikennyẹ nnu-iri, wezuka ẹ ikpoho lẹ umuaka.

³⁹ Jesu a gbashiaguu igunrun hụ, ọ nọ banye ugbo-mirin si ẹgbere Magadani hun wu Mag'dala.

Isi Nke Mmisin

*A Si Wẹ Jizọsi Ghọsi Wẹ Ahima
(Mak 8.11-13; Luk 12.54-56)*

¹ Ndi Itu-Farisi lẹ ndi Itu-Sadusi nọ bia d'e kunrun Jesu, lele ẹ, si a ghọsi wẹ ahima gha elu-igwee bia.

² Ọ nọ za wẹ, si, “O ru oge enyasi, onu si, ‘Uhuohin siko d'a ri mma, makeni igwere fon efon.’

³ Utuntun, unu si, ‘Mirin jenkọ d'e zue tani makeni igwere efonni.’ Onu marin ke wẹ don e gi igwere a kowa ihien jenkọ d'e meni, kale unu ara s'eka a kowa ihien ihien ri e mẹ ogenni ri a ghọsi.

⁴ Eje-agbo enya rileni uzọ ohu ri a cho ahima. Kani, o nwonni ahima wẹ jenkọ d'a ghọsi wẹ, wezuka ahima ihien mẹ onye-amuma wu Jona.” Ọ nọ na wẹ to, gha ebenu pu.

*Yisti Ndi Itu-Farisi Le Ndi Itu-Sadusi
(Mak 8.14-21)*

⁵ Ogen umu-azuun a gi fetuguu mirin Galili, we no hun a ni a zole we bre di. ⁶ Jizosi no si we, “Kpachanpu ni enya ebe yisti ndi Itu-Farisi le ndi Itu-Sadusi ri.”

⁷ We no si ibe we, “O ri e ku ihien ni makele enyi e weheni bre di.”

⁸ Ogen Jizosi gi marin ihien we ri e ku, o no si we, “Ki onu ri e kuni ni unu e nwon bre di? Euu, unu ndi okukwe nta! ⁹ Onu e k'e ghotakwo nwan? Unu anyanhanni ogbe bre di isen hu mmadu ogun-iri kwasu nnu-mmebuo ri le ukpali ole onu kponjun ihien we rihodu? ¹⁰ Unu anyanhanni ogbe bre di esa mmadu nnu-iri ri le ukpali ole unu kponjun ihien we rihodu? ¹¹ Ki hain onu gileni ghoha ni ele bre di mmaka ke m ri e ku? Kpachanpu ni enya ebe yisti ndi Itu-Farisi le ndi Itu-Sadusi ri!” ¹² ‘Ya we no ghoha ni ele yisti bre di mmaka gi a fu k'o si we kpachanpu ni enya, kani o gi e e ku nkuzi ndi Itu-Farisi le ndi Itu-Sadusi.

*Pita E Ku Onye Jizosi Wu
(Mak 8.27-30; Luk 9.18-21)*

¹³ Ogen Jizosi gi banye egerere Sizeria-Filipi, o no ju umu-azuun a si, “Onye ke we si ni 'ya ke mme wu Nwa nke Ihan wu?”

¹⁴ We no za, si, “O nwe ndi si Jonu hun e me mirin-Chuku, ndi ozo si Elaija, ndi ozo si Jerimaya mobu onye ohu ime ndi-amuma mbu.”

¹⁵ Kani o no si we, “Onye ke unu si ni 'ya ke m wu?”

16 Saiṃonụ wụ Pita nọ za, si, “Yụ wụ Onyẹ Hụ Osolobue Tume, hụn wụ Kraịstị, Nwa Osolobue—Osolobue hụ rị ndun.”

17 Jizọsị nọ si a, “Onyẹ wẹ gozi agozi k’i wụ Saiṃonụ nwa Jona*! Makeni ele ihian ghosị i ihienni, kama, Nedi m hụn rị elu-igwee ghosị i ‘ya.

18 M rị a gwa i, i wụ Pita†, m jenkọ d’a tun uka m ye elu omumanị, iken onwun a saeka meri e. 19 M jenkọ d’e ye i isanhan Ali-eze elu-igwee: ihiẹn owule i si, ‘Mba,’ elu-uwā elu-igwee sikọ d’a si, ‘Mba.’ Ihiẹn owule i si, ‘Eghẹe,’ elu-uwā, elu-igwee jenkọ d’a si, ‘Eghẹe.’ ”

20 ‘Ya Jizọsị nọ dokenme umu-azuun a eka-ntin, si wẹ agwale onyẹ owule ni ‘ya wụ Onyẹ Hụ Osolobue Tume wụ Kraịstị.

*Jizọsị E Ku Oku Afunfun O Sikọ D’a Ta Le Onwun A
(Mak 8.31—9.1; Luk 9.22-27)*

21 Gha ogeṅ hụ jenne, Jizọsị nọ gwama umu-azuun a, si, “M jenkọ d’e jenniri Jerusalem, ndi-isi le ndi-isi nchu-ejan le ndi-nkuzi Iwu jenkọ d’e me m ni m ta afunfun bu oda. We jenkọ d’e gbu m, kanị, hụn m’e akpu-uhuhin eto, Osolobue jenkọ d’a gha onwun weli m.”

22 Kanị Pita nọ weri e si usuo, jugbo a, si, “Dinwonni-enyi, Osolobue a ju; o nwonni ogeṅ ihienni e gi me i!”

23 Kanị Jesu nọ gbehuto, si Pita, “Ekwensu, pu ni m! I rị a nokin m uzọ, makeni y’a rị e ro nke Osolobue, nke ihian k’i rị e ro.”

---

* **Isi Nke Mmisin:17** Jonụ † **Isi Nke Mmisin:18** “Pita” wụ “omuma” onụ Griki.

24 'Ya Jizọsị nọ sị ụmụ-azụun a, “Onyẹ ọwụlẹ chọ n'o sọn m, 'ya jụkwọ enwẹn ẹ, buru obe ẹ, sọnmẹ m. 25 Makęni onyẹ ọwụlẹ chọ n'o ghe isi, isi ẹ a tọ a, kanị onyẹ ọwụlẹ tuhu ndun a makẹ ufiri m jęnkọ d'a hụn a. 26 Elee erere k'ọ ban ni ihian e nwọnchanringuu ụwa ile, tuhu ume-ndun a? Kini kẹ ihian siko d'e gi gbari ume-ndun a?”

27 “Egheę, Nwa nke Ihian lẹ ndi mmon-ozị ẹ jęnkọ d'a bia; o siko d'e gi ọghọ Nedi ẹ bia. Ogen hu, o jęnkọ d'a ku onyẹ ọwụlẹ ụgwọ ihien o mę. 28 M ri a gwa unu ezioku, o nwonghọ ndi ri ebeni hụn jęnkọlęni d'a nwun d'e ru ni a hụn wẹ Nwa nke ihian k'ọ lala nọkẹ Eze kị Ali-eze ẹ.”

Isi Nke Mmęsa

Jizọsị E Nwọnhuto (Mak 9.2-13; Luk 9.28-36)

1 Ogen akpu-uhuohin isin gi ghafeguu, Jizọsị nọ weri Pita lẹ Jemisi lẹ Jonu nwene Jemisi, kiri wẹ si elu-ugu jęn elu ọda-ọda; 'ya lẹ wẹ sọ wị. 2 Jesu nọ nọ id'ęnya wẹ nwọnhuto: ihun ẹ nọ nwunmẹ rike ęnya-anwun, ẹwo o yi nọ hęnrin nke ọchan, nwunmẹ kẹ ukpẹ.

3 Idumuzi Mozizi lẹ Elaija nọ fopuha ebe wẹ ri, wẹ lẹ Jizọsị nọ kumẹ oku.

4 Pita nọ sị Jizọsị, “Di-nwonnienyi, ọ hughọ mma ni ęnyi ri ebeni. Omęni y'a choghọ, m jęnkọ d'e męmę ọdu ẹtọ ebeni: ohu wụ nke i, ohu wụ nke Mozizi, ohu wụ nke Elaija.”

5 Ebe ọ ri e ku ihienni, idumuzi, orukpu nwunchanni nọ kpumẹ wẹ. Olu nọ gha ime orukpu

ahun si, “Onwan wu ezi Nwa m; ihien e a sọka m; gon n'e ntin!”

⁶ Ogen umu-azuun Jesu ndi hu gi nu ihienni, oken egun no tuma we, we no dan ali, we ihun kpume ali. ⁷ Kani Jizosi no bia ebe we ri, metu we aka, si, “Lihini, atule ni egun.” ⁸ Ogen we gi wesi enya elu, o nwonzini onye we hun kari Jizosi.

⁹ Ogen we gi gha elu-ugu hu hidanla, Jizosi no do we aka-ntin, si, “Agwakwole ni onye owule ihienni onu hun d'e ru ogen Osolobue e gi ghaguu onwun weli mme wu Nwa nke Ihian.”

¹⁰ Umu-azuun no ju a, si, “Ki hain nwan ndi-nkuzi Iwu gi a si ni Elaija jenko d'e buriri uzo biagu?”

¹¹ O no za we, si, “Ezie ro ni Elaija jenko d'e bu'zo biagu d'a kwademechanringuu ihien ile. ¹² Kani m ri a gwa unu ni Elaija a biagu bu amarinni w'a, e me we ihien suo ni we. Eriira ke mme wu Nwa nke Ihian jenko nwan d'e gi ta afunfun aka we.” ¹³ Ya umu-azuun a no ghotu ni Jonu hun e me mirin-Chuku k'o ri e ku.

*Jizosi A Zuo Nwata Eje-mmon Ri Ime E
(Mak 9.14-29; Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Ogen we gi ru ebe igunrun hu ri, okenye ohu no bia d'e kunrun Jizosi, sekpu n'e ali, si, ¹⁵ “Di-okpa, me omiken nwa-m-okenye! Ibobo ri a ku a. O ri a ta oken afunfun; o danyesonme ime okun le ime mirin. ¹⁶ M wehe ni umu-azuun i 'ya, kani asani we aka zuo a.” ¹⁷ Jesu no si, “Euu, agbo nwonleni okukwe! Agbo zinleni?! Elee ogen ke m k'e sonru unu nodi? Elee ogen k'e m k'e dinruni onu?! Wehe ni ni m'e.” ¹⁸ Ya k'o no jugbo eje-mmon

hụ, ọ nọ gha ime nwata hụ pụha, nwata hụ nọ dịnhin ozigbo.

¹⁹ Ya ụmụ-azụụn a nọ bịa d'e kunrun ẹ ebe 'ya sọọ rị, jụ a, si, “Kị haịn ẹnị gilẹni saẹka chụpụ a?” ²⁰ Ọ nọ za wẹ, si, “Makẹni okukwe ụnụ ehini. M rị a gwa ụnụ ezioku, omẹni ọnụ nwọn okukwe hụn handẹ kẹ mkpuru mostadi, ụnụ jẹnkọ d'a s'ẹka si uguni, ‘Gha ebeni pụ si ebahun!’ O jẹmẹ. O nwonni ihien jẹnkọ d'a kari ụnụ ẹka! [²¹ Kanị ụdini a ra pụ wezuka ni wẹ bu-ọnụ mẹ ekpere.”]

Jizọsị E Kuzi Oku Onwun A
(Mak 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Oge n Jizọsị lẹ ụmụ-azụụn a gi zu ime Galili, Jizọsị nọ si wẹ, “Wẹ jẹnkọ d'e we mme wụ Nwa nke Ihian che ẹka ihian, ²³ wẹ jẹnkọ d'e gbu m; hụn m'ẹ akp'ohin ẹto, Osolobue e weli m.” Onwan nọ fukẹnme wẹ.

Ịkụ Ugwọ-isi Ụlọ-nsọ

²⁴ Oge n wẹ gi ru Kapanom, ndi a na ụgwọ-isi Ụlọ-nsọ nọ jẹnburu Pita, si a, “Onye-nkuzi ọnụ ara kude ụgwọ-isi* Ụlọ-nsọ ra?”

²⁵ Pita nọ si, “Ọ kụ a kụ.” Oge n o gi lua, Jizọsị nọ bu ẹ ụzọ kupuha a, si a, “Saimonu-o, k'i ro? Onye kẹ ndi-nze ụwanị a na ụtụ ichen-ichen w'a na? Ụmụ wẹ ra ndi ọzọ?”

²⁶ Oge n o gi si, “Ndi ọzọ.”

Jizọsị nọ si a, “Ya wụ ni ụmụ wẹ ara kụ. ²⁷ Kanị, amamgbe ẹnị e mẹ ihien e se oku, shi mirin hụ;

---

* **Isi Nke Mmęsa:24** ụgwọ-isi. Akpuru egbo w'a kpọ “drak'ma” ẹbụọ kẹ wẹ gi a kụ ụgwọ-isi Ụlọ-nsọni.

y'a tuye ukpo i; y'e weri azun ibuzo i siko d'e gbu— shiapu a onu, i siko d'a hun akpuru egbo shekelu† ohu. Weri e n'i gi e ku ugwo-isi mme le 'yu."

Isi Nke Mm̄satọ

Onye Kachanrinni ime Ali-eze Elu-igwee
(Mak 9.33-37; Luk 9.46-48)

¹ Ogen hu, umu-azuun Jizosi no bia d'e kunrun Jizosi, si, "Onye kachanrin ime Ali-eze elu-igwee?"
² O no kpọ nwata ohu, bu e che etintinnaị we, si,
³ "M ri a gwa unu ezioku, omeni unu egbehutoñi, wuru ndi no ke umeka, o nwonna ogen onu e gi banye Ali-eze elu-igwee. ⁴ Onye owule welua enwen e ali, wuru onye no ke nwatani, 'ya wu onye kachanrinni ime Ali-eze elu-igwee. ⁵ Onye owule nabanhan nwata no enina make ufiri efan m a nabanhangọ m."

Onwunwan
(Mak 9.42-48; Luk 17.1-2)

⁶ "Kani onye owule han onye ohu ime ndini me ntin hun kwerini ni m me njo, o ka mma ni we kenme olo hi-ogbe ye onye hu olu, tu a ye ime ohimin mini. ⁷ Uwa ri ime nsongbu, make ihien ndi hu e me ihian e me njo rin'a! Ihien k'a han ihian me njo k'a biakwo-o, kale nsongbu ri ni onye hu we jenkọ d'a gha eka a bia."

⁸ "Omeni eka i mobu ukụ i a hain i e me njo, bepụ a tuhu. O ka i mma n'i banye ndun bu ehio i ezuni mobu n'i dan nguro, kari ni we tu i ye ime okun itebite bu eka i ebuo le oku i ebuo zu oke. ⁹ Omeni

† **Isi Nke Mm̄sa:**27 "Shekelu" wu drak'ma eno.

enya i a hain i e me njo, gupu a tuhu. O ka i mma n'i gi enya ohu suo banye ndun kari ni we tu i ye okun-mmom bu enya i ebuo ri a ri.”

*Ilu Jesu Gi Atunrun Hu Tuhuni Ta
(Luk 15.3-7)*

¹⁰ “Hun n'a ni unu elegberini onye owule ime ndini me ekere. Makeni, m ri a gwa unu, ndi mmom-ozu we ri ebe Nedi m hun ri elu-igwee ri e lee ihun e ogen ile. ¹¹ Makeni mme wu Nwa nke Ihian bia d'a zuopuha ndi huni.”

¹² “Kini ke onu ro? Omeni ihian nwon atunrun ogun-isen, ohu ime we a kpahu, o natoko ohu-aria-ogun-isen hoduni elu-ugu *ebahun we no a kpa nni* jenne d'a cho ohu hu kpahuni? ¹³ O hun a, m ri a gwa unu ezioku, o jenko d'a ghoghoh n'a kari ohu-aria-ogun-isen hu kpahuleni. ¹⁴ Erirazikwo, Nedi onu hun ri elu-igwee achoni ni onye owule ime ndini me ekere la iwi.”

Nwene I Me I Njo K'i Jenko D'e Me?

¹⁵ “Nwene i me i njo, jen d'a gwa a mmeife e ebe 'yu ni 'ya suo ri a. Omeni o gongho i ntin, 'ya wu ni y'e wechinhenguo nwene i azuun. ¹⁶ Kani, omeni o gonni i ntin, weri onye ohu mobu mmadu ebuo che ni enwen i, 'yu le we e jenzi d'a hun a keni o meye we enya. ¹⁷ O ju n'o gonko we ntin, gwa ndi uka. O ju n'o gonko uka ntin, weri e rike onye ghaleni e fe Osolobue mobu onye a na ugwo-isi *njo a ma ikpe.*”

Iken Uka Kraisti Nwon

¹⁸ “Ezioku ke m ri a gwa unu, ihien owule unu si, 'Mba' elu-uwa, elu-igwee jenko d'a si, 'Mba.' Ihien owule onu si, 'Eghee,' elu-uwa, elu-igwee jenko d'a

sị, 'Eghee.' ¹⁹ M rịzị a gwa ụnụ ezioku, omele mmadu ebuo ime onu e kweregbame elu-uwani rio ihien owule, Nedi m hun ri elu-igwee siko d'e me ni unu 'ya. ²⁰ Makeni ebe owule mmadu ebuo mobu eto gi ufiri efan m zu, mme le we ri ebenu."

Mgbaghari

²¹ Pita no bia d'e kunrun Jizosi, si a, "Di-nwonni-enyi, mgbe ole ke nwene m siko d'e me m njo a gbaghari m'a? Mgbe esa?"

²² Jizosi no si, "Asini m'i mgbe esa, kani mgbe esa esa uzọ iri kwasi ogun eto."

Ilu Jesu Gi Odibo Hun Ju N'o Gbaghariko Ta

²³ "Ya wu, Ali-eze elu-igwee no ke ebe eze ohu no cho ni 'ya le ndi idibo e gbako egho we gi e. ²⁴ Ogen o gi gbakoma, we no wehen'e onye ohu gi e egho hibu enwen e ogbe, k'e zu we kusunme ndi-orun nnu isen-kwasi-ogun orogbo ahua mmisen. ²⁵ Kani o sani eka ku a. Eze no si we re 'ya le nwunye e le umu a le ihien ile o nwon, wehe egho d'a ku a ugwo o gi e."

²⁶ "Make onwan, odibo hu no gbu osekpụ, rikemen e, si, 'Nna, nwon ni m ndidi, m jenkọ d'a kucharin i ihien ile m gi i.' ²⁷ Nna a no gi omiken hapu a, gbaghari a, si a y'a kuzile ugwo hu o gi e."

²⁸ "Kani, ogen odiboni gi pu, o no hun odibo ibe e hun gi e egho-orun akp'ohin ogun-isen suo. O no todon e ekpiri, si a, 'Ku m ugwo i gi m.' "

²⁹ "Ya odibo ibe e hu no dan ali, rikemen e, si, 'Nwon ni m ndidi, m jenkọ d'a ku i ugwo i.' ³⁰ Kani o no ju, jen d'e bu e che ime ulo-ngan d'e ru ogen o jenkọ d'a ku a ugwo hu."

31 “Ogẹn idibo ibe ẹ gi hụn ihienni, ọ futu wẹ ọda-oda ime obi, wẹ nọ jẹn d'a gwa Nna wẹ ihien ile meni. 32 'Ya nna a nọ kpọ a, si, ‘Odibo ẹfo-njọ! M hapu i, si i akuzile ugwo hu ile i gi m, makeni i rijo m arijo. 33 O furuni n'i me ni odibo ibe i omiken ke m don me n'i omiken?’ 34 Nna a nọ gi olulu w'e ye wẹ ni wẹ ye ẹ afunfun ime ulo-ngan d'e ru ogẹn o jenkọ d'a kucharin ugwo hu ile o gi.”

35 Ya wu, erira ke Nedi m hun ri elu-igwee jenkọ d'e mezikwo onye owule ime unu, omeni y'e gini obi i ile gbaghari nwene i.

Isi Nke Mmiteneji

Jizosi A Kuzi Banyeni Mkpechan (Mak 10.1-12)

1 Ogẹn Jizosi gi kucharinguu ihien ndini, ọ nọ gha Galili pu, shi egerẹ Judia hun ri n fetu Iyi Jodani. 2 Igunrun hi-ogbe nọ sonme ẹ, ọ nọ zuo wẹ ebẹhu.

3 Ndi hu ime ndi Itu-Farisi nọ bia d'e kunrun ẹ, keni wẹ shi n'e onyan. Wẹ nọ ju a, si, “O nwegho ihien owule iwu ku ni ya ke me okennyẹ kpechan nwunye ẹ?”

4 Jizosi nọ za, si, “Onu e ke gun a ime Ekukwo-nsọ ni Onye hun keni wẹ ke wẹ oken le onyennyẹ ogẹn mbidon? Unu e ke gun a n'ọ 5 si, ‘Makẹ onwan, okennyẹ sikọ d'a nato nedi ẹ le nne ẹ, jẹn d'a banye ni nwunye ẹ, wẹ ebuo a wuru ehụ ohu.’ 6 'Ya wu, elezi wẹ mmadu ebuo, kanị wẹ wu ehụ ohu. 'Ya wu, ihien Osolobue wegbamaguu, ihian y'e kebele ẹ.”

7 Ndi Itu-Farisi hu nọ juzi a, si, “Ki hain nwan Mozizi gi ye iwu ime Ehuhuo-nsọ, si ni okennyẹ

sikọ d'a s'eka ye nwunye ẹ ehuhuo-mkpechan, kpechanpu a?"

⁸ Jizosi no za, si, "Makeni obi onu e zeke—'ya hain Mozizi gi hapu unu ni unu kpechan nwunye unu; kani ele erira k'o ri ogen mbidon. ⁹ M ri a gwa unu, onye owule kpechan nwunye ẹ luma onye ozo, wezuka ni nwunye ẹ zo uku ye ofia, a ghereole."

¹⁰ Umụ-azuun a no si, "Omeni erira k'o ri egbata okennyẹ le nwunye ẹ, o ka mma ni aluni we di-le-nwunye."

¹¹ Kani Jesu no si we, "Ele ihian ile jenkọ d'a saeka nabanhan okuni, mmani ndi hun o wu nke we. ¹² O nwon ndi ghaleni a lu di-le-nwunye makeni ehụ we ezuni oke kete w'a mule we; o nwon ndi ghaleni a lu di-le-nwunye makeni ihian memẹ we erira; o nwon ndi si ni aluko we make ufiri Ali-eze elu-igwee. Onye hun jenkọ d'a saeka nabanhan okuni 'ya nabanhan a."

Jizosi A Gosi Umụ-ndu

(Mak 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ O nwe ndi weheni Jizosi umu-ndu keni o bu eka kwasị we, me ekpere, kani umu-azuun a no jugbo ndi hu. ¹⁴ Kani Jizosi no si, "Hatu ni umu-ndu ni we bia d'e kunrun m; egbondonle ni we, makeni Ali-eze elu-igwee wu nke ndi no enina." ¹⁵ O no bu eka kwasị we, gha ebahun pu.

Okorobia Odafin Hu

(Mak 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Ya ke onye ohu no bia d'e kunrun Jizosi, si, "Onye-nkuzi, elee orun-oma ke m sikọ d'a run ni m nwonrin ndun itebite?"

17 Jizosị nọ sị a, “Kị haịn i gi a jụ m oku ihien rị mma? Onye ohu sọọ rị mma. I chọ n'ị banye ndun, donme iwu ndi hu rị ime Iwu.”

18 O nọ sị, “Elee ndi?”

Jizosị nọ sị, “Egbule ochu; agherele; ezunle ohin; ebuokinle ihian onu; 19 gbaye nedi i le nne i; ihien ibe i ya sọọ i ke ihien enwen i don a sọọ i.”

20 Okorobia hu nọ sị, “M hu e donme ihien ndini ile, kị hoduzi m jenkọ d'e me?”

21 Jizosị nọ sị a, “I chọ n'izu oke, jeme, rechanrin ihien ile i nwon, y'e we eghe e ye ndi igbennye, gi e nwon aku-le-uba ime elu-igwee, y'a bia d'e sonme m.” 22 Ogen okorobia hu gi nu ihienni, ndun nọ guu a, o nọ sọkuru, pu, makele o nwon ihien oda-oda.

23 Jizosị nọ sị umu-azuun a, “M rị a gwa onu ezioku, o jenkọ d'a fu orun ebe odafin jenkọ d'a nọ banye Ali-eze elu-igwee. 24 M rizi a gwa unu, o jenkọ d'a ka nfe ni anyinnyan-mkpukpuke wu kamelu gha oghere oloden kari ni odafin banye Ali-eze Osolobue.” 25 Ogen umu-azuun a gi nu ihienni, o tikenme we enya, we nọ sị, “Onye jenkọ d'a sazi nwan eka nwon nzuopuha?”

26 Kani Jizosị e lee we enya, o nọ sị we, “Ebe ihian rị, o sako eka me, kani ebe Osolobue rị, o nwonni ihien we ghaleni a saeka e me.”

27 Ya Pita nọ sị, “Lee e, enyi a laguọ ihien ile to sonme i, kini ke enyi jenkọ nwan d'e nwonhen?”

28 Jizosị nọ sị we, “M rị a gwa onu ezioku, ime uwa ohun lalani, ogen we jenkọ d'e gi memem ihien ile nke ohun, ogen hu Nwa nke Ihian jenkọ d'e gi nodi ukpo e nwe ogho, unu ndi hun sonni m siko d'a nodisonme ukpo mmebuo, a kị ebun mmebuo rị Izrelu. 29 Onye owule hun o meni o giguọ ufiri m

nato ụlọ ndị o nwọn mọbu umunę-e-ikennyę mọbu umunę-e-ikpoho mọbu nedi ę mọbu nne ę mọbu umu a mọbu ali o nwọn, jenkọ d'e nwonhen we ụzọ ogun-isen, nwonhenzikwo ndun itebite. ³⁰ Kani, ndi bu oda bu ụzọ jenkọ d'a kpari azuun, ndi kpa azuun e buru ụzọ.”

Isi Nke Ogun

Ihię Jesu Gi Ndi Run Orun Imę Ugbo Kuzi

¹ “Makeni Ali-eze elu-igwee ri ke ebe onye ohu no pu uz'utuntun d'e weri ndi orun hun jenkọ d'a run ime ugbo-vaini a. ² Ogen 'ya le we gi kwerigbam-aguu n'o jenkọ d'a ku we egho orun akpu-uhuohin wu dinariosi ohu, o no zi we ban ime ugbo-vaini a d'a runma orun.”

³ “Ihię nọke okuloku itenei utuntun, o no puzi, hun ndi ozọ wuzo mmaka ime afia. ⁴ O no si we, ‘Unu nwen jenme ugbo-vaini m d'a run orun, m jenkọ d'a ku unu ugwo ohunma.’ We no jenme.

⁵ O puzikwo okuloku mmebu, ogen hu anwun gi a ri isi le okuloku eto efinnai, o no mezikwo ihię ohu ahun.”

⁶ “Ihię rike okuloku isen enyasi, o no puzi, hun ndi ozọ turusonmeni; o no si we, ‘Ki hain onu gi turu ebeni mmaka kete utuntun?’ ”

⁷ “We no si a, ‘Makeni o nwonni onye we enyi orun.’ O no si we, ‘Unu nwen jenme ugbo-vaini m d'a run orun.’

⁸ O ru ogen enyasi, onye hu nwon ugbo-vaini hu no si onye hun e lepụ n'a ugbo-vaini hu enya, ‘Kpo ndi orun hu n'i ku we ugwo we, gha ndi ikpazuun kuma d'e ru ndi ibuzo.’ ⁹ Ogen ndi hu gha okuloku

isen ẹnyasi runma gi bia, wẹ no ku onye-onye ime wẹ egħo-ọrun akp'ohin ohu-ohu.”

¹⁰ “Ogen ndi ibuzo gi bia, wẹ ro ni wẹ jenkọ d'a kukari wẹ egħo-ọrun akp'ohin; kani wẹ no ku onye-onye ime wẹ egħo-ọrun akp'ohin*.” ¹¹ Ogen wẹ gi kuguu wẹ ugwo, wẹ no denwinwinma ni onye hun nwon ọrun, ¹² si, ‘Ndi ikpazuunni run mgbahunme okuloku ohu suọ, bu ẹnyi nwen bu ọrunni isi kete utuntun, ma anwun, kale y'a ku ẹnyi le wẹ ahanmahan.’ ”

¹³ “Kani o no shiari onye ohu ime wẹ, si a, ‘Di ẹnyi, a ri m e megbu i; ele egħo-ọrun akp'ohin ke me le yu kwerigbama?’ ¹⁴ Weri hun wu nke i lama; mmẹ cho ni m ye onyeni wẹ we ikpazuun ke m don ye i. ¹⁵ Anikozide wẹ m gi ihien m me ihien m cho ni m gi e me ra? Ra i ri e we iwe ni m ri a ha-eka?’ ”

¹⁶ “Ya wu, ndi kpa azuun jenkọ d'e bu uzọ, ndi bu uzọ a kpari azuun.”

*Hun m'e Mge Etọ Jizosi Ku Oku Onwun A
(Mak 10.32-34; Luk 18.30-34)*

¹⁷ Ogen Jizosi gi jenkọ Jerusalem, o no wesi umu-azuun a nkọ ohu, si wẹ, ¹⁸ “Lee n'e, ẹnyi jenkọ Jerusalem; ẹnyi ru ebahun, wẹ sikọ d'e re Nwa nke Ihian ye ndi-isi nchu-ẹjan le ndi-nkuzi Iwu. Wẹ jenkọ d'a ma a ikpe-onwun, ¹⁹ we e ye ndi ali ndi ozọ ni wẹ kpa a ye emu, fian a mkpinsin, kpogbu e elu obe; kani hun m'e akp'ohin eto, Osolobue jenkọ d'e weli e.”

*Ihien Nne Ohu Rio Ni Umu A
(Mak 10.35-45)*

---

* **Isi Nke Oğun:10** Griki: dinariosi

²⁰ 'Ya nne Jemisi le Jonu, umu Zebedi, no wehe we d'e kunrun Jesu, o no gbu osekpuru ihun e, rijo a n'o men'e ohunma. ²¹ Jesu no si a, "K'i cho?" O no si a, "Ku e ni onye ohu ime umu-m-ikennyee ebuoni jenko d'a nodi ali eka-ihien i, hun-ebọ a nodi ali eka-ekpen i ime ali-eze i."

²² Kani Jizosi no si, "Onu a marin ihien onu ri a rijo. Ni unu saeka ra ihien ri ime mkpu hun m jenko d'a ra?" We no si, "Enyi jenko d'a s'eka." ²³ O no si we, "Ezioku-ezioku, unu jenko d'a ra ihien ri ime mkpu m, kani ele mme jenko d'e ku onye siko d'a nodi ali eka-nni m le eka-ekpen m; kama ndi hu Nedi m kwademe n'e, we jenko d'a nodi a."

²⁴ Ogen umu-azuun iri hoduni gi nu ihienni umune ebuo hu me, we no bumeni umune ebuo hu olulu. ²⁵ Kani Jizosi no kpozunhan we, si we, "Unu a maringho ni ebe ndi ali ndi ozo ri ndi hun a kini e me rike si uwe nwon ndi we ri a ki, ndi-ndu we e me we a marin ni uwe ri a ki we. ²⁶ Ka emele ni erira. Onye owule cho n'o wuru oken ihian ime onu, 'ya wuru odibo unu; ²⁷ onye owule cho n'o wuru onye ibuzo ime unu, 'ya wuru igbon onu — ²⁸ noke ke Nwa nke Ihian don bia, ele ni we gba n'a odibo, kani, n'o gba odibo, yezikwo ndun a, gi e gbahua ndi bu oda."

*Jizosi A Zuo Ndi Enya-ishi Ebuo
(Mak 10.46-52; Luk 18.35-43)*

²⁹ Ogen Jesu le umu-azuun a gi gha Jeriko pukọ, igunrun hi-ogbe no sonme e. ³⁰ Ikennyee ebuo enya kpu ishi nodi ali mkpenren uzọ hu. Ogen we gi nu ni Jizosi ghafeko, we no yi oro, si, "Di-nwonni-enyi, Nwa Defidi me ni enyi eberel!"

³¹ Igunrun hụ nọ jugho wẹ, si wẹ kpukin onu; kanị wẹ nọ yikenmede oro, si, “Di-nwonna-enyi, Nwa Defidi, me ni enyi ebere!”

³² Jizosi no kusi, kpọ wẹ, si, “Kini ke unu cho ni m me ni onu?”

³³ Wẹ nọ si a, “Di-nwonna-enyi, enyi cho ni enyi leghama uzo.”

³⁴ Jizosi no me ni wẹ omiken, metu wẹ eka enya. Ozigbo hu, wẹ nọ hunma uzo; wẹ nọ sonme e.

Isi Nke Ohu-kwasi-ogun

*Jizosi A Banhan Jerusalem Leka Onye-mmere
(Mak 11.1-11; Luk 19.28-40; Jon 12.12-19)*

¹ Ogen wẹ gi nokunmeme Jerusalem, e ru we Ugu Olivu hun ri Befaji, Jizosi no zipu umu-azuun a ebuo, ² si wẹ, “Banye ni ime obodoni me ekere hun ri unu ihun, onu jenko d'a hun Jaki wẹ lime ebegu le nwa a ndiye ni ne. Topu ni wẹ wehe ni m. ³ Onye si unu ihien owule, si n'a hu, ‘Nna cho wẹ’, o siko d'a si unu weri wẹ ozigbo.” ⁴ Onwan me keni wẹ mezu ihien onye-amuma ku, si,

⁵ “Gwa ndi obodo Zayonu,
lee e, eze onu lala d'e kunrun unu,
o welua enwen e ali:
o ri enu Jaki,
le elu nwa-jaki.”

⁶ Umu-azuun a ebuo hu no jen, me ke Jizosi don zi wẹ, ⁷ e wehe wẹ Jaki hu le nwa-jaki hu, gi ewuru w'e yiye elu e gbama elu wẹ, Jizosi no nyinrin wẹ.

⁸ Imerinme ndi ri ime igunrun hu no gi ewuru wẹ gbama uzo, ndi ozo a kpagiri agalaba osisi ndi

rịsonmẹ ebẹhụ, gbama wẹ ụzọ. ⁹ Igunrun hụ rị a ihun lẹ azụun hụ e yi oro, a sị,
“Ojija-mma ya rị nị Nwa Defidi!
Onyẹ hụ gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi bịa wụ onyẹ Chuku gọzi agọzi!
Ojija-mma 'ya rị nị Osolobụ Ebẹhụ Kachanrịn elu ejen*”

¹⁰ Ogẹn o gi banye Jerusaleṃ, ọ rịkẹ sị wẹ kpasu obodo hụ ile: Wẹ hụ a jụ, sị, “Onyẹ wụ ọnwani?”

¹¹ Igunrun ahun nọ sị, “Hunnị wụ onyẹ-amuma hụ w'a kpọ Jizọsị hun gha Nazareti rị Galili bịa.”

Jizọsị E Si Ụlọ-nsọ

(Mak 11.15-19; Luk 19.45-48; Jọn 2.13-22)

¹² Jizọsị nọ banye Ụlọ-nsọ, chụpụ ndi ile rị a zụ afia ime Ụlọ-nsọ, hukpumẹ teburu ndi a gbahuto ego lẹ oche ndi hun e re oluikuku. ¹³ O nọ sị wẹ,
“Wẹ de ẹ ime Ẹkukwọ-nsọ, sị,
‘Wẹ jenkọ d'a kpọ Ụlọ m ụlọ ekpere’,
kalẹ ọnụ e gigo a hērin ebe ndi-ohin e zueri!”

¹⁴ Ndi ẹnya-ishi lẹ ndi-nguro nọ bịa d'e kunrun ẹ ime Ụlọ-nsọ, ọ nọ zuo wẹ. ¹⁵ Kanị ogẹn ndi-isi nchụ-ẹjan lẹ ndi-nkuzi Iwu gi hun ihien ndi a tū ẹnya ọ rị e mẹ, hunzi kẹ ụmụ-ndu rị ime Ụlọ-nsọ rị e yi oro, a sị, “Hozana (ojija-mma) rị nị nwa Defidi!”, iwe nọ wemẹ wẹ. ¹⁶ Wẹ nọ sị a, “I hụ a nū ihien ụmụ-ndu ndini rị e ku?” Jizọsị nọ sị wẹ, “Egheẹ, m hụ a nū. Ụnụ e ke guntu ebẹhụ Ẹhuhuo-nsọ nọ sị,
‘Y'a zunguo ụmụeka lẹ ndi rị a ra ẹran nị wẹ ja i mma zu oke.’?”

---

* **Isi Nke Ohu-kwasị-ogun:9** Griki: “...ime Elu-igwee kachanrịn elu e jẹn”. (Osolobụ kẹ wẹ gi ihienni e ku.)

17 Ọ nọ la wẹ tọ, gha ime obodo hu pu, si Bẹtani, d'a nọdị uchinchin hu.

Jizosị A Bu Osisi Figi Onu
(Mak 11.12-14, 20-24)

18 Eki e fọn ụzọtuntun, ebe o kinko azuun Jerusalem, egun hu a gun a. 19 Ọ nọ hun osisi figi ohu mkpenren ụzọ, ọ nọ jen ebe ọ ri; kanị, ọ hunni ihien owule enu e, mmani ehuhuo suo. Ọ nọ si a, “Amizile mkpuru jenrin ejen.” Osisi hu nọ kpopu-nkun ozigbo. 20 Ogen umu-azuun gi hun ihieni, ọ tukenme we enya, we nọ si, “Nani ke osisi hu don kpopu-nkun ozigbo?” 21 Jizosị nọ si we, “M ri a gwa unu ezioku, owuni onu e nwongho okukwe bu unu enweni obi-ebu, unu jenko d'a saeka mekarị ihien we me osisi figi hu; elede ohun suo, osuon'a ni onu si uguni, ‘Jen d'a tu enweni ye ime ohimin,’ o jenko d'e me. 22 Ihien unu gi okukwe me ekpere rio, onu jenko d'e nwonhen e.”

A Ju We Jizosị Ke Onye Zi E
(Mak 11.27-33; Luk 20.1-8)

23 Ogen o gi banye Ulo-nso, ndi-isi nchu-egan le ndi-isi nọ bia d'e kunrun e ebe ọ ri a kuzi, si a, “Elee iken k'i gi e me ihien ndini, onye ye i ikenni?” 24 Jizosị nọ za we, si, “Mme le enwen m jenko d'a ju unu akpu otaa ohu, unu za m'a, a gwa m onu iken m gi e me ihien ndini.” 25 “Mirin-Chuku Jonu me, elebe k'o gha bia: ọ gha elu-igwee bia ra ọ gha aka ihian bia?”

We nọ tugbame iroro, si, “Enyi si, ‘O gha elu-igwee bia,’ o siko d'a si, ‘Ki hain nwan unu gileni gi oku e don?’ 26 Kanị egun igunrunni aniko enyi si, ‘O gha aka ihian bia,’ make ni ihian ile weri e ni Jonu

wụ onyẹ-amụma.” ²⁷ 'Ya wẹ nọ za Jizọsị, sị, “Enyi amarịn.” O nọ sị wẹ, “Mmẹ nwẹn a gwakọ ụnụ ikẹn m gi e mẹ ihien ndini.”

Jesu E Gi Umunẹ Ebuo Kuzi Imẹ-ihien Chuku Ku

²⁸ “Kini kẹ ọnụ ro nwan? Okennyẹ ohu mụ ikennyẹ ebuo; o jẹn d'e kunrun nke ibuzo, sị a, ‘Nwa m, jẹn d'a run ọrun ime ugbo vaini tanni.’ ²⁹ O nọ sị, ‘Ejenko m.’ Kani, omegu, o nọ gbekuto obi e, jẹnme. ³⁰ 'Ya nedi e nọ jẹn d'e kunrun hun-ebu, gwazi a ihien ohu ahun. O nọ sị, ‘Baba, m siko d'e jẹn.’ Kani o jenni. ³¹ Onyẹ ime wẹ mẹ ihien nedi e cho?” Wẹ nọ sị, “Nke ibuzo.” Jizọsị nọ sị wẹ, “M ri a gwa ụnụ ezioku, ndi a na Ugwo-isi wẹ gi njo wẹ marin lẹ ndi igbaraja hu e buni ụnụ uzo a banye Ali-eze Osolobue. ³² Makeni Jonu bia d'e kunrun ọnụ, a ghoji ụnụ ezigbo uzo ahun Osolobue cho, kani, ụnụ egini oku e don. Kani ndi a na ugwo-isi wẹ gi njo wẹ marin lẹ ndi igbaraja gi e don; ogen ọnụ gide hun ihien ri e meni ụnụ egiden'e cheghari, kweri ihien o ku.”

Ilu Jesu Gi Ndi Wẹ Ye Ugbo Run Ta
(Mak 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ “Nu ni ilu ozo: O nwon onyẹ ohu nwon ali, o nọ kun a vaini, kenhunme e ugba, gu olu ebe w'a nọ a pinpuha manya-vaini ye ime ugbo hu, tunzikwo ulo-nche ye e, bu e che eka ndi siko d'a gha a run a e-gbu-e-ke. O nọ si ali ozo. ³⁴ Ogen vaini e rume, o nọ zi ndi idibo e jenni ndi hu ri a run ugbo hu d'a nahan wẹ ihien vaini a mi. ³⁵ Ndi hu ri a runn'a nọ kwodon ndi-idibo e, gbu onyẹ ohu ili, gbu onyẹ ohu ozun, mazi onyẹ ohu omuma. ³⁶ 'Ya o nọ zizenzi ndi-idibo e ozo bu oda kari ndi ibuzo. E mẹ wẹ wẹ

ihien wẹ mẹ ndi ibuzo. ³⁷ Omeguu, o no zijen nwa a, si, 'Wẹ siko d'a gbaye nwa m.' ³⁸ Kani, ogen ndi hu ri a run ugbo-vaini hu gi hun nwa a, wẹ no si ibe wẹ, 'Onyeni wu hun jenkọ d'e nwonrin ebeni omeguu; ni enyi gbupun'a nwan weri ihien e!' ³⁹ 'Ya wẹ no weri e, chupu a ime ugbo-vaini hu, gbu e.'

⁴⁰ "Onye nwon ugbo-vaini hu bia nwan, k'o siko d'e mẹ ndi hu ri a run ugbo hu?" ⁴¹ Wẹ no za, si, "O jenkọ d'e gbu ndi-eti hu, gbu wẹ la iwi, we ugbo-vaini hu ye ndi ozo hun jenkọ d'a runn'a, e yesonmẹ e ihien-ugbo e ogen ihien-ugbo."

⁴² Jizosi no si wẹ, "Onu e ke guntu ihien Ekukwo-nsọ ku? Ekukwo-nsọ si,
'Omuma hu ndi a tun ulo ju,
a wuruole hun gi ulo;
Di-nwonni-enyi 'ya mẹ ihieni,
o tuka enyi enya!'

⁴³ 'Ya wu, m ri nwan a gwa unu ni wẹ jenkọ d'a narin onu Ali-eze Osolobue, we e ye ndi ali hu hun jenkọ d'a mi mkpuru a. ⁴⁴ Onye owule danye elu omumanj jenkọ d'e tikpochanrin, kani o jenkọ d'e gwerinri enyi onye owule o dankwasị!"

⁴⁵ Ogen ndi-isi nchu-egan le ndi Itu-Farisi gi nu ilu ndini, wẹ no marin ni uwe k'o ri e ku. ⁴⁶ Wẹ te cho ni wẹ nwunrun a, kale egun igunrun ri ebahun a nini wẹ, makeni wẹ weri e noke onye-amuma.

Isi Nke Ebuo-kwasị-ogun

*Jesu E Gi Oriri-agbamekukwo Kuzi
(Luk 14.15-24)*

1 Jizosị nọ tazi nị wẹ ilu, sị, 2 “Alị-eze elu-igwee rịkẹ ebe eze ohu nọ kpọ nị nwa a oriri-agbamehuhuo. 3 O nọ zi ndị-idibo ẹ d'a kpọ ndị wẹ kpọ oriri-agbamekukwo hụ, kanị abiani wẹ. 4 O nọ zizi ndị idibo ozo, sị, ‘Gwa nị ndị hụ wẹ kpọ oriri, sị, “Lee n'ẹ, a kwademeguọ m oriri m; e gbuole m oken-efin m le umu-efin m zuntọ. A kwademeguọ m ihien ile; bia nị oriri-agbamehuhuo hụ.” ’ ’ ” 5 “Kanị egini w'ẹ don, onye-onye nọ jennme ebe o jenkọ: onye ohu e jennme ugbo ẹ, onye ozo e jennme afia a, 6 ndị ozo nọ nwunrun ndi idibo ẹ, gbe ifenren ye wẹ ihun, gbu wẹ. 7 Eze hụ nọ bumẹ olulu; o nọ zijen ndi-agma a, wẹ nọ gbupu ndi ogbu-ochu hụ, dunchanrin obodo wẹ okun. 8 O nọ sị ndi idibo ẹ, ‘A kwademeguọ wẹ oriri-agbamekukwo hụ, kanị ndi wẹ kpọ d'e ri ẹ efuruni ndi wẹ sikọ d'a kpọ. 9 Jennonme ni nwan ogbara-ogbe ichen-ichen d'a kpọ ke wẹ han unu hun; sị nị wẹ bia oriri.’ 10 Ndi idibo hụ nọ jennonme ogbara-ogbe ichen-ichen d'e wehe ndi ile wẹ hun, ke ndi-oma ke ndi-eje, nke wu nị ndi-obia e junchanrin ebahun wẹ ri e me mmemme.”

11 “Kanị, ogen eze hụ gi bia n'ọ hun ndi obia, o nọ hun onye ohu yileni ewuru wẹ gi e jenn agbamehuhuo. 12 O nọ sị a, ‘Di-enyi; nani k'i don banhan ebeni bu y'e yi ewuru wẹ gi e jenn agbamehuhuo?’ O shiarini ihien owule. 13 Eze nọ sị ndi hụ e jenn'e ozi, ‘Kenme n'ẹ ukụ le ẹka, tu a ye ishi hụ ri ezi, ebe ihian jenkọ d'a nọ a kwan ekwan, a ta nkwenren-eze.’ 14 Makeni ndi wẹ kpọ bu oda, kanị ndi wẹ hori ebuni oda.”

Ajuju Banyeni Iku Ugwo-isi
(Mak 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Ndi Itu-Farisi no j'en d'a tu iroro ni we marin ke we a don gi ihien we le Jizosi k'e ku nwundon e. ¹⁶ We no zijen umu-azuun we le ndi itu Herodu d'a ju a utaani: "Onye-nkuzi, enyi a maringho ni wu onye ezioku, ni i ri a kuzi uzo Osolobue k'o furu, ni egun ihian ara tu i, y'a ra gbeyeni ihian. ¹⁷ Gwa enyi nwan ihien i ro: O furugho ni enyi ku eze-kanj wu Siza ugwo-isi ra o furuni?" ¹⁸ Kanj Jizosi a maringho ni we ju utaani makeni izize e ri e ze we. O no si, "Ki hain unu gi a nwan m, onu ndi ihunna. ¹⁹ Ghosidele ni m eghe we gi a ku ugwo-isi hu." We no wehen'e akpuru ego dinariosi ohu. ²⁰ Jizosi no si we, "Isi onye le efan onye wu ndini?" ²¹ We no si, "Nke Siza ro." 'Ya o no si we, "We ni nwan ihien Siza ye Siza, unu e we nke Osolobue ye Osolobue." ²² Ogen we gi nu a, o tukenme we enya, we no na a to, pu.

Ajuju Banyeni Igha Onwun Lih
(Mak 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Uhuohin ohu huzikwo, ndi hu ime ndi Itu-Sadusi no bia d'e kunrun Jesu. Ndi Itu-Sadusi kweri ni ndi nwunni a ra lihi: we no ju a utaa, ²⁴ si, "Onye-nkuzi, Mozizi si ni 'Omeni okenye nwunhun bu o munj nwa, nwene e 'ya luma okpoho hu di e nwun, keni o mudon ni nwene e nwunni nwa.' ²⁵ Ikenye esa wu umune te ri ime enyi; nke ibuzo a luguu nwunye, o meguu, o no nwunhun bu o munj nwa, o no la nwunye e to, nwene e hun e sonn'e no luma a. ²⁶ Erirazikwo ke nke ebuo ahun me, le nke eto, d'e ru hun me we esa, we ile a nwunhunchanrin.

27 Omeḡuu, okpoho hu nọ nwunhụn. 28 'Ya wu, oḡen ndi nwunni e gi nwan lihi, nwunye onye k'o jenkọ nwan d'a wu ime mmadu esa hu, ebe o me ni we ile lughari a?"

29 Kanị Jizosi nọ za we, si, "Unu e fieḡuọ uzo makeni unu a marin Ehuhuo-nsọ, onu amarin ke iken Osolobue han. 30 Oḡen ndi nwunni siko d'e gi gha onwun lihi, aluko we di le nwunye, eyeko we we luru, we jenkọ d'a nọ ke ndi mmon-ozu. 31 O me nke iweli ndi nwunni, unu e ke guntu ihien Osolobue gwa onu ime Ehuhuo-nsọ? 32 O si, 'Mme wu Osolobue Ebrahim, Osolobue Aziki le Osolobue Jekopu.' Osolobue ele Osolobue ndi nwunni, kanị nke ndi ri ndun." 33 Oḡen igunrun hu gi nu nkuzi e, o tugenme we enya.

Iwu Kachanrinni
(Mak 12.28-34; Luk 10.25-28)

34 Oḡen ndi Itu-Farisi gi nu ni Jesu e kpukinguo ndi Itu-Sadusi onu, we nọ zu, buru e, 35 onye ohu ime we wu okaa-Iwu nọ gi otaa shin'e onyan, si 36 "Onye-nkuzi, elee iwu kachanrin ime Iwu Mozizi?" 37 O nọ si a, " 'Gi obi i ile, enwen* i ile le uche i ile nwe ihien-qsusuo Di-nwonna-enyi wu Osolobue i.' 38 Onwan wu iwu kachanrinni le nke ibuzo. 39 Nke ebuo nozi ke nke ibuzoni, o si, 'Thien ibe i siko d'a suoriri i ke ihien enwen i don a suo i.' 40 Iwu ebuoni gi Iwu Mozizi ile le ihien ile ndi-amuma ku."

Ajuju Banyeni Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume
(Mak 12.35-37; Luk 20.41-47)

---

* **Isi Nke Ebuo-kwasi-ogun:37** ume-ndun

41 Ogen ndi hu ime ndi Itu-Farisi gi nogbame, Jizosi no ju we utaa, 42 si, “Kini ke unu ro banyeni Kraisti? Nwa onye k’o wu?” We no si a, “Nwa Defidi.” 43 O no si we, “Nani ke Mmon-nso don nwan me Defidi kpo a ‘Di-nwonna-m’ ebegu Ehuho-nso no si,

44 ‘Di-nwonna-enyi si Di-nwonna-m;
 nodi ali aka-nni m,
 d’e ru mgbe m bugu ndi ineren i
 che okpuru uku i?’ ”

45 “O me nwan ni Defidi kpo a ‘Di-nwonna-m’, eghani k’o don wuru nwa Defidi?” 46 O nwonna onye saaka za ihien owule. O nwonzini onye egun ni ju a utaa ozo gha uhuhin hu jenne.

Isi Nke Eto-kwasi-ogun

Jizosi Si We Kpachanpukwo Enya Ebe Ndi-nkuzi Iwu Le Ndi Itu-Farisi Ri

(Mak 12.38-39; Luk 11.43-46; 20.45-46)

1 ‘Ya Jizosi no si igunrun hu le umu-azuun a,
 2 “Ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi nodi ali elu Ocho-Mozizi—‘ya wu, uwe wu ndi a kuzi Iwu Mozizi; 3 e me ni nwan ihien owule we gwa unu, e gi ne don; kale, esonkwole ni we me ihien we ri e me. Makeni, w’a kuzi, bu w’a ra me ihien we ri a kuzi. 4 W’e kenme ibu nyinni, hun a fu orun obubu e che ihian isi-uvun, kani we le enwen we ara tinpude mkpinsin-eka ohu ni we bu udi ibu hu. 5 We e me ihien ile w’e me keni ihian ile hun we: we gha e mememe mkpo Filatri ahun ihian ilee deye ihien ri Ekukwo-nso e kenmeye ezimezi ihun, e mememe we nke we n’o hi-ogbe. We gha e mememe Taselu ahun

ihian ile a kwaye ekwa ekpere, e memenzi we nke we n'o sue, keni ihian hun we. ⁶ O suo we ni w'a nodi isi-oché we gha e ri oriri; a suo we ni w'e ye we oché pu-ichén ime uló-ofufe, ⁷ ni w'e kele we ekele pu-ichén ime afia ebe ihian ri, ni w'a kpo we 'Onye-nkuzi.' ⁸ Ka anile ni ihian kpo onu 'Onye-nkuzi,' makele Onye-nkuzi ohu suo ke unu nwon, umune ke unu ile wu. ⁹ Akpokwole ni onye owule ri elu-uwani 'Nedi enyi,' make ni Nedi ohu suo ke unu nwon, elu-igwee k'o ri. ¹⁰ Anikwole ni ihian kpo unu 'Nna' make ni Nna ohu suo ke unu nwon—Kraisti suo wu Nna unu. ¹¹ Onye kachanrinni ime onu, k'a wuru odibo unu. ¹² Onye owule busi enwen e elu, we siko d'e wetu e ali; kani onye owule welua enwen e ali, we jenko d'e wesi e enu.”

*Jizosi A Ban Mban Make Obibi Ihunnai We
(Mak 12.40; Luk 11.39-42, 44, 52; 20.47)*

¹³ “Kani nsongbu ri ni unu ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunnai! Make ni onu a kpo kin uzo Ali-eze elu-igwee: unu a banyeko, onu eyeko ndi cho ni we banye efe banye.

¹⁴ Nsongbu ri ni unu ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunnai! Unu e rigbu ikpoho di we nwun, e gi ekpere sueni e kpokin e. 'Ya wu, onu jenko d'a narin afunfun kani.

¹⁵ Nsongbu ri ni unu, ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunnai! Make ni onu e jensonme ali ichen-ichen, e fetude ohimin, a cho ke unu a don nwehende onye ohu hun siko d'e kwere feme ofufe onu, kani onye gbehuto nwan sonme unu—unu e me e wuru nwa okun-mmom rike unu, wukaride unu.”

16 “Nsongbu rị nị ọnụ ndị ọnya-ishi rị e duni, a sị, ‘Omēni ihian kun Ụlọ-nsọ, o nwonni ihien ọ wụ; kanị, o kun goru rị ime Ụlọ-nsọ, o jenkọ d’e mezuriri ihien o kun n’ẹ.’ 17 Ụnụ ndị nzuzu ọnya kpu ishi! Elee hụn ka? Goru ra Ụlọ-nsọ hụn me goru hụ rị nsọ? 18 Ọnụ a sị nị ‘Omēni ihian kun ebe we nọ a chụ-ẹjan, o nwonni ihien ọ wụ, kanị o kun oyiye rị elu ẹ, iwu gi ẹ, o siko d’e mezuriri ihien o kun n’ẹ.’ 19 Ụnụ ndị ọnya-ishi! Elee hụn ka? Oyiye ra ebe we n’a chụ-ẹjan hụn me oyiye hụ rị nsọ? 20 Onye kun ebe we n’a chụ-ẹjan e kunguọ ebe we n’a chụ-ẹjan le oyiye ile rị elu ẹ. 21 Onye kun Ụlọ-nsọ kun Ụlọ-nsọ le Osolobue hụn bi ime ẹ. 22 Onye kun elu-igwee kun ukpo Osolobue le onye hụ a nodi ali elu ukpo hụ.”

23 “Nsongbu rị nị ụnụ ndị-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunnai! Ụnụ a kusonmede ụzọ-ohu-ime-ụzọ-iri ihien e me ofe a sọ—ke arabasi-minti ke dilu ke kumini—bu ụnụ a natoguọ ihien ndi hụ ka mkpa ime Iwu—rike iye onye owule ihien run’ẹ le omiken le okukwe. O te furu ni ụnụ e me ihien ndini ka mkpa, bu ele hụn ụnụ e gi lato ndi ozọ. 24 Ndi ọnya-ishi rị e du ndi ozọ! Ụnụ e shenpu nzinzi rị ime manya, kanị ụnụ e luepu kamelu, anyinnyan-mkpukpuke higbu enwen ẹ ogbe!”

25 “Nsongbu rị nị ọnụ ndị-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunnai! Makeni unu a chanchan azuun mkpu le afere, kale ihien we gi ọnya-uku nwehen le ime ihien gunni unu ya jun ime we. 26 Onye Itu-Farisi ọnya-ishi! Bu ụzọ chanchan ime mkpu le ime afere, keni azuun we hụn ụzọ nwunchan.”

27 “Nsongbu rị nị ụnụ ndị-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunnai! Ọnụ nọ ke ili we gi ihien ọchan

tekwame, hụn magbu enwen e mma azuun a, kanị ihien jun ime we wu okpukpu ndi nwunni le ihien ile runi. ²⁸ Erira ke unu rizikwo: enya ihian, onu ri ke ndi e me ihien Osolobue cho, kanị ihunnaị le njo jun ime unu.”

*Jizosị E Ku Oku Ikpe-omuma Lalani Ni We
(Luk 11.47-51)*

²⁹ “Nsongbu ri ni unu ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunnaị! Unu a tun ili ndi-amuma, a chosonme ihien we tun we gi a nyanhan ndi me ihien Osolobue cho mma; ³⁰ a si, ‘Omeni enyi ri a ogen ndi nedi enyi we kanị, enyi e ke son we gbu ndi-amuma!’ ³¹ Erira ke unu gi a shiagbu enwen unu eri ni unu wu umu ndi gbu ndi-amuma! ³² Mezuchanrin ni nwan ihien ndi nedi onu kanị bidon! ³³ Agwo ke unu wu! Igunrun eju-ali! Nani ke unu jenko d'e gi wanahin ikpe-omuma le afunfun okun-mmom?”

³⁴ Lee ne nwan, m jenko d'e ziheni onu ndi-amuma, ndi marin ihien le ndi-nkuzi. Unu jenko d'e gbu ndi hu ime we, kpogbu ndi hu ime we, fian ndi hu ime we mkpinsin ime ulo-ofufe unu, a chu we, e kpokpo we, gha obodo d'e ru obodo, ³⁵ keni edeke ndi ezi-omume ile we gbu elu-owa hun uzọ ri onu isi—gha edeke Ebelu onye ezi-omume d'e ru edeke Zekaraya nwa Barakaya, hun unu gbuto ime Ulo-nsọ—egbata Ebehu-ri-nsọ le Ukpo w'a nodi a chu ejan. ³⁶ M ri a gwa unu ezioku, agboni jenko d'e gi isi buru ihien ndini ile.”

*Ke Obodo Jerusalem Rihan Jesu Obi
(Luk 13.34-35)*

37 “Euu Jerusalem! Jerusalem!! Obodo hụn e gbu ndị-amụma, a magbu ndị wẹ zihen'ẹ ọmụma! Mgbe ole-le-ole kẹ m chọpụ nị m kịgbama ụmụ ị kẹ nneku-ọhụhụ dọn a kịgbama ụmụ a e ye okpuru nku ẹ, bu y'a nini m! 38 Lee ẹ, a la wẹ ụlọ ị tọ okpokoro! 39 M rị a gwa ị nị y'a hụnkọzi m d'e ru oge n i siko d'a si, ‘Onye hụ gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi a bịa wụ onye wẹ gozi agozi.’ ”

Isi Nke Ẹno-kwasị-ọgụn

*Jizọsị E Ku E Nị Wẹ Jẹnko D'e Tikpo Ụlọ-nsọ
(Mak 13.1-2; Luk 21.5-6)*

1 Jizọsị nọ gha Ụlọ-nsọ pụ; ebe ọ pụkọ, ụmụ-azụun a nọ bịa d'e kunrun ẹ, a ghoịsonme ẹ ụlọ rị ichen-ichen rị Ụlọ-nsọ. 2 Kanị Jizọsị nọ si wẹ, “Onụ a hụngụọ ihien ndini wẹ, ẹlẹ 'ya? M rị a gwa unụ ezioku, o nwọnni ogbe-ọmụma ohu hụn jẹnko d'a hodu enu ibe wẹ; wẹ jẹnko d'e nutuchanrin wẹ ile ye alị.”

*Nsogbu Lẹ Ukpokpo Lalani
(Mak 13.3-13; Luk 21.7-19)*

3 Oge n Jizọsị gi nọdị alị elu Ugu Olivu, ụmụ-azụun a nọ bịa d'e kunrun ẹ ebe 'ya sụọ nọdị, wẹ nọ si, “Gwa ẹnyi, elee oge n kẹ ihien ndini jẹnko d'e m? Kini jẹnko d'a wụ ahịma ọbibia ị lẹ nke ogugu-ogẹn?” 4 Jizọsị nọ za wẹ, si, “Kpachanpụ nị ẹnya make w'e dufie ọnụ, 5 make nị ndi bu ọda jẹnko d'e gi ẹfan m bịa, si, ‘Mme wụ Kraisti.’ Wẹ siko d'e gi ẹ dufie ndi bu ọda. 6 Onụ jẹnko d'a nusunme ukwere agha ndi wẹ rị a lụ, nusunme nị agha jẹnko d'a rị—kanị, anile ni egun tū unū, make nị ihien ndini jẹnko d'e mē bụ ogugu-ogẹn e ke ru. 7 Make nị alị siko d'a lusun alị;

alì-eze a lùsọn alì-eze, ụnwun lẹ alì-ọmahihie jẹnkọ d'a rì ebe rì ichẹn-ichẹn. ⁸ Ihiẹn ndini ile rìkẹ ebe ime nọhụ memẹ okpoho.

⁹ Ogeṅ hụ, wẹ jẹnkọ d'e we ụnụ ye wẹ nì wẹ ye ọnụ afunfun, wẹ sikọ d'e gbu ọnụ; ize ụnụ jẹnkọ d'a ban ndi alì ile rì ichẹn-ichẹn make ufiri ẹfan m. ¹⁰ Ndi bu ọda jẹnkọ d'a danpụ ime okukwe, e re ibe wẹ, e ze ize ibe wẹ. ¹¹ Ndi amuma-ntu ndi bu ọda jẹnkọ d'a puha, dufie ndi bu ọda. ¹² Ufiri ni njọ jẹnkọ d'a barahi, ihiẹn-ọsusuọ ndi bu ọda nwe jẹnkọ d'a juu oyi. ¹³ Kanì onye hụn din ndidi d'e ru njendeme jẹnkọ d'e nwọn nzuọpuha. ¹⁴ Wẹ jẹnkọ d'e zi ozioma banyeni Alì-eze ghagbari elu-ụwa ile kẹ n'ọ wuru ọsheri ye ndi alì ile rì ichẹn-ichẹn; ogeṅ hụ kẹ ogugu-ogeṅ e gi ru.”

Aru Hụ Hụn E Buhe Ntikpo
(Mak 13.14-23; Luk 21.20-24)

¹⁵ “Ya wu, ogeṅ ọnụ jẹnkọ d'e gi hụn aru hụ hụn e buhe ntikpo k'o wuzo ebahun rì nsọ, nọkẹ kẹ onye-amuma wu Daneḷu don ku (onye rì a gunni 'ya ghoha), ¹⁶ ndi rì Judia wẹ gbasikwo elu ugu ndi risonme ebẹhu; ¹⁷ onye hụn rì elu ụlọ y'a gha ebẹhu gbama ọsọ—y'e hidangukwole banyemezi ime ụlọ n'o jẹnkọ d'e weri ihiẹn ọwule; ¹⁸ onye hụn rì ugbo, y'e kinkwole ụlọ n'o jẹnkọ d'e weri ewuru o yiye elu e. ¹⁹ Euu, o jẹnkọ d'a fu ndi rì ime lẹ ndi pa nw'eka ọrun ogeṅ hụ! ²⁰ Mekwo ni ekpere amamgbe ọsọ ụnụ a wu ogeṅ oyi mobu Uhuohin Izu-iken. ²¹ Makeṅi oken nsongbu jẹnkọ d'a rì, udi hụn ritulenì kete ụwa e bidonle d'e ru tanni: o ke ritu bu ọ rikozì. ²² Omeni ebeluanì wẹ ogeṅ hụ, o

nwọnni onye siko d'a wanahinni; kale, we siko d'e gi ufiri ndi Osolobue hori belua ogen nsongbu ahun.

²³ Onye si onu, 'Lee e, Kraisti ri ebeni!' Mọbu 'Lee e ebegu,' ekwerikwole ni. ²⁴ Makeni ndi kpọ enwen we Kraisti jenko d'a fuha, we le ndi amuma-ntu, runsonme ihien-ahima hi-ogbe le oken orun-atumenya, keni we dufie ihian, dufiede ndi Osolobue hori owuni o te k'a ni we me. ²⁵ Gon ni ntin! A gwatogwokwo m onu ihienni o gini d'e me. ²⁶ 'Ya wu, we si unu, 'Lee e, o ri ime atu', ejenkwole ni; we si, 'Lee e, o ri ime mmughe', ekwerikwole ni. ²⁷ Makeni, ri ke ke amuma don e be elu-igwere ihian ile a hun a—ke ndi ri owuwa-nya-anwun ke ndi ri ndidan nya-anwun—erira ke obibia Nwa nke Ihian jenko d'a ri. ²⁸ Ebe owule ozun ri, ebahun ke udele siko d'a gbakikome.”

*Obibia Nwa Nke Ihian
(Mak 13.24-27; Luk 21.25-28)*

²⁹ “Hun nsongbu ogen hu gi ghafeguhu, nya-anwun jenko d'a gba ishi, ifon etikozi; kokishia jenko d'a ri a gha elu-igwere a dantusonme, iken ndi ri elu-igwere jenko d'e mehunme. ³⁰ Ogen hu ke ahima Nwa nke Ihian jenko d'e gi puha igwere. Ndi ali ile ri uwa jenko d'a kwan ekwan ogen w'e gi hun a. We k'a hun Nwa nke Ihian k'o ri elu orukpu elu-igwee hun o gi lala, k'o gi iken le ogho hi-ogbe lala. ³¹ O siko d'e gi oken opi hannu zipu ndi mmon-ozu e jen d'e wegbama ndi nke Osolobue ri ebe owule—ebe ile elu-igwere ru.”

*Ihien Jesu Gi Osisu Figi Kuzi
(Mak 13.28-31; Luk 21.29-33)*

³² “Gi ni osisi figi mụnrụn ihienni: Hụn agalaba a gihụ fọrịma, y'a marin nị udu-mirin e d'e bidon. ³³ Ẹrịrazikwọ, ogeṅ ọnụ e gi hụn ihien ndinị ile, ọnụ a marin nị ogeṅ hụ e ruguọ, ẹghẹẹ, o ruguọ ọnumuzọ. ³⁴ M rị a gwa unu ezioku, ndi rị ogeṅni a guchanrinkọ ihien ndinị kebe mezu. ³⁵ Elu-igwee le uwa jenkọ d'a ghafe, kanị oku m aghafekọ.”

*O Nwonnini Onye Marin Uhuohin Hu Mọbu Ogeṅ Hu
(Mak 13.32-37; Luk 17.6-30, 34-36)*

³⁶ “O me nke uhuohin o jenkọ d'a wu mọbu ogeṅ o k'a wu uhuohin hu, o nwonni onye marinni—ke ndi mmon-oziri elu-igwee ke Nwa; kanị Chuku-Nedi suo marin. ³⁷ Obibia Nwa nke Ihian jenkọ d'a no ke ihien me ogeṅ Nua. ³⁸ O k'a rị k'ọ rị ogeṅ hụ nị oken-mirin hụ d'a bia: we rị e ri, a ra; a lu di le nwunye, e we umu we e ye di a luru—d'e ru uhuohin Nua banye ime ugbo-mirin hụ, ³⁹ amarin we ihien rị e meni d'e ru ni oken ide-mirin hụ a bia, gbupu we ile. Ẹrira ke obibia Nwa nke Ihian jenkọ d'a rị. ⁴⁰ Ogeṅ hụ, ikennyẹ ebuo jenkọ d'a rị ime ugbo a run ọrun, e weri we onye ohu na onye ohu to; ⁴¹ ikpoho ebuo k'a gha a kwọ ihien, e weri we ohu la ohu to. ⁴² 'Ya wu, mụnrụn nị nwan enya makeni ọnụ amarin uhuohin Di-nwonni-ọnụ lala! ⁴³ Kanị, marinkwọ nị nị omeni onye nwon ulo marin ogeṅ ohin gi lala iwe e ime abali, nke o nodi che nche, o ke nị a gbukpo ulo a banhan.” ⁴⁴ “Ya wu, unu le enwen ọnụ siko d'a kwademezikwọ, makele mme wu Nwa nke Ihian lala ogeṅ ọnụ tuleni enya.”

*Odibo Furu We Gi E Dọn Enya Ra Hụn Furulenị?
(Luk 12.41-48)*

45 “Onye wu nwan odibo hu furu ni we gi e d'anya, odibo ahun marin ihien, hun nna a si lefu ezi-le-ulo a anya, n'o ye we ihien-oriri ogen furuni?
 46 O jenkọ d'a ri ni odibo hu mma ọwunị nna a a lua, hun a n'o hu e me ihien ndi hu — 47 m ri a gwa unu ezioku, o siko d'e bu ihien e ile che odibo hu eka lepu anya. 48 Kani, omeni eje-odibo hu a si enwen e, 'Nna m e biekezi d'a lua,' 49 o gbume ndi-idibo ibe e ili, e ri, a ra, 'ya le ndi-manya, 50 nna a jenkọ d'a lua uhuhon o tuleni anya a le ogen o marinleni. 51 o jenkọ d'a jakika a, bu e che ebe ndi ihunnai ri, ebahun ihian jenkọ d'a no a kwan ekwan, a ta nkwenren-eze.”

Isi Nke Isen-kwasị-ọgụn

Ihien Jesu Gi Igbagba Iri Kuzi

1 “Ogen hu, ihien jenkọ d'e me ime Ali-eze elu-igwee jenkọ d'a no ke ebe igbagba iri no weri ukpe we jenme d'a nabanhan okennyẹ jenkọ d'a gba ekukwo. 2 Mmadu isen ime we wu ndi marin ihien, mmadu isen wu ndi nzuzu. 3 Makeni, ogen ndi nzuzu hu gi buru ukpe we, ewerini we mirin-ukpe che ni hun ri ime ukpe we, 4 kani ndi hu marin ihien gi ihien weri mirin-ukpe che ni hun ri ime ukpe.

5 Okennyẹ hu ri a gba ekukwo abiani egwa, uran no tuma we ile, we no ranhin. 6 Kani, o ru ime abali, oro no pu, si, 'Lee n'e-o, okennyẹ jenkọ d'a gba ehuhuo a biaguo-o! Bia ni d'e kunrun e!' 7 'Ya igbagba ndi hu ile no lihi, fisi ukpe we elu. 8 Ndi nzuzu hu no si ndi hu marin ihien, 'Yebeye ni enyi mirin-ukpe onu, ni ukpe enyi ri e tinyun.' 9 Kani,

ndị hụ marị ihien nọ sị, ‘Mba! O zuko enyi le onu; o ka mma ni unu jenburu ndi hun e ren'e d'e nonrin nke onu.’ ¹⁰ Ogen we gi jenmeguu d'e nonrin mirin-ukpe; okennyehun jenkod'a gba ehuhuo nọ banhan; ndi hụ kwademeni nọ son e banye ime ebegu we k'a nọ ri oriri agbamekukwo, we nọ gunma uzo. ¹¹ Omeguu, igbagba ndi ozọ hụ nọ biazikwo, si, ‘Di-okpa! Di-okpa! Kpou uzo ni enyi banhan!’ ¹² Kanị o nọ sị, ‘M ri a gwa unu ezioku, a marin m ndi onu wu.’ ”

¹³ Jizosi a taguu iluni, o nọ sị we, “Che ni nwan nche, makeni onu amarin uhuhin mobu ogen o siko d'a wu.”

*Ihien Jesu Gi Idibo Eto Kuzi
(Luk 19.11-27)*

¹⁴ “Ihien jenkod'e me ime Ali-eze elu-igwee jenkod'a ri ke ebe okennyehu nọ jenkod'ali-ihian, o nọ kpọ ndi idibo e, we ihien o nwon che we eka. ¹⁵ O ye onye ohu egbo jun ekpa isen, ye hun-ebogho jun ekpa ebuo, ye hun me we eto egbo jun ekpa ohu—onye-onye ke iken e han. 'Ya o nọ jenne. ¹⁶ Onye o ye hun jun ekpa isen nọ jenne ozigbo, gi e zuma afia, o nọ nwonhenzi egbo jun ekpa isen che n'e. ¹⁷ Erira ke onye o ye hun jun ekpa ebuo don gi e nwonhen ekpa ebuo che n'e. ¹⁸ Kanị onye o ye hun jun ekpa ohu nọ jenne, gu ali, zume egbo nna a ye e.

¹⁹ O tebe, nna we nọ lua; o nọ bia ni we gbako. ²⁰ Onye hụ o ye hun jun ekpa isen nọ bia, wehezi egbo jun ekpa isen chen'e. O nọ sị, ‘Nna-enyi, egbo jun ekpa isen k'i ye m; lee e, e nwonhenguzi m egbo jun ekpa isen che n'e.’ ²¹ Nna a nọ sị, ‘Y'e meyeke, odibo oma, hun we gi e d'anya! Y'a ghosigho n'i furu

nị wẹ gi i d'enyanya ime ihien me ntin, m jenkọ d'e tume i n'i lepu ihien bu oda enya. Bịa d'e sọn m ghoghọ.'
 22 Onye hụ o ye egbo jun ekpa ebuo no biazikwo, si, 'Nna-enyi, egbo jun ekpa ebuo k'i ye m, lee e, e nwonhenole m egbo jun ekpa ebuo che n'e.' 23 Nna a no si a, 'Y'e meyeke, odibo oma we gi e d'enyanya; y'a ghosigho n'i furu ni wẹ gi i don enya ebe ihien me ekere ri, m jenkọ d'e ye i ihien bu oda n'i lepu enya. Bịa d'e sọn m ghoghọ.'

24 Onye hụ o ye ekpa egbo ohu no biazikwo, si, 'Nna-enyi, a maringho m ni obi i e zeke, n'i y'a ghorị ihien i kunleni, e ri ihien i runleni. 25 Egun ri a tu m, ya m no jen d'e zueme egbo i ye ime ali; lee e, weri ihien i.' 26 Kani nna a no shari a, si, 'Eje-odibo! Odibo lagbu enwen e nzunzun! Y'a maringho ni m'a ghorị ihien m kunleni, e kpoin ihien m ghotoleni, ele iya? 27 Nke y'e bu nwan egbo m cheni m ime ulo-egho*, m lua, keni m weri hun wu nke m le omuninwa ri n'a. 28 Napu n'a nwan egbo hụ jun ekpa ohu, w'e ye onye hụ nwon hun jun ekpa iri. 29 Makeni onye gi ihien hụ wẹ ye e run orun, e yeche ni w'e keni o nwoncheni. Kani onye gileni ihien wẹ ye e run orun, a napu w'a ke ekere hun o nwon. 30 Tu ni nwan odibo eti hụ ye ishi ri ezi, ebe ihian jenkọ d'a no a kwan ekwan, a ta nkwenren-eze.' "

Okinkin-ikpe Ikpazuun

31 "Ogen Nwa nke Ihian jenkọ d'e gi gi ogho a bia rike eze, 'ya le ndi mmon-ozu ile, o siko d'a nodi ali ukpo e nwe ogho. 32 We siko d'e wehe ndi ali ile

---

* **Isi Nke Isen-kwasị-ogun:27** Ika siji aza

rị ichen-ichen ebe o rị; o jenkọ d'a hōpuha wẹ ohu-ohu ebe ibe wẹ rị, erira onye e du anu don a hōpuha atunrūn ebe ewu rị. ³³ O jenkọ d'e donmẹ atunrūn ndi hụ ẹka-ihien ẹ, donmẹ ewu ndi hụ ẹka-ekpen ẹ.

³⁴ Ogen hụ, eze jenkọ d'a si ndi hụ rị a ẹka-nni, 'Bia ni, ndi Nedi m gozi, weri ni Ali-eze hụ wẹ kwademe ni unu kete w'a tunle iyeto uwa. ³⁵ Makeni, ogen egun gi rị a gun m, onu ye m ihien-oriri, egun-mirin a gun m, unu e ye m ihien-orira, a wu m otumunye, unu a nabanhan m, ³⁶ a gba m oto, unu e ye m ekwa, emu a ku m, unu a bia d'e lee m, ogen m gi rị ime ulo-ngan, onu a bia d'a hun m.' ³⁷ Ogen hụ, ndi ezi-omume ahun jenkọ d'a za a, si, 'Di-nwonni-enyi, elee ogen ke enyi gi hun i ke egun rị a gun i, enyi no ye i ihien-oriri mobu ke egun-mirin rị a gun i, enyi no ye i ihien-orira? ³⁸ Elee ogen ke enyi gi hun i ni wu otumunye, enyi no nabanhan i mobu ni gba oto, enyi no yime i ekwa? ³⁹ Elee ogen ke enyi gizi hun i ni emu rị a ku i mobu ni rị ulo-ngan, enyi no bia d'a hun i?!' ⁴⁰ Eze sikọ d'a za wẹ, si, 'M rị a gwa onu ezioku, ebe unu no me ni onye ohu ime ndini rike si arini wẹ mkpa ime umune m ndini iya, mme ke unu men'e!' ”

⁴¹ “Ogen hụ, o sikọ d'a si ndi hụ rị ẹka-ekpen ẹ, 'Pu ni ni m ebeni, onu ndi wẹ bu-onu! Shi ni okun itebite hụ wẹ kwademe ni Ekwensu le ndi mmon-ozu ẹ! ⁴² Makeni ogen egun gi gun m, unu eyeni m ihien-oriri, egun-mirin a gun m, unu eyeni m ihien-orira; ⁴³ a wu m otumunye, unu anabanhanni m; a gba m oto, onu eyimeni m ekwa; emu a ku m, a nodizikwo m ime ulo-ngan, kanu onu abiani d'a hun m.' ”

44 We k'a zazikwo a, si, 'Di-nwonna-enyi, elee ogen ke enyi gi hun i ke egun ri a gun i mọbu ke egun-mirin ri a gun i mọbu k'i wu otumunye mọbu k'i gba otọ mọbu ke emu ri a ku i mọbu k'i ri ulo-ngan bu enyi eyeni n'i eka?' 45 O jenkọ d'a za we, si, 'Ezioku ke m ri a gwa unu, ebe o meni unu emeni ni onye ohu ime ndini nọke si arini we mkpa ime umune m ndini iya, unu emeni ni m'e.' 46 We jenkọ d'e zi we si ime afunfun itebite, kanị ndi ezi-omume siko d'e shi ndun itebite."

Isi Nke Isin-kwasi-ogun

E Rini We Jizosi Ngo

(Mak 14.1-2; Luk 22.1-2; Jon 11.45-53)

1 Ogen Jizosi gi kuguu ihien ndini ile, o no si umu-azun a, 2 "Unu a maringho ni akpu-uhuhin ebuo ghafegu Mmemme-Nghafe e ru. Uhuohin hu ke we jenkọ d'e gi we mme wu Nwa nke Ihian ye we kpogbu."

3 Ogen ohu hu o gi ri e ku ihieni, ndi-isi nchuejan le ndi-isi ri ime ogwa Kayafasi onye-isi nchuejan, e zu. 4 We no tugbama iroro ni we gi nzuzue nwunrun Jizosi gbu. 5 Kanị, we no si, "Elekwọ ogen mmemmeni, amangbe isusu gha ri."

E Hukpu We Jizosi Uden Ime Betani

(Mak 14.3-9; Jon 12.1-8)

6 Ogen Jizosi gi ri Betani, iwe onye w'a kpo Saimonu onye-oti, 7 okpoho ohu no wehe ogotalabasta uden nanranni ri ime e. O no hu e ye Jizosi isi ebe o nodi ali e ri ihien-oriri. 8 Kanị ogen umu-azun a gi hun ihieni, iwe no weme we, we no si,

“Elee iwi wu onwan? ⁹ Nke w'e re udeni egbo hi-ogbe, we e ye ndi-igbenye.” ¹⁰ Kani, ogen Jizosi gi marin ihien we ri e ku, o no si we, “Ki hain onu gi e songbu okpohoni? Ihien ri mma k'o meni m. ¹¹ Unu le ndi igbenye ri ebeni ogen ile, kale mme nwen esonko unu nodi ebeni ogen ile. ¹² O gi udeni o hukpu m kwademe olili m. ¹³ Ezioku ke m ri a gwa onu, ebe owule we no zi ozioma ime uwa ile, we jenkọ d'e ku ihienni o me, gi e a nyanhan a.”

Judas' E Kweri N'ọ Re Jizosi
(Mak 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ 'Ya onye ohu w'a kpọ Judas' Iskarotu, hun wu onye ohu ime mmadu mmebuo hu no jen d'e kunrun ndi-isi nchu-egan, ¹⁵ si we, “Kini ke unu jenkọ d'e ye m omeni e we m Jizosi ye unu? We no ku a mkpuru ego ọla (siva) iri-kwasị ogun, ego orun akpu-uhuhin iri kwasị ogun.” ¹⁶ Gha ogen hu jenne, o no choma oghere o jenkọ d'e gi we Jesu ye we.

Jizosi Le Umụ-azuun A E Ri Oriri Nghafe
(Mak 14.12-21; Luk 22.7-13, 21-23; Jon 13.21-30)

¹⁷ Uhuohin hu we gi e bidon Mmemme ahun we gi e ri Bredi nwonleni yisti o gi a fu, umu-azuun no bia d'e kunrun Jizosi, ju a, si, “Elebe k'i cho ni enyi kwademe hun y'a no ri Oriri-Nghafe?” ¹⁸ O no si we, “O nwe okenye ohu m zijenko unu d'e kunrun ime obodo; jenni d'a si a, 'Onye-nkuzi si, “Ogen m e ruguo, mme le umu-azuun m siko d'a nodi iwe ime Mmemme-Nghafe.” ’ ” ¹⁹ Umu-azuun no me ke Jizosi don zi we, we no kwademe ihien-oriri Mmemme-Nghafe.

²⁰ O ru oge enyasi, Jizosi le umu-azuun mmebuo hu no nodi ali e ri ihien-oriri. ²¹ Ebe we ri e ri ihien-oriri hu, o no si, "Ezioku ke m ri a gwa unu, onye ohu ime unu jenko d'e re m." ²² Efo asuozini we usuo, onye-onye no si, "Elekwọ mme, Di-nwonni-enyi, mme ro?" ²³ Jizosi no si, "Onye hu me le iya buche eka ime afere jenko d'e re m. ²⁴ Nwa nke Ihian lako ke we don de banyen'e, kanị nsongbu jenko d'a ri ni onye hu jenko d'e we Nwa nke Ihian ye we! O te ka onye hu mma ni amuni w'a." ²⁵ Judasi hun sikọ d'e re e ye we no si, "Onye-nkuzi, mme ro?" O no si a, "Iyu ku."

Oriri-nso

(Mak 14.22-26; Luk 22.14-20; 1Kọ 11.23-25)

²⁶ Ebe we ri e ri ihien-oriri ahun, Jizosi no weri bredi, o yeguu Osolobue ekele, o no bebe e ye umu-azuun a, si, "Weri ni ri, onwan wu ehii m." ²⁷ O no weri mkpu, yeguu Osolobue ekele, o no we e ye we, si, "Unu ile, rarisonme ni; ²⁸ make ni onwan wu edeke m, hun we gi biye nkwerigbama ohun hu Osolobue kwademe egbata iya le ndi nke e eka; edeke m hun we hupu ni ndi bu oda, make mgbaghari njo. ²⁹ M ri a gwa onu, arakosi m manyani gha mkpuru osisi vaini puha d'e ru uhuhin hu mme le unu jenko d'a razi a nke ohun ime Ali-eze Nedi m."

³⁰ Oge we gi buuu ebụ Mmemme-Nghafe, we no shi Ugu Olivu.

*Jizosi E Ku E Ni Pita Jenko D'a Ghorị N'ọ Marịn A
(Mak 14.27-30; Luk 22.31-34; Jọn 13.36-38)*

³¹ 'Ya Jizosi no si we, "Ukinkinni, unu ile jenko d'a gba m to, make ni Ehuho-nso si, 'Osolobue jenko d'e gbu onye-ndu atunrun, atunrun ile a gbayiya.'

³² Kani, m ghagụ ọnwun lihi, m sikọ d'e buni unu ụzọ si Galili.”

³³ Pita nọ si Jizọsi, “O nwonni oge m'e gi gba i to, ọsụn'a ni ndi hoduni a na i to.” ³⁴ Jizọsi nọ si Pita, “M ri a gwa i ezioku ni okpa gini d'a kwan ime abalini, i jenko d'a ghorị mgbe eto ni y'a marin m.”

³⁵ Pita nọ si, “Kaka, aghoriko m, ọsụn'a ni mme le 'yu jenko d'a nwun!” Umụ-azụun ile hoduni nọ kuzikwo erira.

*Jizọsi E Mę Ekpere Imę Ugba Gęsemani
(Mak 14.32-42; Luk 22.39-46)*

³⁶ 'Ya Jizọsi le umụ-azụun a nọ si ebe w'a kpọ Gęsemani. O nọ si umụ-azụun a, “Nodi ni ali ebeni ni m jenzuka d'e mę ekpere.” ³⁷ O nọ weri Pita le umụ Zębedi ebuo, o nọ sukuru ma, obi nọ ferime e. ³⁸ 'Ya o nọ si we, “Obi e d'a gbawapu m; o d'e gbu m. Nodi ni ebeni son m mu ęnya.”

³⁹ O nọ jenshi ihun ekerę, tuha enwen e ye ali, mę ekpere, si, “Baba, omeni o ri nfe, ni mkpu afunfunni ghafe m; kani, uche i y'a mę, ele uche m.”

⁴⁰ O nọ bia d'e kunrun umụ-azụun a; o hun ni we ri uran, o nọ si Pita, “Ya wu, onu e ri-eka son m mu ęnya mgbahunme okuloku ohu? ⁴¹ Mu ni ęnya, mę ni ekpere, amangbe unu a danye ime onwunwan; ezioku-ezioku, mmon ihian a chogho, kani ndun guu ehụ.”

⁴² O nọ puzi nke mgbe ebuo d'e mę ekpere, a si, “Baba, omeni mkpu afunfunni asaeka ghafe bu arani m'a, uche i 'ya mę.” ⁴³ O nọ biazị ebe we ri, hun we ke we ri uran, makele ęnya we a nyintoguo.

⁴⁴ O nọ lazị we to, pu d'e mę ekpere nke mgbe eto, e kuzikwo ihien ohu hu. ⁴⁵ 'Ya o nọ bia d'e kunrun

umu-azụun a, si we, “Unu rikwo uran, e zuru iken? Lee n'ẹ, ogen hu e ruguo—e we we Nwa nke Ihian ye ndi njo. ⁴⁶ Lihi ni ni enyi jenme. Lee n'ẹ, onye ri e reni m a biaguo.”

A Nwunrun We Jizosi

(Mak 14.43-50; Luk 22.47-53; Jon 18.3-12)

⁴⁷ Jizosi rikwo e ku okuni, ke Judasi hun wu onye ohu ime umu-azụun a mmebuọ bia. Judasi le igunrun hi-ogbe wi—we bu ophia-agma le egbe. Ndi-isi nchu-egan le ndi-isi zihę we. ⁴⁸ Onye hun ri e ren'ẹ gwa we ihien we sikọ d'e gi marin Jesu. O si, “Onye m jenkọ d'e gi isu-onu kele, 'ya wu onye hu, nwunrun n'a.” ⁴⁹ O no bia d'e kunrun Jizosi ozigbo, si, “Uwa-oma, Onye-nkuzi!” O no su ẹ onu. ⁵⁰ Jizosi no si a, “Di-enyi, me ihien i bia d'e me!” 'Ya we no kwodon Jizosi, nwunrun a. ⁵¹ Ozigbo, onye ohu ime ndi we le Jizosi wi no tnpu aka, sepuha ophia-agma a, banpu odibo onye-isi nchu-egan ntin. ⁵² 'Ya Jizosi no si a, “Wekin ophia-agma i azun, makeni ndi ile e bu ophia-agma, sikọ d'a gha ophia-agma nwun. ⁵³ I ro ni asa m aka rjo Nedi m, o zihę ni m ihien kari igunrun ndi mmon-ozigbo aha mmebuọ ozigbo? ⁵⁴ Kani, m me erira, nani ke we jenkọ d'e gi mezu ihien ndi ri ime Ehuhuo-nsọ hun ku n'o jenkọ d'a ri enina?”

⁵⁵ Ogen hu ke Jizosi gi si igunrun hu, “Unu gi ophia-agma le egbe bia d'a nwunrun m noke si m wu onye-ohin? Uhuohin ile m'a nodi ali ime Ulo-nsọ a kuzi, onu a nwunrun ni m. ⁵⁶ Kani, ihien ndini ile ri nwan e me ken i ihien ndi-amuma ku ime Ekwkwonso mezu.” 'Ya umu-azụun a ile no na a to, gbama osọ.

*E We Wẹ Jizọsị Si Ogwa Kayafasị, Onye-isi Nchụ-
ejan*

*(Mak 14.53-65; Luk 22.54-55, 63-71; Jọn 18.13-
14, 19-24)*

⁵⁷ 'Ya ndi nwunrụn Jizọsị nọ we ẹ jenni Kayafasị wu onye-isi nchụ-ejan ime ogwa a, ebe ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi gbakikome. ⁵⁸ Kani Pita sonko a d'e ru ogwa onye-isi nchụ-ejan, bu egbata we te e te. Ya Pita nọ banye, son ndi-nche nodi ali keni o hun njendeme ihieni.

⁵⁹ Ogenni, ndi-isi nchụ-ejan le Ndi-isi Nkikwama ile hu a cho ihien w'e gi buokin Jizọsị onu keni we gbu e; ⁶⁰ kani, ahunni we, osun'a ni ndi osheri-ntu puhani bu oda. Omeguu, mmadu ebuo nọ nwan puha, ⁶¹ si, "Onyeni si, 'M jenko d'a saeka tikpo Ulo-nsọ Osolobue, gi akpu-uhuohin eto tunkin e.'" ⁶² 'Ya onye-isi nchụ-ejan nọ lihi, si, "Y'e nwon ihien i jenko d'a shiri? Ki wu ihien ndini we ri a si ni 'ya k'i me?" ⁶³ Kani, Jizọsị ekuni ihien owule. Onye-isi nchụ-ejan nọ si a, "E gi m efan Osolobue hun ri ndun si i gwa enyi mbuni iyu wu Kraisti, Nwa Osolobue."

⁶⁴ Jizọsị nọ si a, "Yu ku e. M ri nwan a gwa unu ile ni ogenni ghafegu, unu siko d'a hunde Nwa nke Ihian ebe o nodi ali eka-nni Osolobue, Onye hun nwon iken ile, hunzikwo a k'o ri elu orukpu o gi lala."

⁶⁵ 'Ya onye-isi nchụ-ejan nọ tika efe hun 'ya le enwen e wu onye-isi nchụ-ejan yi, si, "O kuole aru! Ki enyi ri a chozini ndi osheri? Onu a nuguo nwan aruni o ku! ⁶⁶ Kini ke unu ro?" We nọ za, si, "Ikpe a maol'a, o jenko d'a nwun!" ⁶⁷ We nọ ju a eson ihun, fian a ihien, ndi hu ime we nọ ma a ora, ⁶⁸ si, "Iyu

hụn sị nị ị wụ Kraịstị, Onyẹ hụ Osolobue Tume, bu amuma n'ị gwa ẹnị onyẹ fīan ị ihien?"

Pita A Ghorị N'ọ Marị Jizọsị

(Mak 14.16-72; Luk 22.56-62; Jọn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Ogenni, Pita nọdị alị ezi ogwa, 'ya nwa-agboọ wụ odibo nọ bịa d'e kunrun ẹ, sị a, "Iyụ lẹ Jizọsị onyẹ Galili wịzịkwọ." ⁷⁰ Kani, ọ nọ ghorị id'anya wẹ ile, sị, "Amarin m ihien ị rị e ku."

⁷¹ Ogẹn o gi si ebe wẹ gha a banye ezi-ogwa hụ, nwa-agboọ ọzọ wụ odibo nọ hụn a, sị ndị turu ebẹhụ, "Onyeni lẹ Jizọsị onyẹ Nazaretị wị." ⁷² Ọ nọ ghorizi, kunde Osolobue, sị, "Amarinde m okennyẹ hụ!"

⁷³ Ọ nọbezi ekere, ndị turu ebahun nọ bịa d'e kunrun Pita, sị a, "I wụ onyẹ ohu ime wẹ nkesi, asusu ị e sepuhaguo ị." ⁷⁴ 'Ya Pita nọ kunme Osolobue, sị, "Amarinde m okennyẹ hụ." Ozigbo hụ, okpa nọ kwan. ⁷⁵ Ya Pita nọ nyanhan oku Jizọsị ku, nị, "Okpa gini d'a kwan, i jenkọ d'a ghorị mgbe etọ nị y'a marin m." Ọ nọ shi ezi d'a kwan ezigbo ekwan.

Isi Nke Eṣa-kwasị-ogun

E We Wẹ Jizọsị Si ogwa Paileti

(Mak 15.1; Luk 23.1-2; Jọn 18.28-32)

¹ O ru ogẹn utuntun, ndi-isi nchụ-ẹjan ile lẹ ndi-isi nọ tugbame iroro ke w'a don gbu Jizọsị. ² Wẹ nọ ken ẹ egbun, we ẹ jenni Paileti, onyẹ Rom hụn wụ Govanọ rị a kini wẹ.

Judasì E Hogbu Enwèn È
(Orun Ndi-Ozi 1.18-19)

³ Oḡen Judasì hun re ẹ ye wẹ gi hun a ni a maguọ wẹ Jizosì ikpe-ọnwun, ọ nọ kwan mmanì, wekin ni ndì-isi nchụ-ẹjan lẹ ndì-isi akpuru egho ọla iri-kwasì-ògùn hụ, ⁴ sị, “E meọlẹ m njo m gi re onye nwonlẹni ihien o me.” Kani, wẹ nọ sị a, “O gbashiarini ẹnyi; ohun wu mkpa i!”

⁵ O nọ tu akpuru-egho ọla ndi hụ ye ali ime Ulo-nsọ, pu d'e hogbu enwèn ẹ. ⁶ Ndi-isi nchụ-ẹjan nọ tuturu akpuru-egho ọla ndi hụ; wẹ nọ sị, “O furuni ni ẹnyi bu wẹ che ebe w'e donme ihien ime Ulo-nsọ, make ni egho edeke ro (egho-mme).” ⁷ 'Ya wẹ nọ tu iroro, gi ẹ nonrin ogige onye a kpụ-ite, gi ẹ memẹ ikpekpe itumunye. ⁸ 'Ya haịn wẹ gi a kpọ ogige hụ “Ogige Edeke” d'e rukwo tanni. ⁹ 'Ya ihien Osolobue gi onye-amuma wu Jerimaya ku nọ mezu, ni, “Wẹ nọ weri akpuru-egho ọla iri-kwasì-ògùn hụ, hun wu onu egho ndi Izrelu kweri ni 'ya ke wẹ siko d'e non okenye hụ;

¹⁰ gi ẹ nonrin ogige Okpu-ite rike ke Onye-nwonna-ẹnyi don gwa m.”

Paileti A Ju Jizosì Utaa
(Mak 15.2-5; Luk 23.3-5; Jon 18.33-38)

¹¹ Oḡen ihien ni gi ri e me, Jizosì turu ihun Paileti wu Gowanọ ri a kidon ni ndi Rom. Paileti nọ sị, “Iyü wu eze ndi Ju?” Jizosì nọ sị a, “Iyü ku.” ¹² Kani, oḡen ndi-isi nchụ-ẹjan lẹ ndi-isi gi ri e kusonme ihien ndi wẹ sị ni 'ya k'o me, ọ gba nkintin! ¹³ Paileti nọ sị a, “Y'a ri a nu ihien ole wẹ ri e ku ni 'ya k'i me?” ¹⁴ Kani, ọ shiarini ihien owule, ke akpu ohu —nke wu n'ọ tuchenme Paileti wu Gowanọ ẹnya.

A Ma Wẹ Jizọsị Ikpe Onwun

(Mak 15.6-15; Luk 23.13-15; Jọn 18.39; 19.16)

¹⁵ Ogeṅ Mmemme-Nghafe ọwụlẹ, Gọvanọ a hapu ni wẹ onye-ngan ọwụlẹ wẹ chọ. ¹⁶ Ogeṅ hu, eje-ihian ohu ihian ile marin ri ime ụlọ-ngan, efan a wu [Jizọsị] Barabasi. ¹⁷ Ogeṅ wẹ gi gbakikomegụu, Paileti nọ si wẹ, “Onye ke ọnu chọ ni m hapu ni ọnu [Jizọsị wu] Barabasi ra Jizọsị hun w'a kpọ Kraistị?” ¹⁸ (Paileti ku ihienni makeni o maringhọ ni iwe ke wẹ gi we Jizọsị wu Kraistị ye e.) ¹⁹ Ogeṅ o gi nọdị alị elu Ocho-okink'ikpe, nwunye e nọ zi ozi jenn'e, si a, “Wepukwo eka oku onye ezi-omume hu, makeni e giguọ m ufiri e ta afunfun oda-oda ime nro tanni.” ²⁰ Ndi-isi nchụ-ejan le ndi-isi Izrelu nọ nwan gwa igunrun hu wẹ si Paileti hapuni wẹ Barabasi, gbu Jizọsị. ²¹ Paileti nọ sizi wẹ, “Onye ime wẹ ebuọ ke unu chọ ni m hapu ni unu?” Wẹ nọ si, “Barabasi.” ²² Paileti nọ si, “Kị m'e gi nwan Jizọsị hun w'a kpọ Kraistị me?” Wẹ ile nọ si, “Kpogbu e enu obe.” ²³ O nọ si, “Kị hai? Elee eje-ihien k'o me?” Kani wẹ ile e yikenmede, si, “Kpogbu e elu obe.” ²⁴ Ogeṅ Paileti gi hun ni ihien o ri e ku e nwonni isi ebe wẹ ri, hunzi ni isusu choko n'o bidon, o nọ weri mirin kwopu eka id'anya igunrun hu, si, “Edeke onyeni ari m eka; eka onu k'o rizi!” ²⁵ Igunrun hu ile nọ si, “Edeke e 'ya ri enyi le umu enyi isi!” ²⁶ 'Ya o nọ hapuni wẹ Barabasi, o fianguu Jizọsị mkpinsin, o nọ w'e ye wẹ kpogbu.

Ndi-agma A Kpa Jizọsị Ye Emu

(Mak 15.16-20; Jọn 19.2-3)

²⁷ 'Ya ndi-agma Paileti nọ weri Jizọsị si ime ogwa Paileti, kpogbama itu-agma hu ile; ya wẹ nọ fihunme

ẹ. ²⁸ Wẹ nọ yipụ a ẹwuru ẹ, yime ẹ ẹwuru ñanranñi e nwun ufie-rọñi, ufie-rọñi* . ²⁹ Wẹ nọ weri agalaba osisi-ogun, gi ẹ kpa okpu-eze, bu ẹ che ẹ isi, bu ọkpọ che ẹ ẹka-ihien; e gbu n'ẹ osekpụ, a kpa a e ye ẹmụ, a sị a, “Agu!! Eze ndi Ju!!”

³⁰ Wẹ nọ jụ a ẹsọn, napụ a ọkpọ hụ wẹ te buche ẹ ẹka, fñanma a ya isi. ³¹ Ogen wẹ gi kpagu a ye ẹmụ, wẹ nọ yipụ a ẹwo ufie hụ, yimezi ẹ ẹwuru ẹ. Wẹ nọ duru ẹ d'a kpogbu elu obe.

A Kpoma Wẹ Jizọsị Elu Obe

(Mak 15.21-32; Luk 23.26-43; Jọn 19.17-27)

³² Ebe wẹ jenkọ, wẹ nọ kunrun onye Saịrini ohu w'a kpọ Saimonu, wẹ nọ w'a y'ẹ olu buru obe Jizọsị.

³³ Ogen wẹ gi ru ebe w'a kpọ Gogota ('ya wu Ebe-Okpokom'isi), ³⁴ wẹ nọ ye Jesu manya wẹ buche olulu-anu ra, kani, ogen o gi danmin a, o nọ jụ n'ọ rakọ a. ³⁵ Ogen wẹ gi kpomaguu a elu obe, 'ya wẹ nọ tu nkpo, gi ẹ kerị ẹwuru ndi o yi. [Onwan me keni ihien onye-amuma ku hun uzọ mezu—make ni onye-amuma si,

“E kerị wẹ ẹkwa m,

a tu wẹ nkpo,

gi ẹ kerị ẹwuru m.”]

³⁶ Wẹ nọ nodi ali, e che ẹ nche. ³⁷ Wẹ de ihien wẹ gi m'a ikpe ye enu obe hụ. Ihien wẹ de wu, “Onwan wu Jizọsị, Eze ndi Ju.”

³⁸ Wẹ kpomazi ndi ohin ẹbuo che n'ẹ, onye ohu elu obe ri ẹka-nni ẹ, onye ohu elu obe ri ẹka-ekpen ẹ. ³⁹ Ndi hun ghafekoni hụ a kpa a e ye ẹmụ,

---

* **Isi Nke Eṣa-kwasị-ọgụn:28** ẹwuru ndi nze le ndi-idadin

e finfin isi, ⁴⁰ a si, “Iyū hūn jenkō d'e tikpō Ụlō-nsō, gi akpū-uhūohin etō tūndonzi ẹ, zuopuha nwan enwen i! Omēni i wū Nwa Osolobue, gha elu enu obe hidan.” ⁴¹ Eriira ke ndi-isi nchu-ẹjan le ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi donzikwo kpa a ye emu, a si, ⁴² “O zuofuha ndi ozo, kanj o sanj aka zuopuha enwen ẹ. Iya wu eze Izrelu nu! 'Ya gha nwan elu obe hidan, keni enyi kweri n'e. ⁴³ O tukwasj Osolobue obi; Osolobue 'ya zuopuha a nwan owuni o sughō a. Makeni, o si, 'Mme wu Nwa Osolobue.' ” ⁴⁴ Eriira ke ndi ohin ndi hu we kpogbu 'ya le we donzikwo kpari ẹ.

Onwun Jizosi

(Mak 15.33-41; Luk 23.44-49; Jon 19.28-30)

⁴⁵ Efinnai hu, gha okuloku mmebuo, ogen hu enya anwun gi a ri isi, d'e ru okuloku eto, okiki no gba ali hu ile. ⁴⁶ Ihiyen rike okuloku eto, Jizosi no gi oken olu yi oro, si, “Elai, Elai, lama Sabakitani?” 'Ya wu, “Osolobue m, Osolobue m, ki hain i gi la m to?” ⁴⁷ Kanj, ogen ndi hu ime ndi turu ebahun gi nu a, we no si, “O ri a hi Elaija!” ⁴⁸ Ozigbo, onye ohu ime we no gba oso, weri eru bianye ime manya ru-uka, fa a ye mkpinsin, y'e 'ya n'o ra. ⁴⁹ Kanj, ndi ozo si, “Cheri ni, ni enyi lee omeni Elaija jenkō d'a bia d'a zuopuha a.” ⁵⁰ Jizosi no gi oken olu yizi oro, kwonbepu, nwunhun. ⁵¹ Ozigbo hu, ekwa we gi gbombepu Ebehu kachanrin-nsō ime Ụlō-nsō no bawapu ebuo, gha elu d'e ru ali. Ali no mahihie, omuma hu e tiwa; ⁵² ili ndi nwunni no kpupu, ndi nsō bu oda nwunni no lihi. ⁵³ Ogen Jizosi gi ghagu onwun lihi, we no puha, si obodo nsō hu wu Jerusalem, ndi bu oda no hun we ebuhu. ⁵⁴ Ogen

ọkì-agma hụ lẹ ndì-agma 'ya nì wẹ rì e che Jizọsì nche gi hụn alì-ọmahihie lẹ ihien ndì hụ menì, egun nọ bìa wẹ, wẹ nọ sị, “Ezioku, onyeni wụ Nwa Osolobue!”

⁵⁵ Ikpoho bu ọda gha Galili sọhẹn Jizọsì e yen'ẹ ẹka rìzì ebahun, wẹ rì a gha ebe teni e lee ihien rì e menì. ⁵⁶ Ndì hụ ime wẹ wụ Meri onyẹ obodo Mag'dala, Meri nne Jemisi lẹ Josefu lẹ nne ụmụ Zẹbedi.

Olili Jizọsì

(Mak 15.42-47; Luk 23.50-56; Jọn 19.38-42)

⁵⁷ O ru oge ẹnyasi, ọdafiñ ohu w'a kpọ Josefu, onyẹ obodo Arimatia, nọ bìa. Okennyeni wuzikwo onyẹ e sọn ụzọ Jizọsì. ⁵⁸ Ọ nọ jẹn d'e kunrun Pailetì, sị a buye ẹ ẹhụ Jizọsì. 'Ya Pailetì nọ sị wẹ buye ẹ ya. ⁵⁹ Josefu nọ buru ẹhiy hụ; gi ẹkwa line nwnni fuma a, ⁶⁰ bu ẹ che ime ili ọhụn ọkwademẹni enwen ẹ, hụn wẹ gu nọkẹ okporo ye ime ọmuma. Ọ nọ gi ọmuma hi-ogbe nukin ọnu ili hụ, pụ. ⁶¹ Meri onyẹ obodo Mag'dala lẹ Meri hụn-ẹbọ nọdì alì bu ihun zinme ili hụ.

E We Wẹ Ndì-nche D'e Chedon Ili Hụ

⁶² Oge ụhụọhìn Nkwademe gi ghafegụ, o ru ẹnyasi, oge Ụhụọhìn Izu-iken gi bidon, ndì-isi nchụ-ẹjan lẹ ndì Itu-Farisi nọ zугbama d'e kunrun Pailetì, ⁶³ sị a, “Di-ọkpa, ẹnì a nyanhanghọ nì oge onyẹ-ntunì gi rì ndun, ọ sị, ‘Akpu-ùhụọhìn ẹtọ ghafegụ, m jenkọ d'e lihi.’ ⁶⁴ Sị wẹ nwan d'e gbọnkinkenme ili hụ ọhụnma-ọhụnma d'e ru akpu-ùhụọhìn ẹtọ hụ, amangbe ụmụ-azụun a abia d'e zunrun ẹhụ a, gwama ihian ile nì, ‘Ọ ghagụọ ọnwun lihi’; oge hụ ndufie ikpazun hụ a karì nke ibuzọ njo.” ⁶⁵ Pailetì nọ sị wẹ, “Weri ni nwan ndì-agma; jẹn

ni d'e chedon ẹ ke unu siko d'a saeka.” ⁶⁶ 'Ya we no jemma, kpukinkenme ili hu, bu ndi-nche to ebefu.

Isi Nke Ɛsatọ-kwasị-ogụn

Jizosi A Gha Onwun Lihi

(Mak 16.1-10; Luk 24.1-12; Jon 20.1-10)

¹ Ogen Uhuohin Izu-iken gi ghafeguu, ogen eki gi fonme nke uhuohin ibuzo ime izu-uka (hun wu nwan uhuohin Sonda), Meri onye obodo Mag'dala le Meri hun-efo no jen d'e lele ili hu. ² Idemizi, ali no mahihie oda-oda, make ni mmon-ozu Di-nwonni-enyi gha elu-igwee bia, nupu omuma hu hi-ogbe, nodi ali elu e. ³ O hu e be nwanran-nwanran rike amuma, ewuru e hu e nwun noke igwere. ⁴ Egun e no bia ndi nche, ehun no mama we nni, we no richanrin ke ndi nwunhunni. ⁵ Kani, mmon-ozu hu no si ikpoho ndi hu, “Atule ni egun, a maringho m ni unu ri a cho Jizosi, hun we kpogbu elu obe. ⁶ O rizi ebeni; o lihiguo k'o don ku. Bia ni d'e lee ebe o te ri. ⁷ Jemma ni nwan ozigbo d'a gwa umu-azuun a, si we, ‘O ghaguo onwun lihi, o buruguo ni unu uzọ si Galili; ebefu ke unu jenkọ d'a no hun a!’ A gwaguo kwọ m unu.” ⁸ 'Ya we no gi egun le oken ighoghọ gha ili hu pu ozigbo, gbama oso d'a gwa umu-azuun a.

⁹ Idumuzi, Jizosi no kunrun we, si, “Darun ni!” 'Ya we no bia d'e kunrun e, fiedon e oku, fe e. ¹⁰ 'Ya Jizosi no si we, “Atule ni egun, jen ni d'a gwa umunem we jen Galili, ebahun ke we k'a no hun m.”

E Ye We Ndi-nche Egho-azuun, Si W'e Kule K'o Me

¹¹ Oge nke ikpoho ndi hu gi jenkọ, ndi hu ime ndi- nche hu no si ime obodo d'a gwa ndi-isi nchu-egan ihien ile meni. ¹² Oge ndi isi nchu-egan le ndi-isi gi zuguu, tugbamaguu iroro, we no ye ndi-agma hu ego hi-ogbe, ¹³ si we, "Gwakwo ni ihian ile ni, 'Umuzuu a bia d'e zunrun e ime abali ebe enyi ri uran.' ¹⁴ Omeni onwan e ru ntin Govano wu Paleti, enyi jenkọ d'e me obi ru e ali, hun a ni nsongbu arikonu unu." ¹⁵ 'Ya we no narin we egbo hu, me ihien we gwa we. Echen ke we rikwo a ko akikonu ime ndi Ju d'e ru tanni.

*Orun Hu Ri Mkpa Jizosi Ye Umuzuu A
(Mak 16.14-18; Luk 24.36-49; Jon 20.19-23; Orun
Ndi-Ozi 1.6-8)*

¹⁶ Ya umuzuu mmanai hu no nwan si ugu hu ri Galili, ebahun Jizosi gwa we. ¹⁷ Oge we gi hun Jizosi, we no fe e, kani ndi hu ime we nwon obi-ebu. ¹⁸ Jizosi no jenzunhan, si we, "E yeole we m iken ile ri elu-igwee le elu-awa. ¹⁹ Jenme ni nwan d'e me ndi ali ile ri ichen-ichen ni we wuru ndi e son ni m; e gi ni efan Nedi le Nwa le Mmon-nsọ e me we mirin-Chuku. ²⁰ Kuzi ni we, ni we hun uzọ e me ihien ile m si unu me. Ezie, m noye ni unu oge ile d'e ru ogugu-oge."

**Elu Ọhụn: Ekwọ-Nsọ (Azụn Ọhụn rịn'a)
Revision of New Testament in Ika**

copyright © 2010 Wycliffe

Language: Ika

Translation by: Wycliffe

Ika (ikk) Nigeria

In Nigeria the word Ika is not only the name of the Ika people, but is also used to designate a local government area in the Akwa Ibom State. The Ika people are a sub group of the Igbo people. It is interesting to note that Ika is the name of a town in Croatia is one of the eight Annang local government areas of the local government areas in Akwa Ibom State. An alternative name for the Ika people is Ika-Annang. There appears to be another dialect of Ika that is spoken in Delta State of Nigeria.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9789789037056

Revision

The New Testament

in Ika

© 2010, Wycliffe. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

31b0248e-272a-5dee-8226-bcc00c54d9b1